

pun

PROJEKT UNIVERZÁLNE NAVRHOVANIE

NÁRODNÝ PROJEKT: PODPORA UNIVERZÁLNEHO NAVRHOVANIA

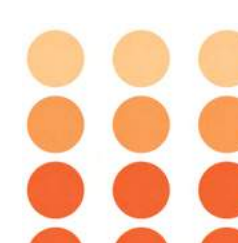

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

O PROJEKTE

Cieľom projektu je skúmať aplikáciu prístupnosti a univerzálneho navrhovania v zahraničnej stavebnej a legislatívnej praxi a navrhnúť spôsoby implementácie prístupnosti a univerzálneho navrhovania budov a verejných priestorov v súlade s článkami 2 a 9 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v podmienkach Slovenskej republiky tak, aby ich mohli využívať v najväčšej možnej miere všetci ľudia bez nutnosti úprav alebo špeciálneho dizajnu.

Projekt je financovaný z Európskeho sociálneho fondu, Operačného programu: Ľudské zdroje, Špecifický cieľ: 4.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie.

Kód projektu v ITMS2014+: 312041APA3

Doba realizácie: máj 2020 - jún 2023

**dobry dizajn umožňuje,
zly dizajn znemožňuje...**

Paul Hogan, zakladateľ EIDD, 1993

UNIVERZÁLNE NAVRHOVANIE

„Koncept univerzálneho navrhovania podporuje dodržiavanie holistického prístupu s väčším dôrazom na tvorbu zameranú na používateľa a jeho cieľom je rešpektovať potreby ľudí všetkých vekových kategórií, veľkostí a schopností, vrátane zmien, ktoré ľudia zažijú počas svojho života. V dôsledku toho je univerzálne navrhovanie konceptom, ktorý ide nad rámec bezbariérovej prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím a mal by sa stať integrovanou súčasťou architektúry, dizajnu a tvorby zastavaného prostredia.“

(„Tomar Resolution“ - Rezolúcia ResAP(2001)1 Rady Európy o zavedení princípov univerzálneho dizajnu do učebných osnov všetkých povolání pracujících v stavebnom priemysle.)

„Univerzálny dizajn je navrhovanie produktov, prostredí, programov a služieb tak, aby ich mohli v čo najväčšom rozsahu používať všetci ľudia bez potreby úprav alebo špecializovaného dizajnu. „Univerzálny dizajn“ nevyklučuje pomocné zariadenia pre konkrétne skupiny osôb so zdravotným postihnutím, ak je to potrebné.“

(Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, článok 2 Definície, 2006, Slovenská republika ratifikovala tento Dohovor v roku 2010)

„Dizajn pre všetkých (Design for All) je dizajn pre ľudskú rozmanitosť, sociálne začlenenie a rovnosť. Tento holistický a inovatívny prístup predstavuje kreatívnu a etickú výzvu pre všetkých architektov, dizajnérov, podnikateľov, správcov a politických vodcov. Prax pri navrhovaní vedome využíva analýzu ľudských potrieb a túžob a vyžaduje zapojenie koncových používateľov v každej fáze tvorivého procesu.“

(„Stockholm Declaration, 2004 – EIDD – Design for All Europe)

RIEŠITELIA PROJEKTU

ZODPOVEDNÁ RIEŠITEĽKA PROJEKTU

doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD.

VÝSKUMNÁ SKUPINA BUDOV NA BÝVANIE

Vedúci skupiny: doc. Ing. arch. Andrea Bacová, PhD.
Členovia skupiny: doc. Ing. arch. Branislav Puškár, PhD.,
doc. Ing. arch. Ľubica Selcová, PhD., Ing. arch. Michal Czafík, PhD.

VÝSKUMNÁ SKUPINA BUDOV PRE PRÁCU A SLUŽBY

Vedúci skupiny: Ing. arch. Pavel Nahálka, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Eva Oravcová, PhD.,
doc. Ing. arch. Danica Končeková, PhD.,
Ing. arch. Kristína Boháčová, Ing. arch. Jakub Hanták

VÝSKUMNÁ SKUPINA VOĽNOČASOVÝCH ZARIADENÍ

Vedúci skupiny: doc. Ing. arch. Alexander Schleicher, PhD.
Členovia skupiny: prof. Ing. arch. Vladimír Šimkovič, CSc.,
doc. Ing. arch. Zuzana Tóthová, PhD., Ing. arch. Michal Kacej,
Ing. arch. Simona Kolimárová

VÝSKUMNÁ SKUPINA VEREJNÝCH PRIESTOROV

Vedúci skupiny: prof. Ing. arch. Bohumil Kováč, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Karol Görner, PhD.,
Ing. arch. Lucia Štefancová, PhD., Ing. arch. Pavol Korček, PhD.

VÝSKUMNÁ SKUPINA HISTORICKÝCH OBJEKTOV A NKP

Vedúci skupiny: Ing. arch. Beata Polomová, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Klára Macháčová, PhD.,
Ing. arch. Tibor Varga, PhD., Ing. arch. Roman Hajtmanek, PhD.,
Ing. arch. Natália Filová

VÝSKUMNÁ SKUPINA INTERIÉR

Vedúci skupiny: Mgr. Art. Ing. arch. Peter Mazalán, PhD.
Členovia skupiny: doc. Ing. arch. Jana Vinarčíková, PhD.,
doc. Ing. arch. Michal Hronský, PhD.,
Ing. arch. Andrea Šeligová, PhD.

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

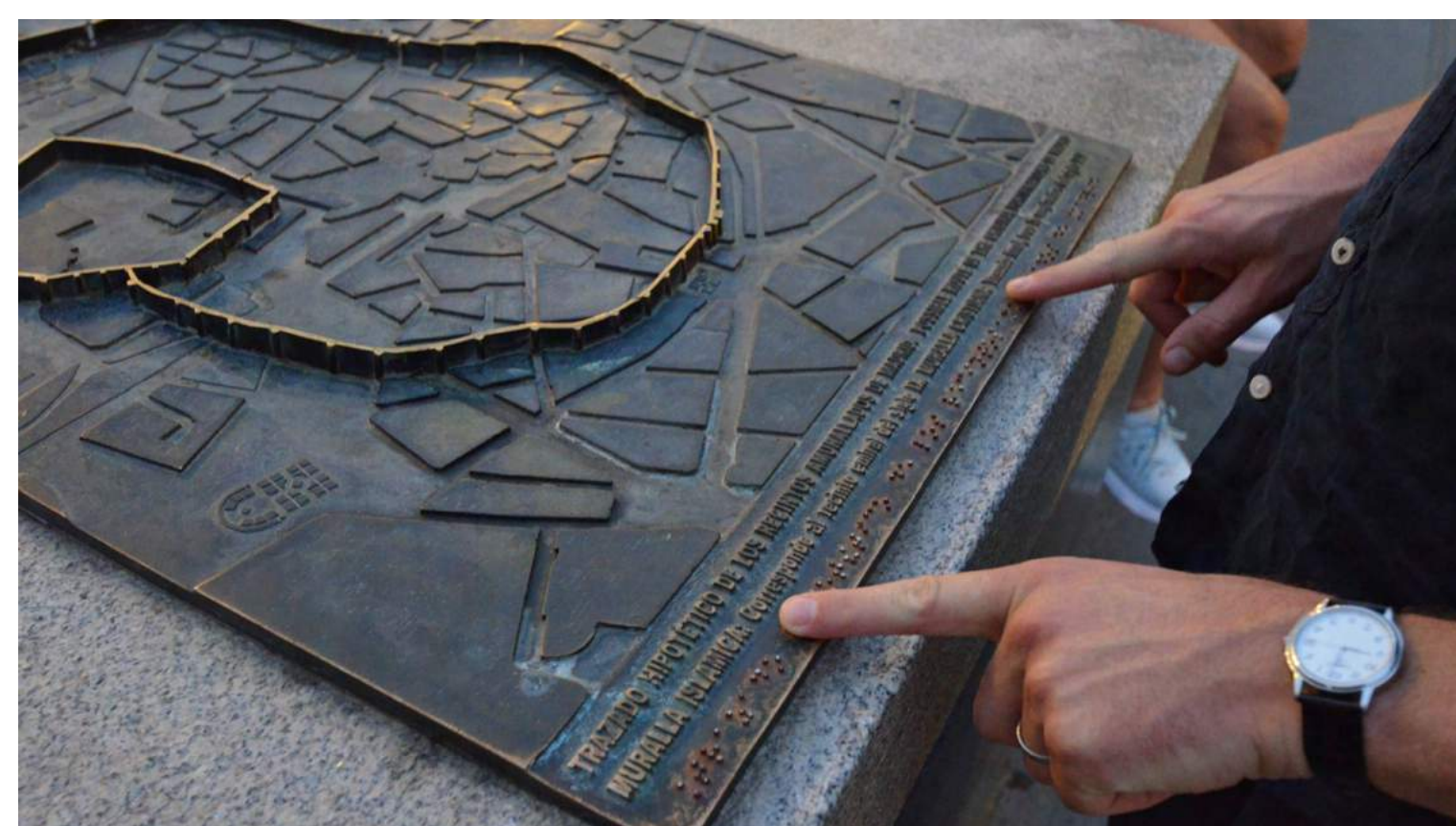
Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

VEREJNÉ PRIESTORY A DOPRAVA

Z HĽADISKA UNIVERZÁLNEHO NAVRHOVANIA

ULIČNÝ PRIESTOR PRE CHODCOV A CYKLISTOV - PARÍŽ
CHODNÍK A CYKLO CESTIČKA SÚ DÔSLADNE FYZICKY ODDELENÉ

RELIÉFNÝ 3D MODEL HISTORICKÉHO CENTRA - ŠPANIELSKO
POPIS JE V RELIÉFNOM A BRAILLOVOM PÍSME

VYROVNÁVACIA RAMPA S MIERNYM SKLONOM - PARÍŽ
V TOMTO PRÍPADE NIE JE POTREBNÉ ZÁBRADLIE

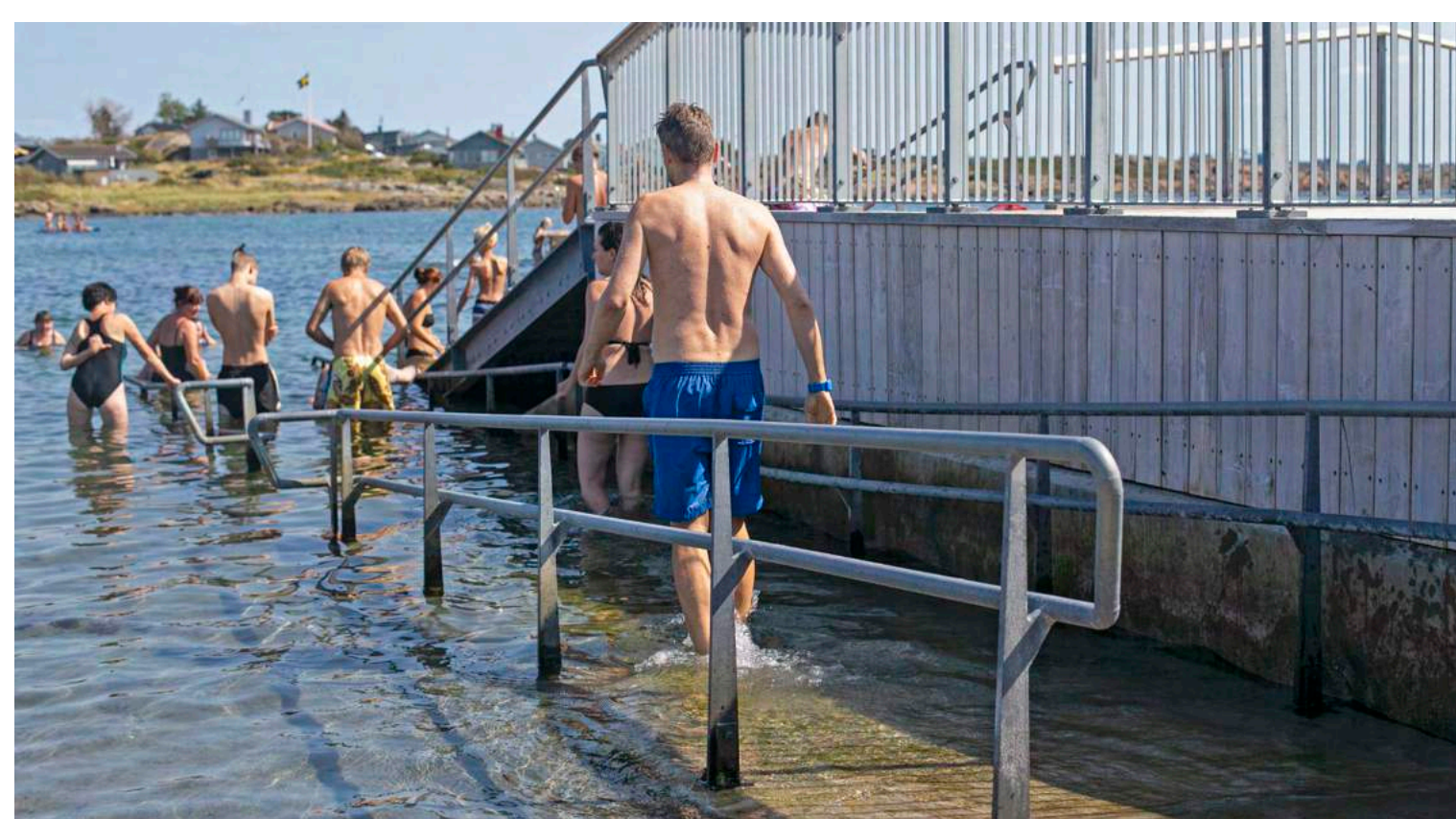
DETAIL UMELEJ VODIAČEJ LÍNIE V HISTORICKOM CENTRE - ATÉNY, GRÉCKO
POUŽITIE MATERIÁLOV JE MOŽNÉ PRÍSPÔSOBIŤ LOKALITE

VÝŤAH DO PRESTUPOVÉHO UZLA VO VEREJNOM PRIESTORE - PARÍŽ
UNIVERZÁLNY PROSTRIEDOK NA PREKONÁVANIE VÝŠKOVÝCH ROZDIELOV

PICIE FONTÁNKY V DVOCH VÝŠKACH - LETISKO ATÉNY, GRÉCKO
NIŽŠIE UMIESTNENÁ FONTÁNKA PRE ĽUDÍ NA INVALIDNOM VOZÍKU, DETI A POD.

RAMPA VEDÚCA DO VODY - PLÁŽ VO VARBERGU, ŠVÉDSKO
PRÍSTUP DO VODY NA PLÁŽACH JE POTREBNÉ SPRÍSTUPNIŤ VŠETkým

NÁSTUP DO DOPRAVNÉHO PROSTRIEDKU V JEDNEJ ÚROVNI
NÁSTUPIŠTE A PODLAHA ŽELEZNIČNÉHO VOZNA V ROVNAKEJ VÝŠKE

VEREJNÉ PRIESTORY

Pojem **"verejné priestory"** má mnoho definícií, čo je dané skutočnosťou že sa stávajú predmetom záujmu viacerých odborov. V rámci projektu PUN z pozície odboru architektúra a urbanizmus ako verejný priestor vnímame priestranstvo (územie), ktoré je verejne prístupné. Už tento výklad v sebe obsahuje skutočnosť, že ide o prístupnosť pre všetkých bez rozdielu.

V roku 2015 bol stanovený univerzálny a ambiciózný cieľ: vedúcimi predstaviteľmi väčšiny štátov sveta prijatá **Agenda 2030** pre udržateľný rozvoj. Jadrom agendy 2030 je 17 cieľov udržateľného rozvoja obsahujúcich 169 úloh. Z hľadiska tvorby verejných priestorov je najdôležitejší **Cieľ 11: Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné.**

Cieľ 11 obsahuje široký okruh urbanisticky orientovaných oblastí ľudského rozvoja. Pre cieľ 11 je dôležitá jeho ambícia vytvoriť bezpečné, inkluzívne, udržateľné a odolné komunity, čo ďalej presahuje plánovanie len fyzickej prístupnosti.

V roku 2014, výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím poukázal na potrebu "... dôsledne uplatňovať univerzálne navrhovanie na všetky nové tovary, zariadenia, technológie a služby" s cieľom umožniť "... vytvoriť neobmedzený reťazec pre pohyb jednotlivca z jedného miesta na druhé vrátane pohybu na konkrétnom mieste, bez akýchkoľvek bariér." Toto potvrdzuje skutočnosť, že tvorba inkluzívnych miest sa nezabezpečí len uvažovaním environmentálnych bariér na konkrétnom mieste (izolované riešenia), ale že treba zahrnúť mestské sídlo ako celok.

V rámci výskumu sú vyhodnotené progresívne príklady riešení verejných priestorov metódou univerzálneho navrhovania. Príklady sú najmä zo zahraničia, kde uvedené riešenia sú konfrontované faktom, či sú dôsledkom uplatňovania legislatívnych požiadaviek (predmetom skúmania sú zahraničné normy, vyhlášky) alebo sú výsledkom politiky tzv. slušných miest. Predmetom je aj analýza vybraných domácich verejných priestorov.

DOPRAVA

Verejná doprava, ktorá zahŕňa dopravnú infraštruktúru a dopravné prostriedky, je pre funkciu miest, obcí a celých regiónov jedným z kľúčových faktorov. Aj keď na Slovensku prevažuje individuálna doprava, tento trend je neudržateľný. Individuálna doprava prináša do miest viaceré problémy - nedostatok parkovacích miest, znečistenie ovzdušia a dopravné zápchy.

Udržateľná a prístupná verejná doprava môže priniesť významnú zmenu kvality života. Môže znížiť celkový objem dopravy, znížiť znečistenie, uľahčiť a zlacniť cestovanie do práce, prístup k verejným službám, užívanie voľného času.

Je dôležité sa **zamerať na podporu rozvoja prístupných dopravných prostriedkov ako aj multi-modálnych terminálov pre verejnú dopravu.** Sú to miesta kde cestujúci prestupujú z jedného druhu dopravy na iný. V najjednoduchšom prípade to môže byť prestup z vlaku na autobus, môžu však zahŕňať veľmi komplexné prostredie kde sú zastúpené všetky druhy dopravy (napr. letiskové terminály kde máte potenciálnu možnosť spojenia všetkými druhmi dopravy od chôdze, cez električky, až po osobnú dopravu). V týchto situáciách je potrebné zabezpečiť, aby boli prístupné všetky druhy dopravy ako aj samotný priestor.

Multi-modálne terminály ponúkajú dobrú príležitosť podporiť neprerušované prístupné cestovanie spolu s dobrými službami, lebo všetci poskytovatelia služieb sú na jednom mieste a môžu byť ľahšie zoskupení za účelom plánovania a monitorovania prístupnosti.

zdroje foto:
https://www.archdaily.com/947376/commemorativo-inflexion-park-pequena-escala-arquitectura-plus-taller-alterno?ad_medium=gallery

https://www.archdaily.com/971672/getteron-fifth-bay-public-bath-mareid-landsapsarkitekt?ad_medium=gallery

<https://www.access-board.gov/ada/vehicles/>

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUNNÁ SKUPINA VEREJNÝCH PRIESTOROV

Vedúci skupiny: prof. Ing. arch. Bohumil Kováč, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Karol Görner, PhD., Ing. arch. Lucia Štefancová, PhD., Ing. arch. Andrea Seligová, PhD., Ing. arch. Pavol Korček, PhD.
Fotografie: autorské fotografie riešiteľov 2020 - 2022 alebo viď zdroj pri foto

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

VEREJNÉ PRIESTORY A DOPRAVA

VEREJNÉ PRIESTORY A OKOLIE NOVEJ AUTOBUSOVEJ STANICE NIVY

VSTUP - VÝŠKOVÝ ROZDIEL PREKONANÝ SCHODISKOM A RAMPOU
KONTRASTNÉ OZNAČENIE ZAČIATKU A KONCA RAMPY A SCHODISKA

ZELENÁ POBYTOVÁ STRECHA
BEŽECKÁ DRAHA ČERVENEJ FARBY JE IDENTIFIKOVATEĽNÁ BIELOU PALICOU

Stanica Nivy kombinuje tri základné funkcie: administratívnu, obchodnú a dopravnú. Z hľadiska verejných priestorov a dopravy je hodnotenie zamerané nielen na prístupnosť objektu v jeho podstate, ale aj na prístupnosť verejných priestorov okolia stanice a samotnú prevádzku autobusovej dopravy. Príklad novej autobusovej stanice na Nivách v Bratislave kombinuje dobre fungujúcu prístupnosť a prevádzku stanice spolu s verejnými priestormi na zelenej streche aj s okolím stanice.

Celé okolie objektu vrátane časti ulice Mlynské Nivy bolo navrhnuté a zrealizované v jednom koncepte, vďaka čomu vznikol verejný priestor prístupný pre všetkých. Dopravnú funkciu reprezentuje autobusová stanica, ktorá je umiestnená na 1. PP. Tri vstupy do objektu sú umiestnené na úrovni terénu, jeden vstup je umiestnený vyššie, ale je sprístupnený rampou.

Do 1. PP môže cestujúci vstúpiť cez schodiská, eskalátory alebo výtahy. Z exteriérových priestorov až po autobusové nástupiská vedie cestujúcich so zrakovým postihnutím ucelený systém orientačných prvkov pozostávajúci z vodiacich línií, signálnych a varovných pásov. Z hľadiska materiálu sú na tieto prvky použité: kameň, kovové indikátory a studený plast.

Výtahy sú dostatočne priestrané, sú vybavené akustickou signalizáciou jednotlivých podlaží, ovládacie panely sú označené aj Braillovým písmom. V priestoroch stanice sa nachádzajú bezbariérové hygienické zariadenia, ktoré sú prístupné rovnomerne zo spoločných priestorov k štandardným toaletám.

Samotné autobusové nástupiská sú riešené ako ostrovné. Keď sa cestujúci dostane na úroveň 1. PP nemusí už prekonávať žiadne výškové rozdiely.

Okolie stanice je navrhnuté v urbanisticky a architektonicky ucelenom dizajne, pričom hlavné dva vstupy z ulice Mlynské Nivy do objektu sú tvorené predpriestorom s prvkami na sedenie. Pri každom vchode je umiestnený stojan na bicykle, navyše, na Párikovej ul. sa nachádza aj samostatná parkovacia veža pre bicykle.

Jednou z atrakcií objektu je jeho strecha, ktorá je riešená ako zelená - pobytová strecha prístupná viacerými výtahmi. Verejný priestor na streche predstavuje prechádzkový okruh spolu s bežeckým okruhom, na ktorý sa pri prechode územím postupne napájajú aktivity.

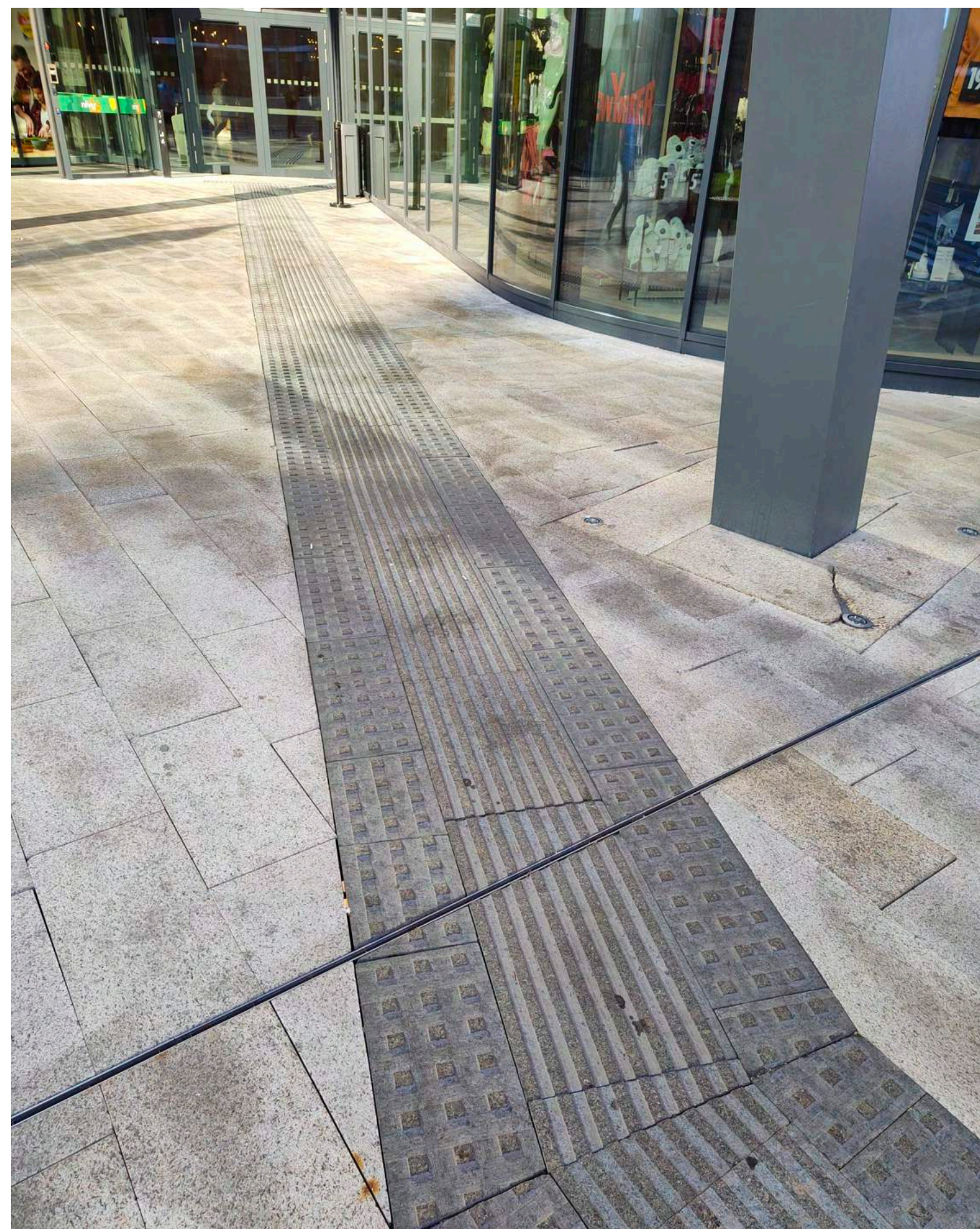
Pri navrhovaní autobusovej stanice boli implementované princípy univerzálneho navrhovania v kombinácii so slovenskými legislatívnymi predpismi, ktoré sa venujú oblasti prístupnosti.

Autori : architektonické štúdio Benoy, architektonické štúdio Siebert + Talaš

Dátume realizácie: 2021

Miesto stavby: Bratislava, Mlynské Nivy

Zdroje foto:
<https://img.topky.sk/podkapotou/1280px>
<https://sk.wikipedia.org/wiki/Nivy>
<https://bratislava.zoznam.sk/novinka-pre-cestujucich-do-rakuska-od-septembra-sa-opat-obnovila-autobusova-linka-do-hainburgu/>

SIGNÁLNY PÁS NAVÁDZA ĽUDÍ SO ZRAKOVÝM POSTIHNUTÍM DO OBJEKTU
NAVÁDZANIE KU OTVÁRAVÝM DVERÁM, VEDĽA NICH SÚ TURNIKOVÉ DVERE

ELEKTRICKY OVLÁDANÉ DVERE VEDÚCE KU AUTOBUSOVÝM NÁSTUPIŠTIAM
OVLÁDANIE DVERÍ NA STĹPIKU, SYSTÉM TAKTILNÝCH PRVKOV

CHODNÍK A CYKLO CESTIČKA ODDĚLENÉ ŠPECIÁLNYM VAROVNÝM PÁSAM
PRIRODZENÁ VODIACA LÍNIA ROZHRANIE ŠTRK A DLAŽBA

AUTOBUSOVÉ NÁSTUPIŠTE S NÍZKOPODLAŽNÝM AUTOBUSOM
VÝRAZNÉ OZNAČENIE ČÍSLA NÁSTUPIŠŤA, POUŽITIE TAKTILNÝCH POVRCHOV

HALA S AUTOBUSOVÝMI NÁSTUPIŠTIAMI
VZHLADOM NA VEĽKÉ DIMENZIE BOLI POUŽITÉ UMELE VODIACE LÍNIE

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA VEREJNÝCH PRIESTOROV

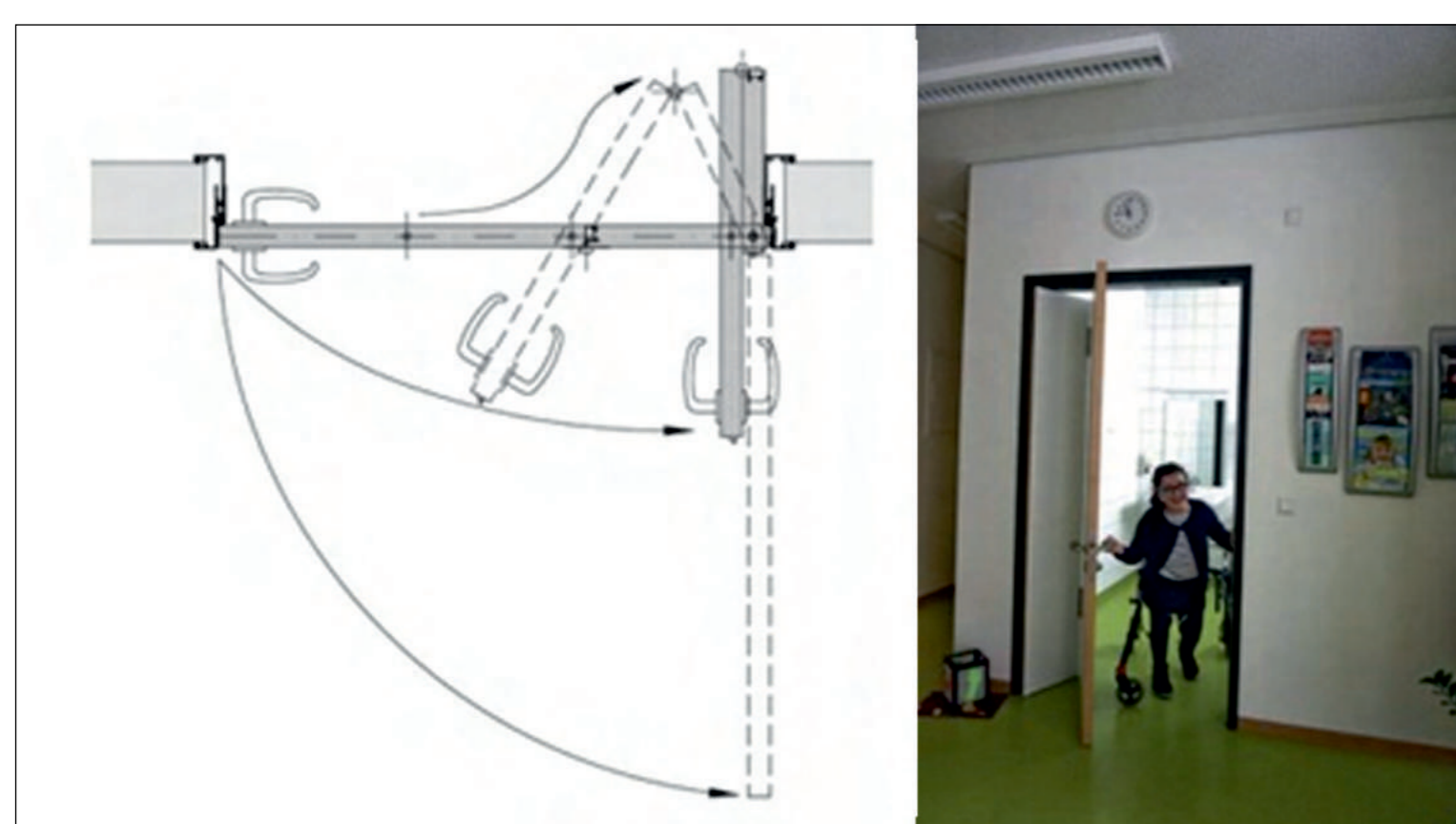
Vedúci skupiny: prof. Ing. arch. Bohumil Kováč, PhD.
 Členovia skupiny: Ing. arch. Karol Görner, PhD., Ing. arch. Lucia Štefancová, PhD., Ing. arch. Andrea Seligová, PhD., Ing. arch. Pavol Korček, PhD.
 Fotografie: autorské fotografie riešiteľov 2020 - 2022 alebo viď zdroj pri foto

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

UNIVERZÁLNE PRÍSTUPNÝ INTERIÉR

STADTMUSEUM DEGGENDORF

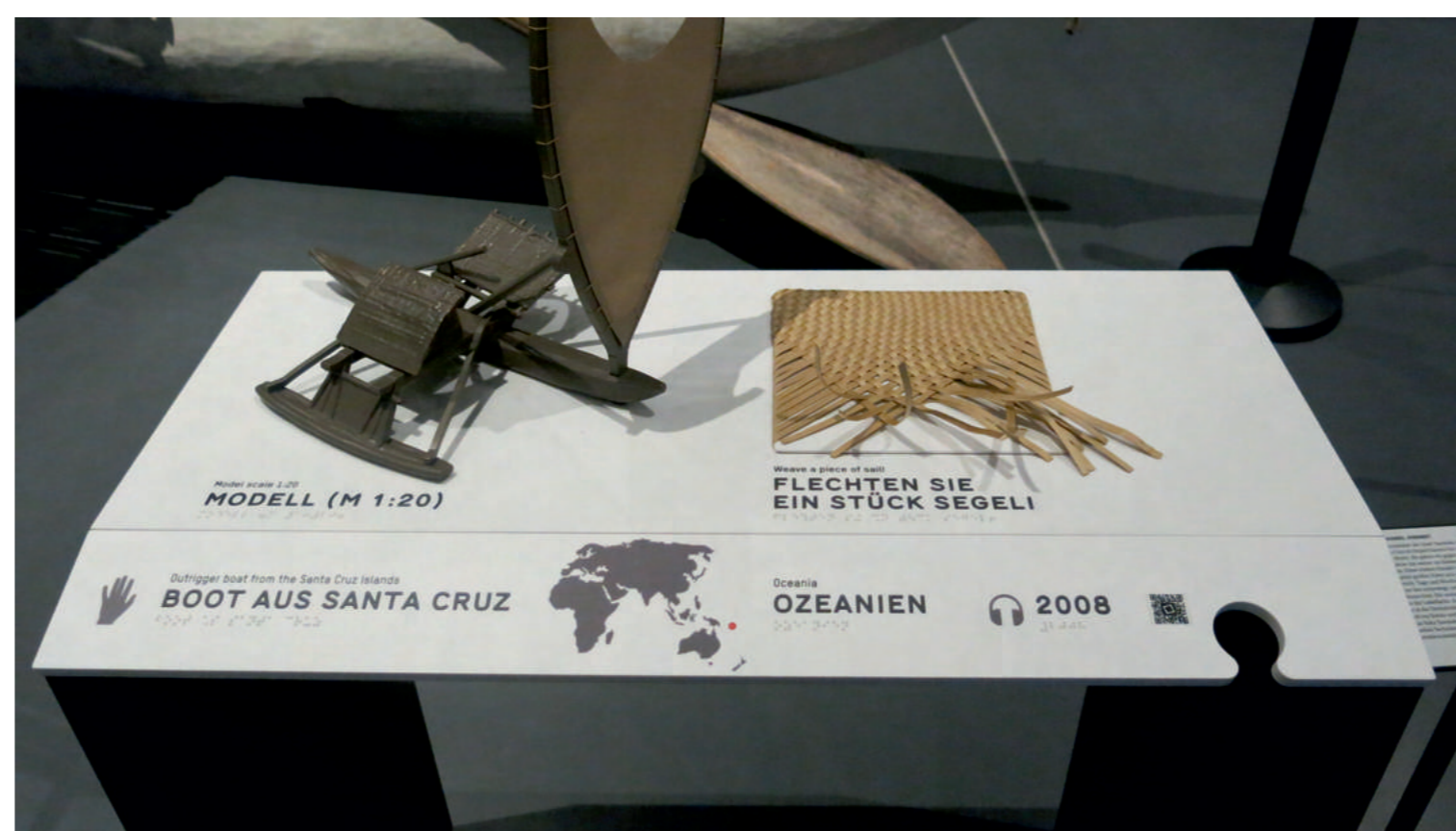
UNIVERZÁLNY DIZAJN A INKLÚZIA V ŠKOLÁCH A PREDŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH
VHODNÉ RIŠENIA DVERÍ, KTORÉ ULAHČIA ICH SAMOTNÚ VÁHU A MANIPULÁCIU

SÚKROMNÝ INTERIÉR
INTERIÉROVÉ PODLAHOVÉ RIŠENIE PRE ĽUDÍ S PORUCHAMI ZRAKU PRE LEPŠIU ORIENTÁCIU V PRIESTORE

ŠTÁTNA OPERA BERLÍN / REKONŠTRUKCIA – OTVORENIE 2017
VIZUÁLNE ODDĚLENIE STĚNY A KOBERCOVEJ PLOŠINY ČEZ PÁS DREVENÉJ PODLAHOVEJ ŠTRUKTÚRY ZABEZPEČÍ LEPŠÍ VIZUÁLNY A HAPTICKÝ KONTRAST.

HUMBOLDT MUSEUM, BERLÍN
MUZEÁLNA INŠTALÁCIA ZOHĽADŇUJÚCA RÔZNE FORMY ZNEVÝHODNENIA. EXPOZÍCIA JE PRÍSPÔSOBENÁ AJ NÁVŠTEVNÍKOM NA VOZÍČKU A TIEŽ NEVÍDIACIM.

ŠTÁTNA OPERA BERLÍN / REKONŠTRUKCIA – OTVORENIE 2017
RELIÉFNE A BRAILLOVO PÍSMO NA HORIZONTÁLNO M ZÁBRADLÍ

BEZBARIÉROVÉ RIŠENIE KUCHYNSKEJ ZOSTAVY
VÝŠKOV NASTAVITELNÉ ZÓNY / ČASTI KUCHYNSKEJ LINKY

ŠTÁTNA OPERA BERLÍN / REKONŠTRUKCIA – OTVORENIE 2017
HYDRAULICKÁ ZDVÍHACIA PLOŠINA, ZAPUSTENÁ DO PODLAHY, ZACHOVÁVA PAMIAŤOVÉ HODNOTY OBJEKTU

BEZBARIÉROVÁ KÚPEĽŇA
VÝŠKOV NASTAVITELNÉ UMÝVADLO SCHOPNÉ REAGOVÁŤ NA INDIVIDUÁLNE POTREBY

UNIVERZÁLNE PRÍSTUPNÝ INTERIÉR

Architektonické dielo je v prevažnej väčšine vytvárané pre potrebu vnútorného využitia. Interiér je spojením architektúry a dizajnu. Ten komunikuje s užívateľom predovšetkým v mierke nábytkového dizajnu, dizajnu prvkov a systémov vnútorného zariadenia. Interiérový dizajn / architektúra interiéru / je architektonicko-dizajnerska disciplína, zásadne realizovaná v hmotnom a konkrétnom stavebnom prostredí.

Takéto prostredie interiérov, ktoré je obývané väčšinou nášho produktívneho dňa, musí spĺňať v rôznych typológiách nároky na bezbariérovosť. Výskum interiéru v kontexte univerzálneho navrhovania prebieha na úrovni architektonickej typológie bytového, verejného a pracovného interiéru.

V našich analýzach sa zaoberáme predovšetkým prvkami interiéru (stavebný interiér, nábytok, doplnky interiéru, prvky technického vybavenia, osvetľovacie jednotky) a výrazovými prostriedkami interiéru (materiály, povrchové úpravy, svetlo v interiéri, farba v interiéri).

INTERIÉR PRE VŠETKYCH

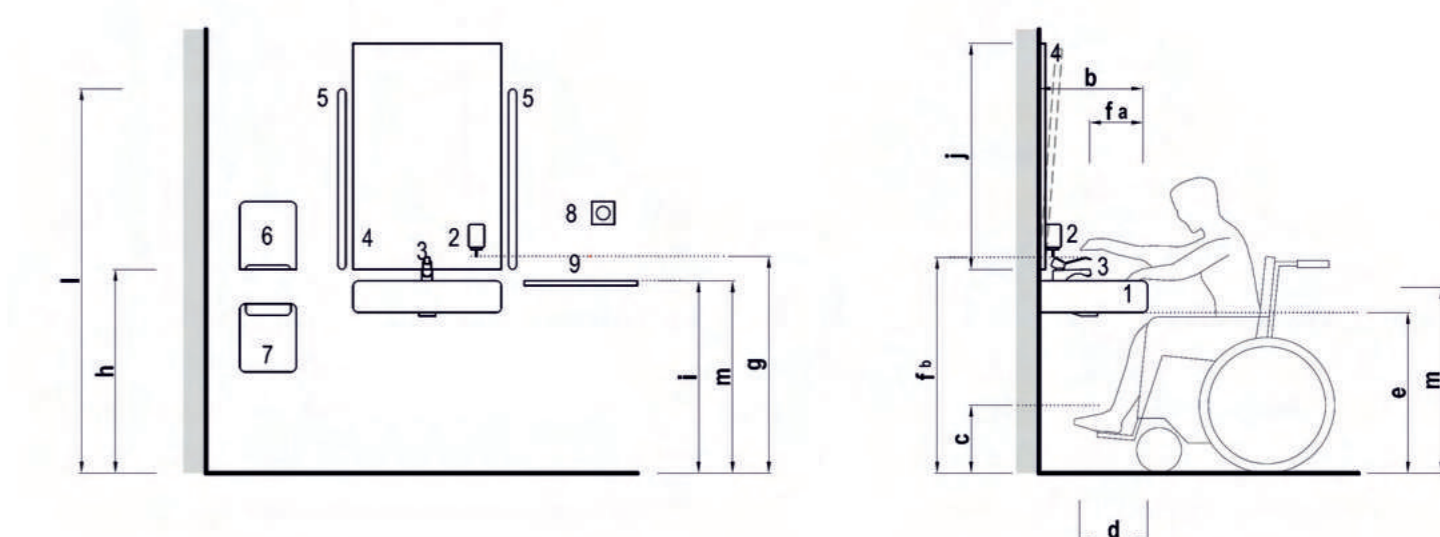
Interiérový dizajn zodpovedá širokému spektru individuálnych preferencií a schopností. Voči svojmu užívateľovi má prejavovať zásady svojej univerzality predovšetkým flexibilitou, ktorá interiér modeluje ako priestor alebo objekt vo svojej variabilite, jednoducho a intuitívnom použití, efektívnej komunikácii bez ohľadu na okolité podmienky alebo zmyslové schopnosti používateľa, minimalizovaní nebezpečenstva a nepriaznivých dôsledkov náhodných alebo neúmyselných činností a tiež redukcie nepohodlnej činnosti.

ERGONOMIA A MATERIÁLY

V kontexte interiérovej architektúry, kde človek prichádza v súkromnom alebo poloverejnom priestore ku vzájomne užšiemu kontaktu s architektúrou, analyzujeme ergonómiu jednotlivých častí interiéru, ich materiálové prevedenie a iné vlastnosti vplyvajúce na človeka (antialergické riešenia, osvetlenie vzhľadom na neurotypických ľudí, akustická pohoda, farebné riešenia vzhľadom k rôznym mentálnym znevýhodneniam a rovnako vzhľadom k navigačným systémom).

TRENDY A TECHNOLOGIE

V prípade interiérovej architektúry vyhodnocujeme aj nové trendy a technológie vo zvýšení flexibility priestoru (mobilné zariadenie zariadenia, elektornický systém ovládania na diaľku), ktoré zabezpečia v priestore vysokú mieru jeho samoobsluženia aj v prípade ťažších telesných znevýhodnení.

NORMATÍVNE POŽIADAVKY
PRÍKLAD DIMENZOVANIA A USPORIADANIA PREDMETOV V PRIESTORE UMÝVADLA

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

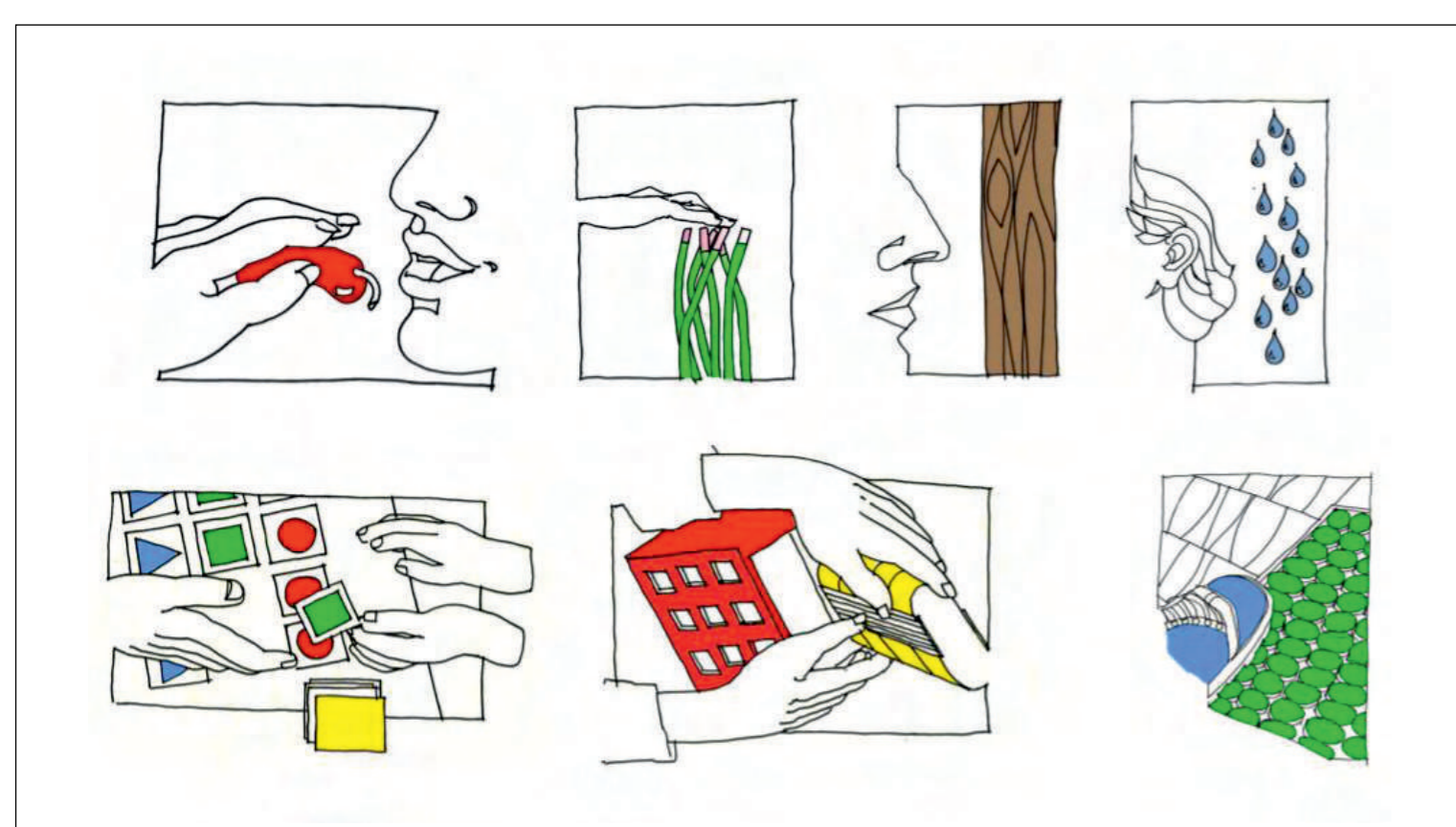
VÝSKUMNÁ SKUPINA INTERIÉR

Vedúci skupiny: Mgr. Art. Ing. arch. Peter Mazalán, PhD.
Členovia: doc. Ing. arch. Jana Vinárčiková, PhD., doc. Ing. arch. Michal Hronský, PhD.
Ing. arch. Andrea Šeligová, PhD.

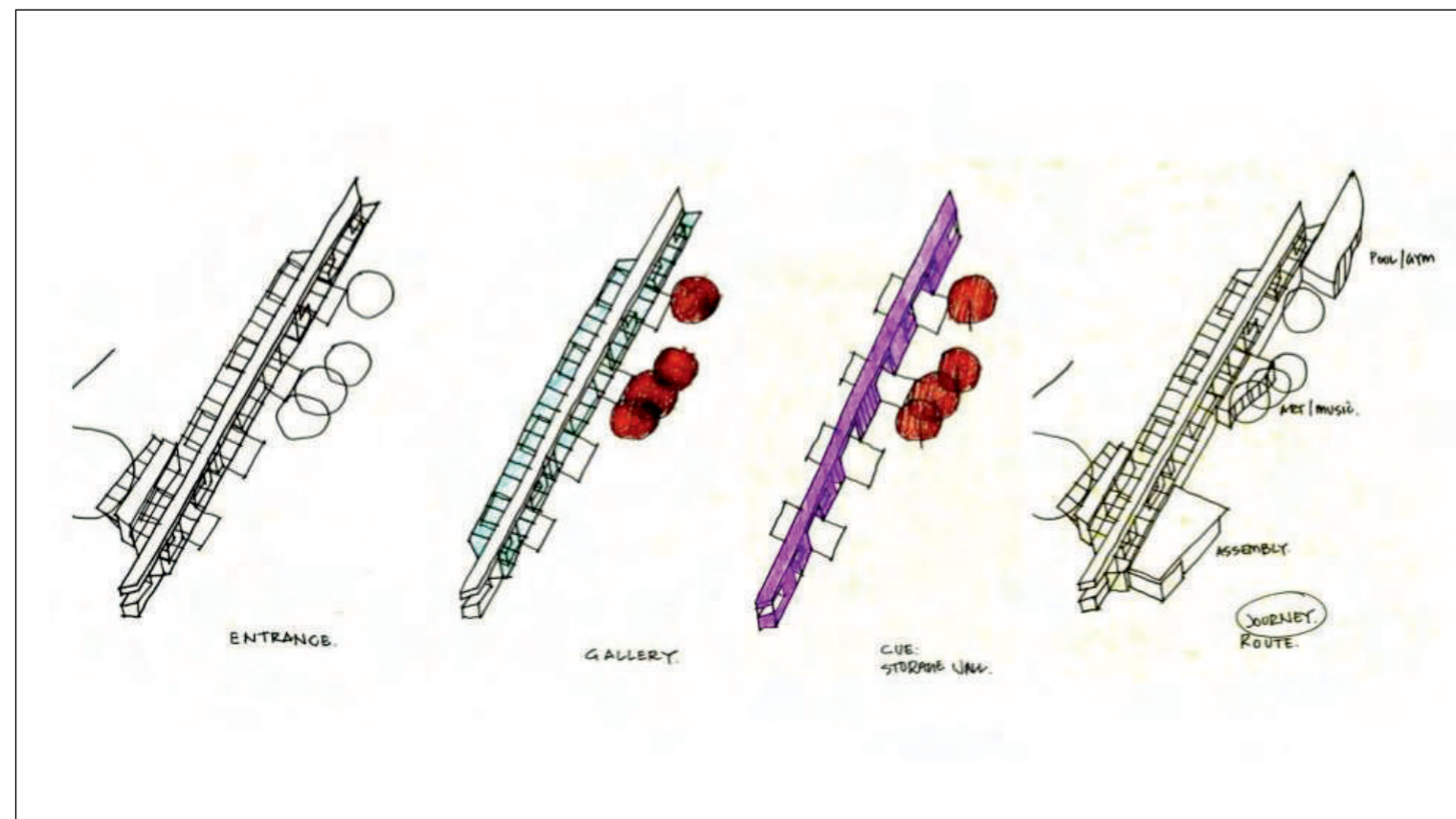
Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

HAZELWOOD SCHOOL . GLASGOW

ALAN DUNLOP ARCHITECT LIMITED

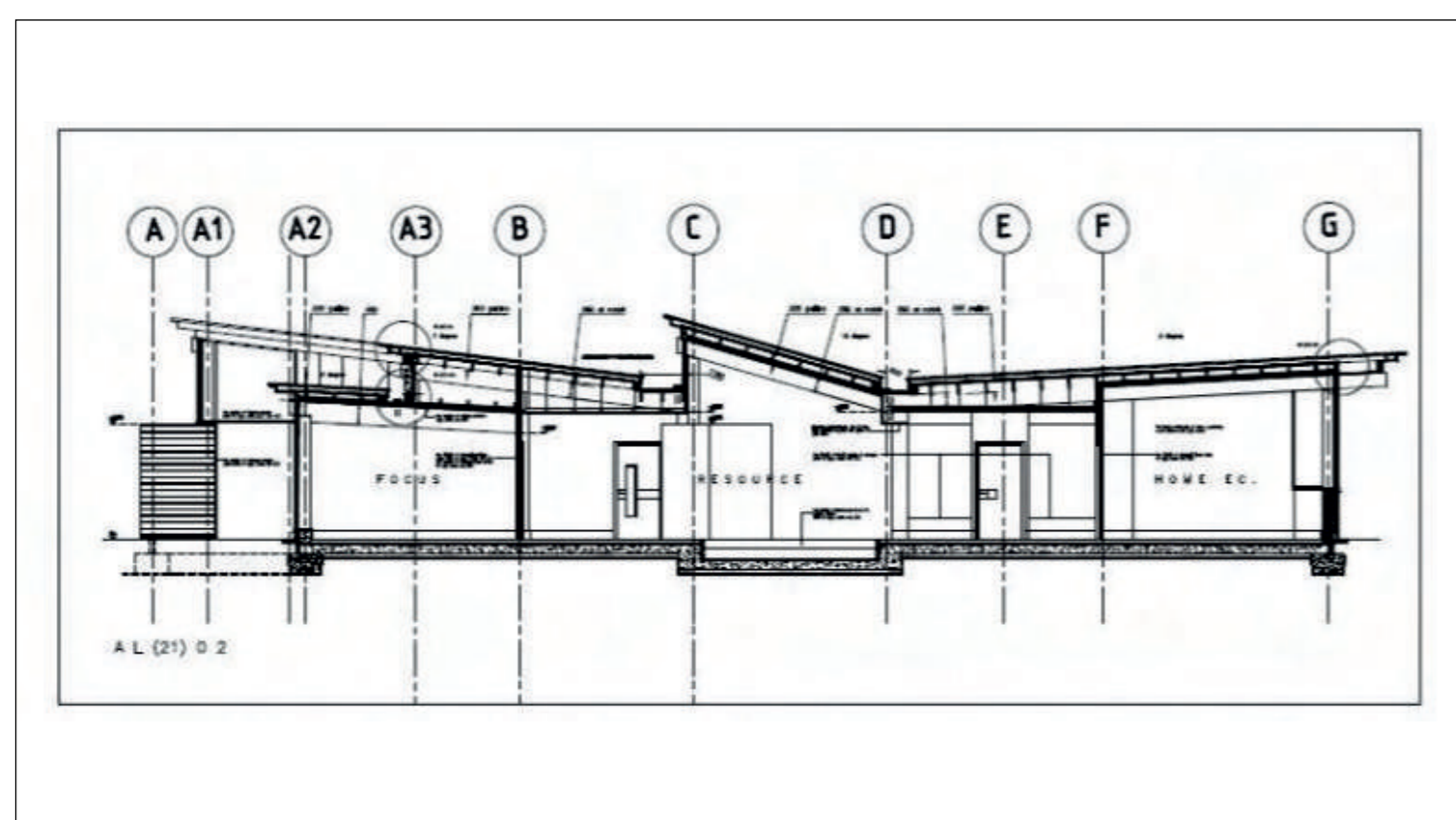
KONCEPCIA NÁVRHU
SENZORICKÁ STIMULÁCIA, APLIKÁCIA PRÍRODNÝCH, FAREBNÉ I MATERIÁLOVO ODLIŠENÝCH, RESP. KONTRASTNÝCH POVRCHOV.

KONCEPCIA NÁVRHU
TVORBA PREHLADNÝCH, UŽIVATELSKY ČITATELNÝCH VNÚTORNÝCH A VONKAJŠÍCH PRIESTOROV, INTEGROVANIE/INŠTALÁCIA HMATOVÝCH POMÔCOK.

PÓDORYS
ZAKRIVENÁ FORMA BUDOVY A JEJ ČLENITOSŤ OPTIMALIZUJÚ PRIESTOROVÚ MIERKU A VIZUÁLNY DOSAH, ČÍM PODPORUJÚ VNEMOVÚ ZVLÁDNUTELNOSŤ PRIESTOROV.

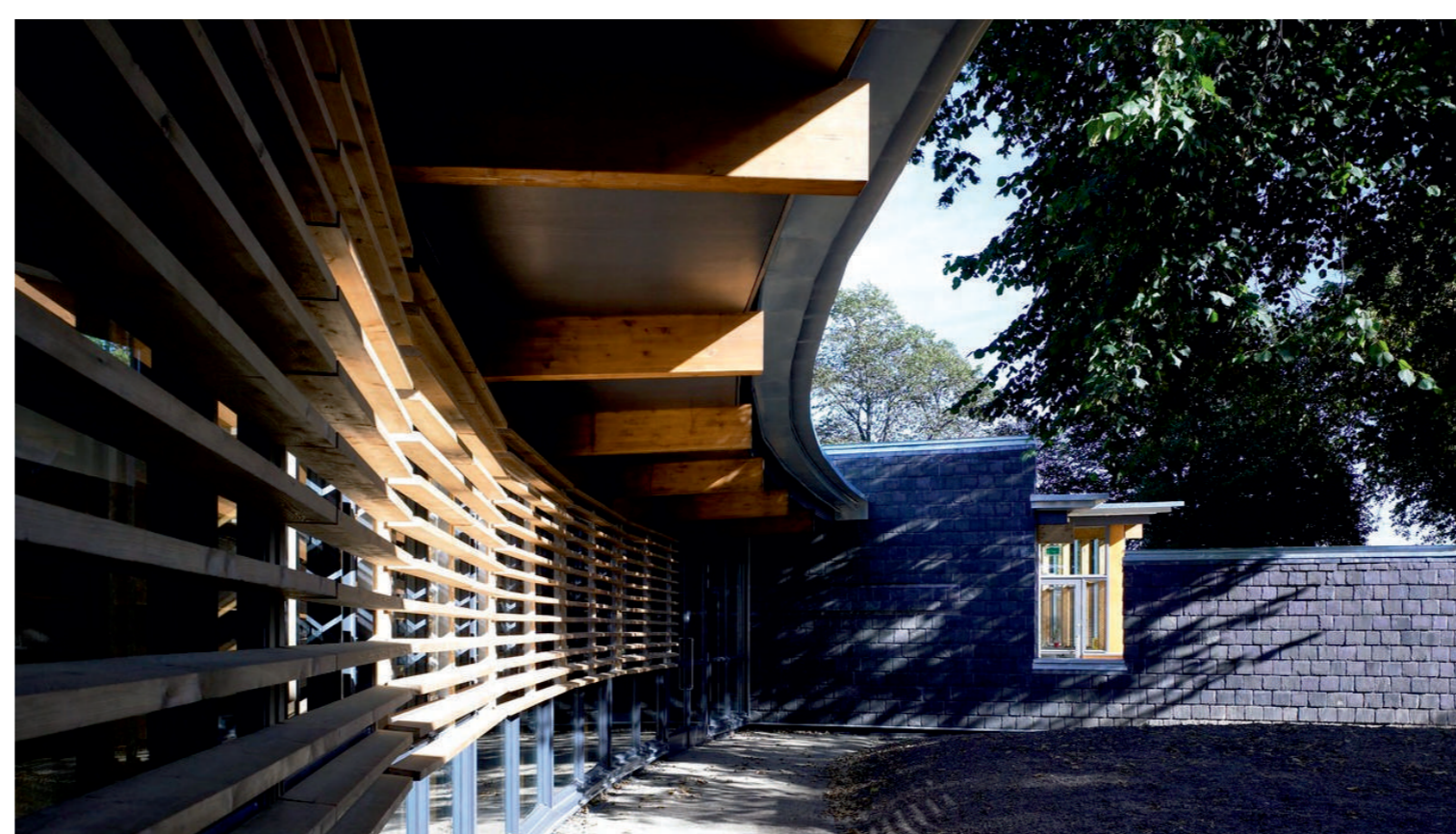
REZY
SEVERNÁ ORIENTÁCIA TRIED ZABEZPEČUJE ROVNOMERNÉ ROZLOŽENIE DENNÉHO SVETLA, ČO JE ZÁSADNE DÔLEŽITÉ PRE LUDÍ SO ZRAKOVÝM POSTIHNUTÍM.

INTERIÉR
ÚSTREDNÝM MOTÍVOM UNIVERZÁLNEHO DIZAJNU V INTERIÉRI JE KORKOVÁ, DIZAJNOVO UNIKÁTNÁ SENZORICKÁ VODIACA STENA.

MATERIÁLOVE A FAREBNÉ RIEŠENIE
RÔZNA INTENZITA / DISTRIBÚCIA DENNÉHO AJ UMELEHO SVETLA PRISPIEVA K IDENTIFIKÁCIÍ AKTUÁLNEJ POLOHY..

FASÁDA
KONŠTRUKČNÉ RÁMY FASÁDY Z DREVENÝCH LEPENÝCH LAMIEL VYTVÁRAJÚ SVETLO A TIEN / ZMYSLOVÚ „STOPU“, VRÁTANE HAPTICKÉHO A ČUCHOVÉHO ZMYSLU.

MULTISENZORICKÉ - HUDBNÉ IHRISKO
DIZAJN DETSKÉHO IHRISKA PODPORUJE SLOBODNÉ PREJAVY DETÍ NA ICH VLASTNEJ MENTÁLNEJ A FYZICKEJ ÚROVNI.

HAZELWOOD SCHOOL . GLASGOW . ŠKÓTSKO

Hazelwood School je príkladom netradičného ponímania školského prostredia vhodného pre deti a mladých ľudí s rôznymi formami zdravotných postihnutí vo veku 3-18 rokov. Priestorový koncept ponúka jedenásť samostatných tried s maximálnou kapacitou 60 žiakov.

Štujú tu deti s obmedzeniami zraku, s kombinovaným duálnym senzoryckým poškodením zraku i sluchu, s rôznou škálou fyzických obmedzení a s kognitívnymi poruchami. Vzhľadom na neobyčejný súbor požiadaviek vyplývajúcich z rôznorodých nárokov budúcich užívateľov architekti cielene nachádzali inovatívne riešenia v spolupráci s učiteľmi, študentmi, rodičmi a špecializovanými odborníkmi. Vďaka výskumnej fáze sporejnej so zbieraním dát, participatívnej forme navrhovania, netradičnému prístupu tvorcov a úspešnej realizácii zhotvenej v podobe finálneho diela, získala budova školy viaceré národné a medzinárodné ocenenia.

FILOZOFIA NÁVRHU

Kľúčovou prioritou klienta bol návrh budovy, ktorá nepôsobí inštitucionálnym dojmom, uľahčuje učenie, podporuje samostatnosť detí, ponúka skúsenostné zážitky, je bezpečná a zároveň „vyzývavá“ a ktorá poskytuje optimálne podmienky pre žiakov i učiteľov.

Kľúčové priority autorov spočívali v kreovaní ústretového, emocionálne priateľského miesta, v sprostredkovaní dobrej orientácie, maximalizácii príležitosti na intímne formy výučby a v uplatnení systému tzv. intuitívneho vyhľadávania trás.

DIZAJNOVÉ ZNAKY UNIVERZÁLNEHO NAVRHOVANIA

Charakteristickými znakmi dizajnového konceptu sú tvorba prehľadných, užívateľsky čitateľných priestorov, integrovanie hmatových pomôcok, využívanie rôznych foriem senzorickej stimulácie a aplikovanie prírodných, farebné i materiálovo odlišných povrchov. Mäkké, prívětivo pôsobiace línie, tektonika a členitosť hmôt podporujú dobrú orientáciu a prispievajú k lepšiemu pochopeniu priestorových súvislostí. Individuálne tvarovanie jednotlivých zákutí budovy, dizajnové unikátna senzorickej vodiaca stena tiahnuca sa pozdĺž komunikačného koridora a rôzne druhy hmatových signálov poskytujú informácie o aktuálnej pozícii, i o prekonávaných vzdialenostiach. Farebné a svetelné kontrasty sa podieľajú na generovaní zmyslových stôp, čím podporujú orientáciu a zvyškové videnie detí.

Materiálovo rôznorodé povrchy vyvolávajú rôzne pocity a zvuky, vďaka čomu sa stávajú dôležitými vnemovými identifikátormi/signálmi. Akustické stropy v učebniach optimalizujú akustickú hladinu, čím napomáhajú lepšiemu vnímaniu zvukov i vzájomnému dorozumievaniu sa.

Absencia nadmerného vizuálneho chaosu a nerušivé vizuálne pozadie v triedach prispievajú k dosahovaniu upokojujúcej atmosféry, eliminujú vnemové rozptýlenie a umocňujú schopnosť koncentrácie. Multisenzorické značenie v podobe piktogramov, Braillovo písmo a vo verzii „Moon“ predstavujúce vysoko efektívnu alternatívu v prostredí s diferencovanými komunikačnými potrebami, reflektuje rôznorodosť špecifických požiadaviek. Dizajnový koncept ako celok podporuje slobodné prejavy detí na ich vlastnej mentálnej a fyzickej úrovni.

Ako sa preukázalo, spätná väzba používateľov na navrhnutý univerzálny dizajn bola mimoriadne pozitívna. Budova splnila a prekročila očakávania a priniesla výrazné zlepšenie úrovne samostatnosti detí. Dizajnový koncept priniesol pozitívna nielen vo vzťahu k samotným užívateľom, ale i pedagogickým zamestnancom. Bez špecifického dizajnového prístupu tvorcov by sa napriek splneniu podmienok definovaných v stavebných predpisoch Škótska a v Zákone o diskriminácii na základe zdravotného postihnutia, zďaleka nedosiahla daná potrebná kvalita a podmienky na život detí so zdravotným postihnutím.

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

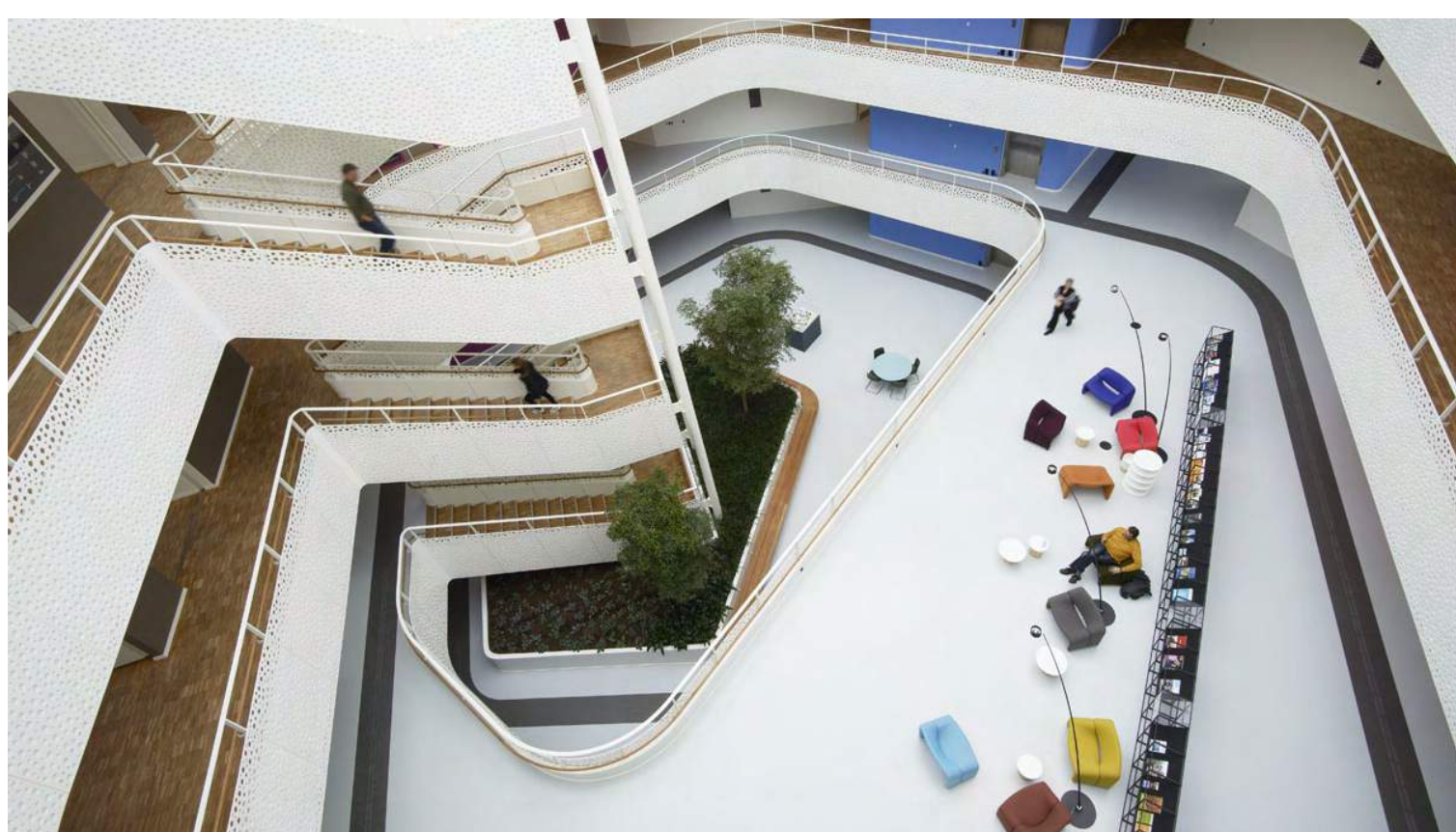
VÝSKUMNÁ SKUPINA INTERIÉR

Vedúci skupiny: Mgr. Art. Ing. arch. Peter Mazalán, PhD.
Členovia: doc. Ing. arch. Jana Vínáříčková, PhD., doc. Ing. arch. Michal Hronský, PhD.
Ing. arch. Andrea Šeligová, PhD.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

UNIVERZÁLNE NAVRHOVANIE BUDOV NA PRÁCU A SLUŽBY

HOUSE OF DISABLED PEOPLE 'S ORGANISATIONS DENMARK

SVETLÍKY ZO ZASKLENEJ STRECHY ÁTRIA BUDOVY
ZABEZPEČUJÚ DENNÉ SVETLO POTREBNÉ PRI ODCÍTANÍ Z PIER

ODLIŠNÁ FAREBNOSŤ ŠTYROCH KANCELÁRSKÝCH KRÍDEL BUDOVY
POMÁHA K LEPŠEJ ORIENTÁCII V HVIEZDICOVOM PÓDORYSNOM TVARE

PREHLADNÁ DISPOZÍCIA S VERTIKÁLNYMI KOMUNIKÁCIAMI V ČELE ÁTRIA
ULAHČUJE ORIENTÁCIU ĽUDOM SO ZRAKOVÝM ZNEVÝHODNENÍM

VHODNÉ AKUSTICKÉ PROSTREDIE A VÝHLAD PRE OSOBY NA VOZÍKU
ZABEZPEČUJE PERFOROVANÁ ČASŤ ZÁBRADLIA

RELIÉFNA MAPA S BRAILLOVÝM A RELIÉFNÝM PÍSMOM
ORIENTÁCIU PO BUDOVE UMOŽŇUJE PREHLADNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM

VIACÚROVNŇOVÝ RECEPTNÝ PULT VYBAVENÝ INDUKČNOU SLUČKOU
UMOŽŇUJE VŠETKÝM ZÍSKAVAŤ INFORMÁCIE V ÚROVNI OČÍ

TVORBA UNIVERZÁLNE PRÍSTUPNÉHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

Prístupnosť budov, v ktorých ľudia vykonávajú svoje zamestnanie a prostredníctvom neho si vytvárajú ekonomické podmienky pre naplnenie svojich životných potrieb, sa vníma ako zásadná požiadavka aj pre osoby so zdravotným postihnutím. Zamestnávajúce a inkluzívne pracovné prostredie vhodné pre všetkých je súčasťou ľudských práv, na ktoré je zameraný aj Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej DPOZP). V tomto dohovore je v článku 27. Práca a zamestnávajúce ustanovené, že osoby so zdravotným postihnutím majú „právo na možnosť žiť sa slobodne zvolenou prácou alebo prácou prijatou na trhu práce a právo na pracovné prostredie, ktoré je otvorené, začleňujúce a prístupné osobám so zdravotným postihnutím... aby sa pre osoby so zdravotným postihnutím na pracovisku realizovali primerané úpravy“.

V oblasti Práca a služby je dôležitý návrh riešení na odstraňovanie predovšetkým architektonických bariér, ktoré sťažujú fyzický prístup k zamestnaniu a bránia vstupu na pracovný trh ľuďom so zdravotným postihnutím. Pri tvorbe pracovísk a pracovného prostredia je potrebné predchádzať rôznym fyzickým prekážkam a architektonickým bariéram. Cieľom je, aby všetci ľudia mali možnosť využívať svoje individuálne nadobudnuté znalosti, zručnosti a schopnosti v súlade s tým ako vzniká, vyvíja sa, či mení aj ich zdravotné postihnutie. Účast osôb so zdravotným postihnutím na trhoch práce v jednotlivých krajinách do značnej miery reflektuje vyspelosť týchto štátov a ich sociálnu angažovanosť.

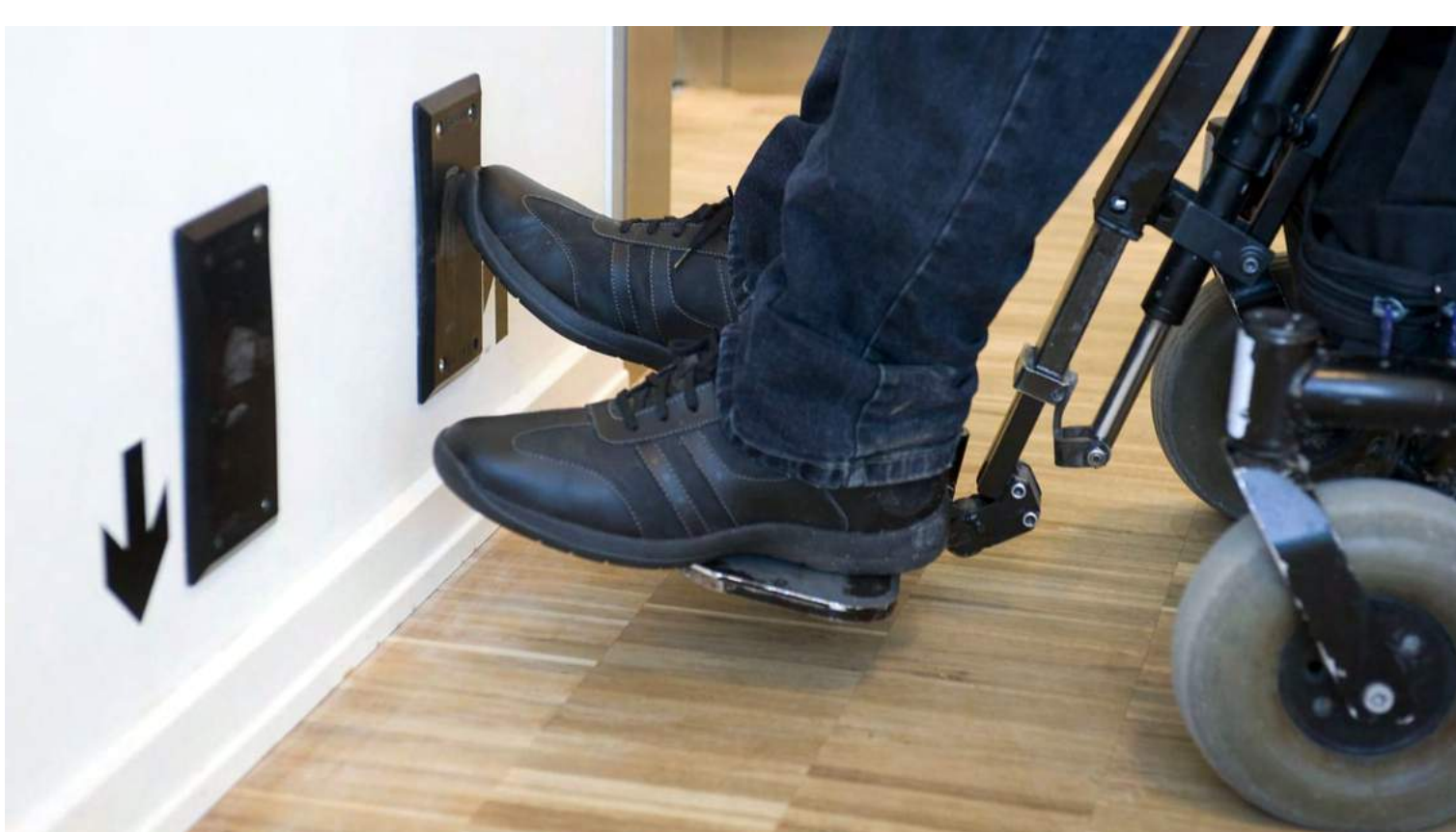
HOUSE OF DISABLED PEOPLE 'S ORGANISATION DENMARK

Sídlo organizácií ľudí so zdravotným postihnutím v Dánsku, postavená v roku 2012 v Høje Taastrup neďaleko Kodane v Dánsku, bola označená ako najprístupnejšia kancelárska budova na svete. Jej vznik odráža snahu investora vytvoriť budovu, ktorá poskytuje priestor pre každého. Projekt slúži ako modelový príklad s bezbariérovosťou plne integrovanou do riešení v budove rovnako, ako aj v interierovom dizajne, nábytku a komunikáciách.

Základnou myšlienkou je, že dobrá prístupnosť je potrebná pre niektorých a dobrá pre všetkých. Budova zabezpečuje pre všetkých 300 zamestnancov a návštevníkov možnosť pohybovať sa a pracovať za rovnakých podmienok – či už sú zdravotne postihnutí alebo nie, a bez ohľadu na charakter ich postihnutia.

NAVÁDZACIE HAPTICKÉ ZNAČKY - GOMBÍKY
POMÁHAJÚ UŽÍVATEĽOM ORIENTOVAŤ SA PO JEDNOTLIVÝCH PODLAŽIACH

VÝŤAHY V BUDOVE JE MOŽNÉ OVLÁDAŤ AJ NOŽNÝM PANELOM
AKTIVÁCIU PANELU NIE JE POTREBNÉ POUŽÍVAŤ OVLÁDACÍ PANEL VO VNÚTRI

RÔZNE DRUHY SEDACIE NÁBYTKU VYBAVENÉHO DIZAJNOVÝMI "PODRŮČKAMI", KTORÉ ULAHČUJÚ VSTÁVANIE

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA BUDOV PRE PRÁCU A SLUŽBY

Vedúci skupiny: Ing. arch. Pavel Nahálka, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Eva Oravcová, PhD., doc. Ing. arch. Danica Končeková, PhD., Ing. arch. Kristína Boháčová, Ing. arch. Jakub Hanták
Fotografie: autori projektov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

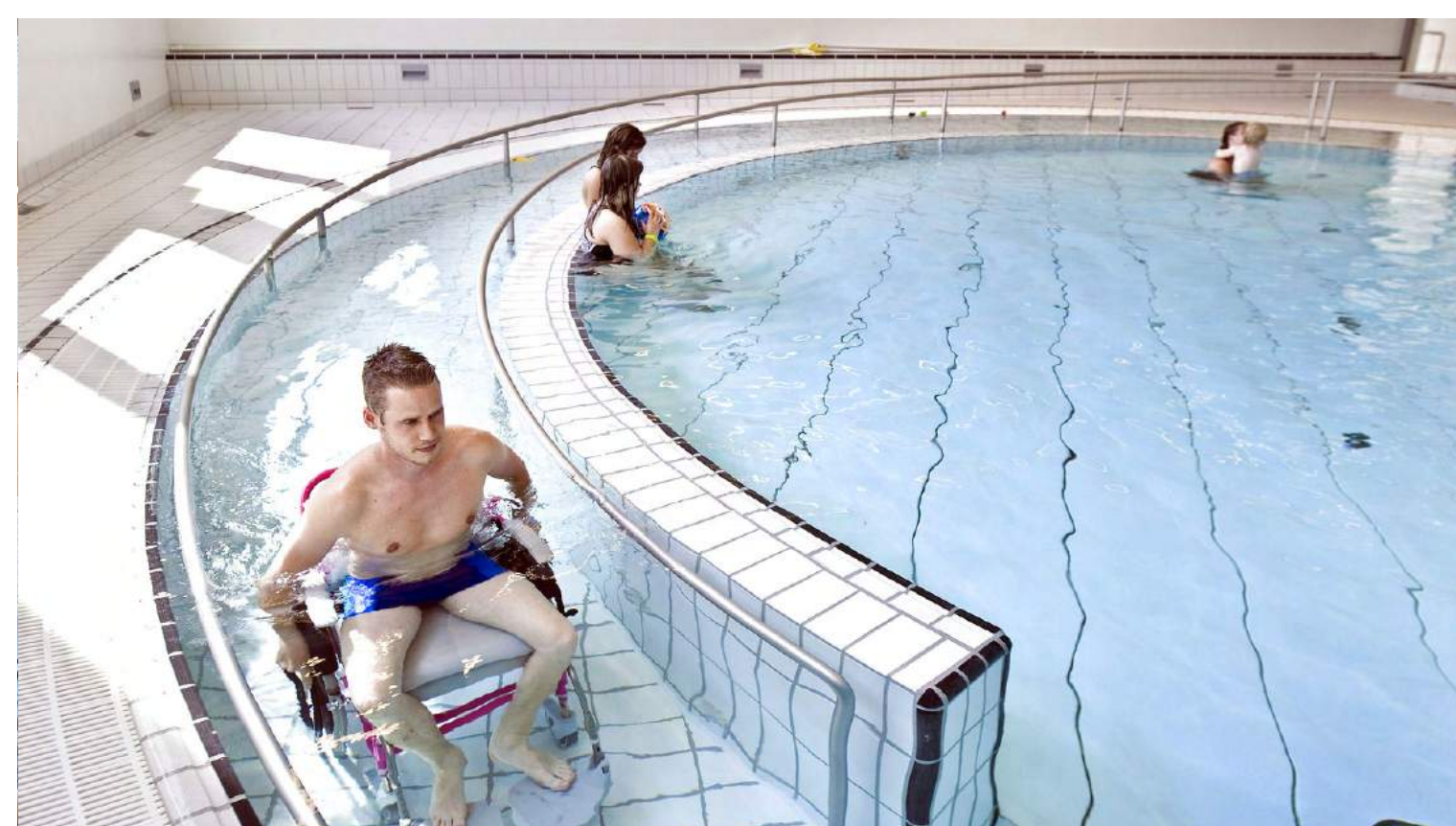
UNIVERZÁLNE NAVRHOVANIE BUDOV NA PRÁCU A SLUŽBY

TURISTICKÉ INFORMAČNÉ CENTRUM POSTOJNA, SLOVINSKO

AUTOR: STUDIO STRATUM, ARCO D.O.O.

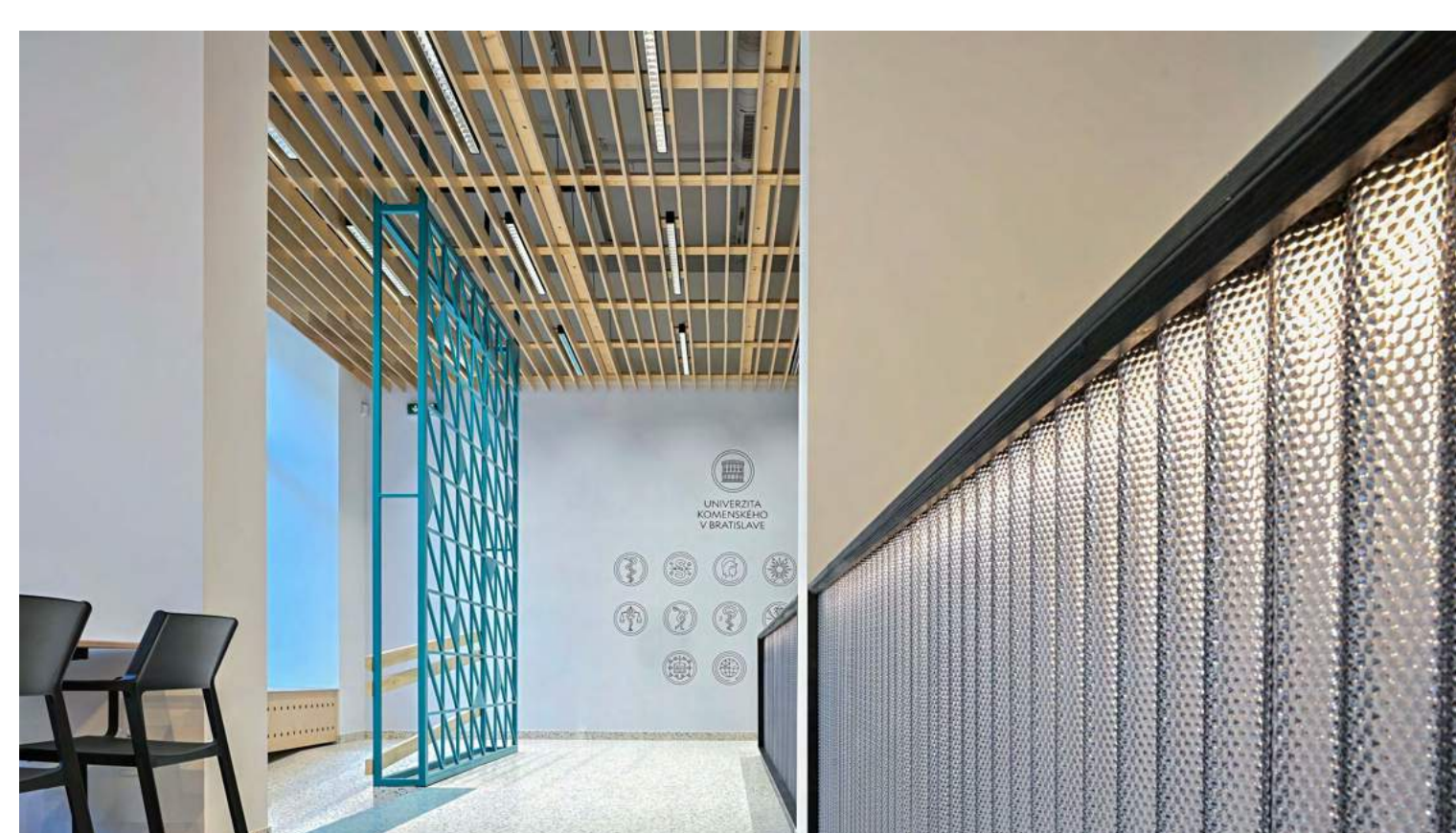
PRÍSTUPNOSŤ VODNÉHO TOBOGANU VÝTĀHOM, VADHALLA EGMONT
REHABILITAČNÉ CENTRUM, ODDER, DÁNSKO, CUBO ARKITEKTER + FORCE4

VSTUP DO BAZÉNA RAMPOU KRUIHOVÉHO TVARU, VADHALLA EGMONT
REHABILITAČNÉ CENTRUM, ODDER, DÁNSKO, CUBO ARKITEKTER + FORCE4

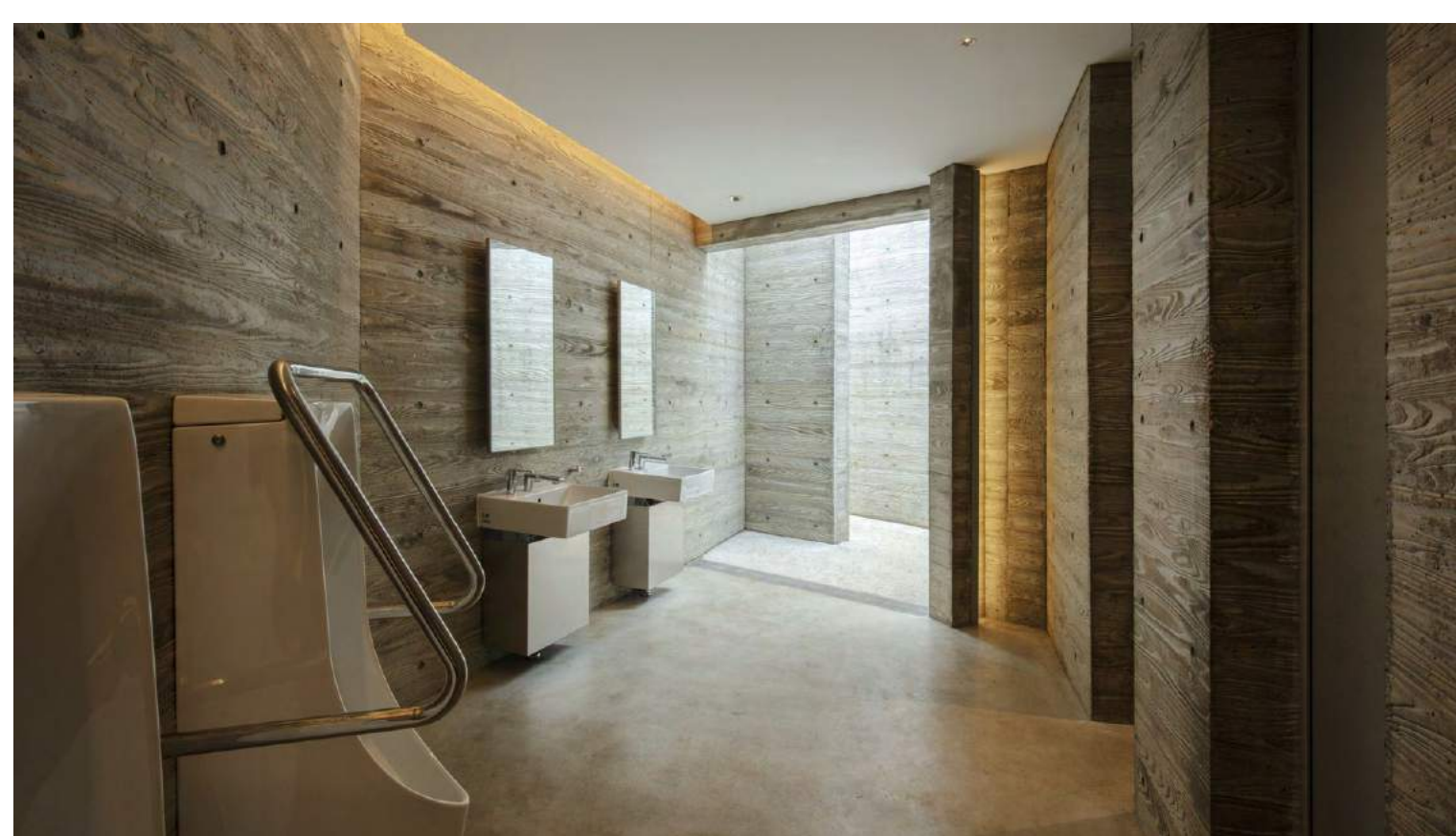
ZELEŇ S PRIRODZENÝMI VODIACIMI LÍNIAMI AKO SÚČASŤ PROSTREDIA
CENTRUM SENIOROV, SAN CRISTOBAL, KOLUMBIA, NIRO ARQUITECTURA+OAU

VSTUPNÁ RAMPA A CHODY OZNAČENÉ FAREBNÝM ODLÍŠENÍM, COMENIANA
ŠTUDENTSKÝ KLUB, BRATISLAVA, ANDRÁŠ-KOČLÍK-NAHÁLKA-TÓTH, 2022

UNIVERZÁLNE PRÍSTUPNÁ VEREJNÁ TOALETA S DIFERENCOVANÝMI VSTUPM
SHIBUYA, TOKIO, JAPONSKO, ARCHITEKT: MASAMICHI KATAYAMA, 2020

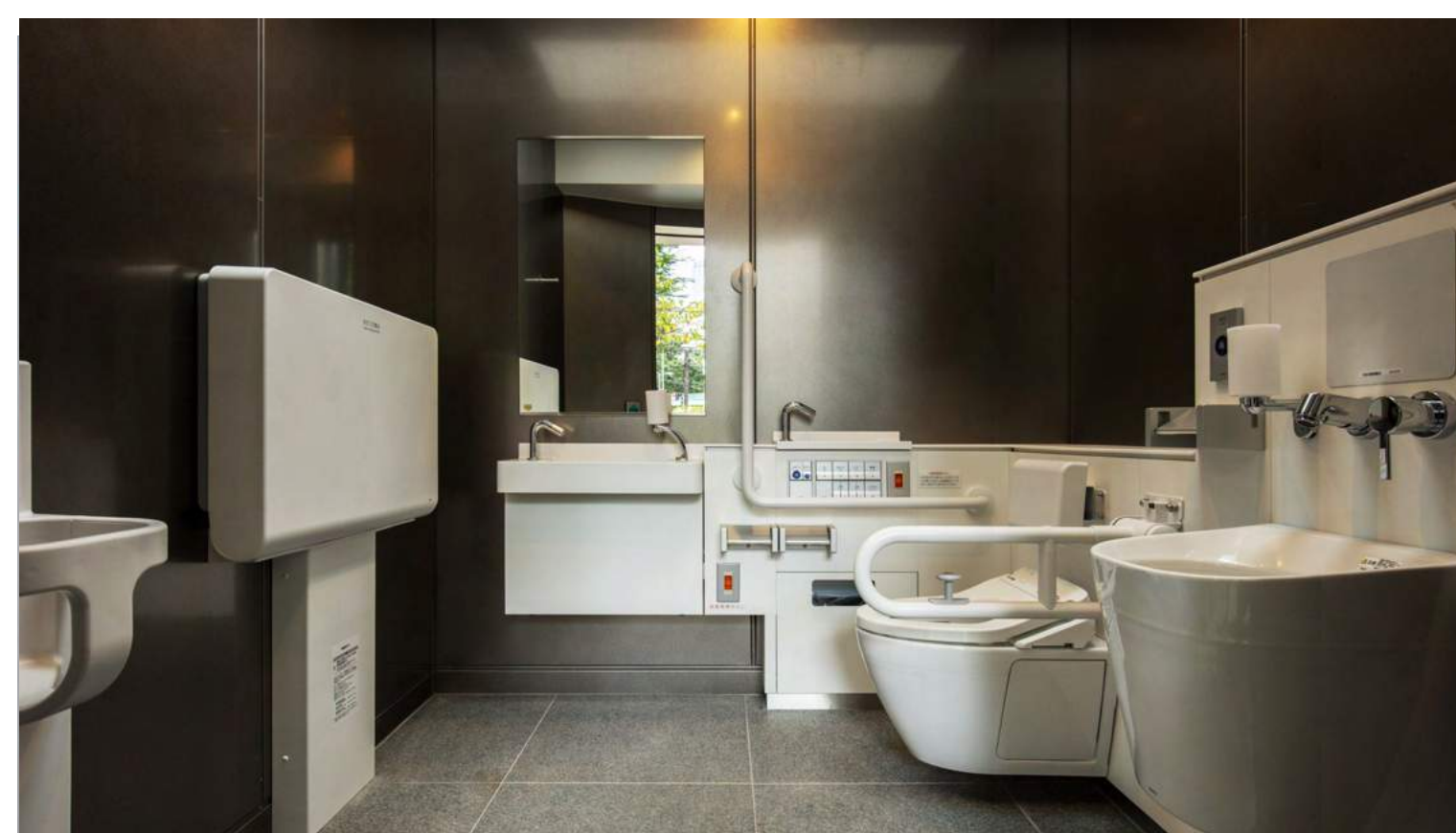
OSADENIE PODPORNÝCH PRVKOV PRE ĽUDÍ S PORUCHAMI STABILITY
SHIBUYA, TOKIO, JAPONSKO, ARCHITEKT: MASAMICHI KATAYAMA, 2020

OZNAČENIE JEDNOTLIVÝCH FUNKCIÍ PRIESTOROV RELIEFNÝM PŌDORYSOM
SHIBUYA, TOKIO, JAPONSKO, ARCHITEKT: MASAMICHI KATAYAMA, 2020

UNIVERZÁLNE PRÍSTUPNÁ VEREJNÁ TOALETA V PARKOVOM PROSTREDÍ
SHIBUYA, TOKIO, JAPONSKO, ARCHITEKT: TADA0 ANDO

KOMPLEXNÉ VYBAVENIE HYGIENICKÝMI ZARIADENAMI PRE UNIVERZÁLNE POUŽITIE
SHIBUYA, TOKIO, JAPONSKO, ARCHITEKT: TADA0 ANDO

V článku 9 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím je stanovená základná povinnosť štátu umožniť osobám so zdravotným postihnutím, aby mohli žiť nezávislým spôsobom života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch života ... a zabezpečiť na rovnakom základe s ostatnými prístup k fyzickému prostrediu, k doprave, k informáciám a komunikácii vrátane informačných a komunikačných technológií a systémov, ako aj k ďalším prostriedkom a službám dostupným alebo poskytovaným verejnosťou. Súčasťou opatrení k naplneniu tohto práva je aj zohľadňovanie všetkých aspektov prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím, vrátane vybavenia budov a iných verejne prístupných priestorov označením v Braillovom písme a v ľahko čitateľnej a zrozumiteľnej forme. Prístupnosť fyzického prostredia zariadení osobných služieb je tak povinnou výbavou, prezentovanou na tvorbe architektúry týchto budov bez ohľadu na to, či sú to zariadenia súkromného či verejného sektoru.

Nevyhnutnosť venovať sa výrazným spôsobom univerzálnej prístupnosti objektov služieb a zároveň dokladovať možnosť vytvorenia výnimočných architektonických riešení predstavuje aj projekt Tokyo Toilet, v rámci ktorého oslovila Nadácia Nippon 16 víťazov Pritzkerovej ceny za architektúru na vytvorenie 17 verejných toaliet, ktoré môže používať ktokoľvek, v Shibuya v Tokiu. Väčšina projektov u bola zrealizovaná. Všetky toalety sú dokladom schopnosti hľadať spôsoby ako prijať rozmanitosť. Sú prístupné pre každého bez ohľadu na pohlavie, vek alebo postihnutie, aby demonštrovali možnosti inkluzívnej spoločnosti. Okrem výstavby toaliet bude nadácia vykonávať aj priebežnú údržbu, aby sa zabezpečilo, že ľudia, ktorí toalety používajú, sa budú vždy cítiť pohodlne a budú ich udržiavať čisté pre ďalšieho používateľa.

V návrhoch svojich sklenených hranolov architekt Shigeru Ban využil na odstránenie obáv, či prostredie v toalete je dost' čisté a bezpečné, novú technológiu, kde vonkajšie steny, aby sa človek mohol pred vstupom pozrieť dovnútra, sú realizované sklom, ktoré sa po zatvorení zámku stáva nepriehľadným. V noci tento pavilón rozžiari park ako krásny lampáš. Masamichi Katayama pre toaletu v parku Ebisu vytvoril prostredníctvom spojenia 15 betónových stien „nejednoznačný priestor“, ktorý je súčasne objektom a toaletou. Priestory medzi stenami vedú používateľov do troch rôznych oblastí určených pre mužov, ženy a všetkých. Dizajn vytvára jedinečný vzťah, v ktorom sú používatelia pozvaní na interakciu so zariadením, ako keby sa hrali so zvláštnym zariadením detského ihriska.

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

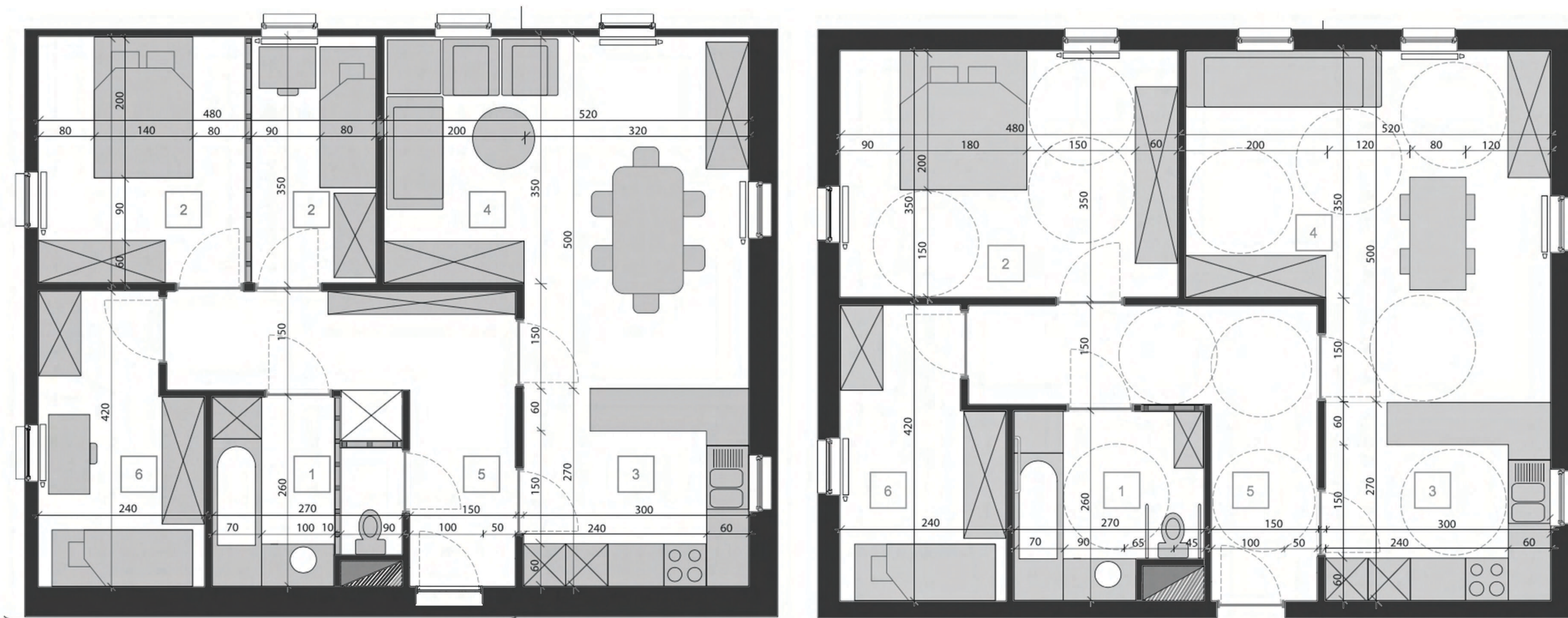
pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA BUDOV PRE PRÁCU A SLUŽBY

Veďúci skupiny: Ing. arch. Pavel Nahálka, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Eva Oravcová, PhD., doc. Ing. arch. Danica Končeková, PhD., Ing. arch. Kristína Boháčová, Ing. arch. Jakub Hanták
Fotografie: autori projektov

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

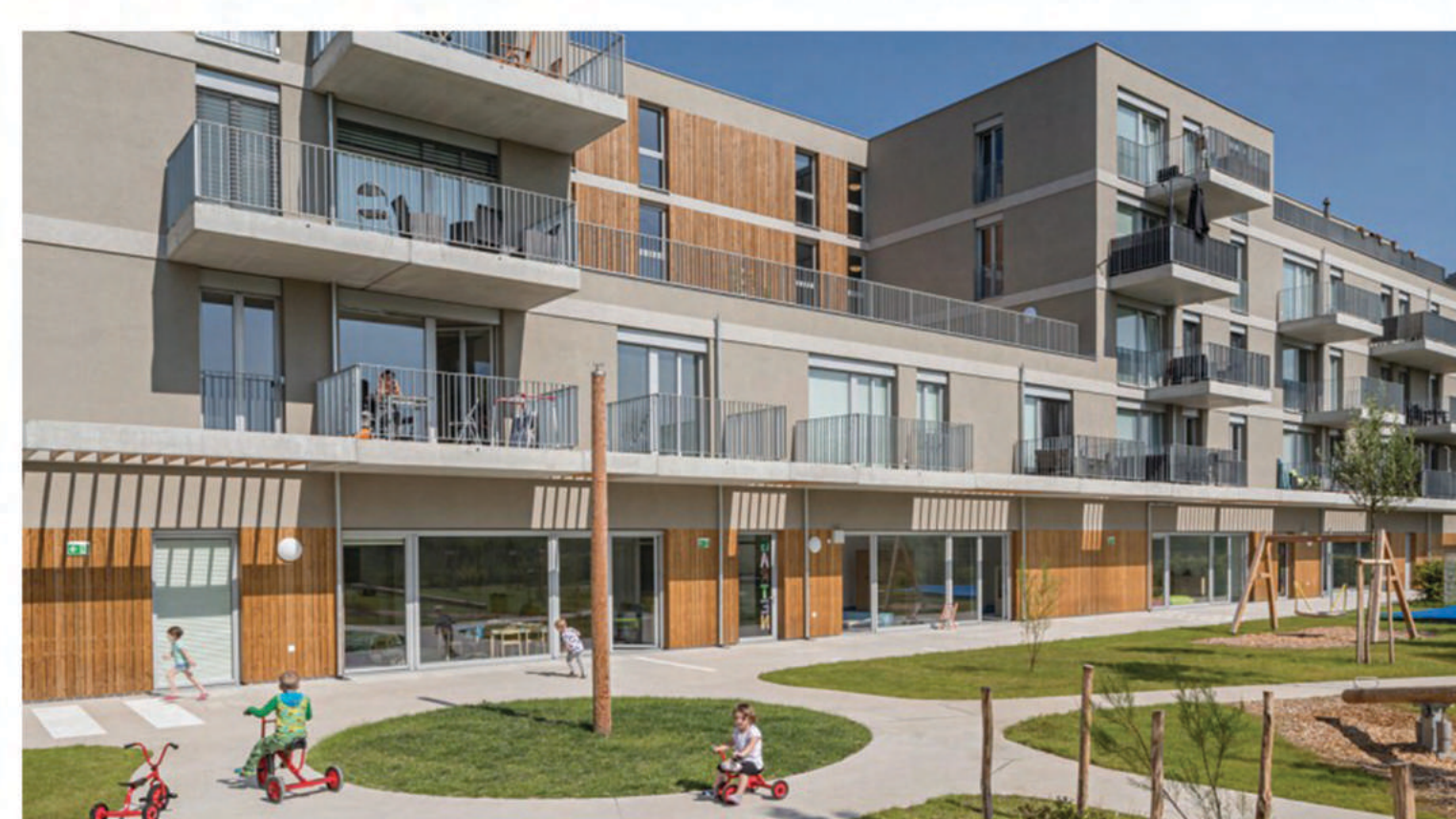

INKLUZÍVNE OBYTNÉ PROSTREDIE

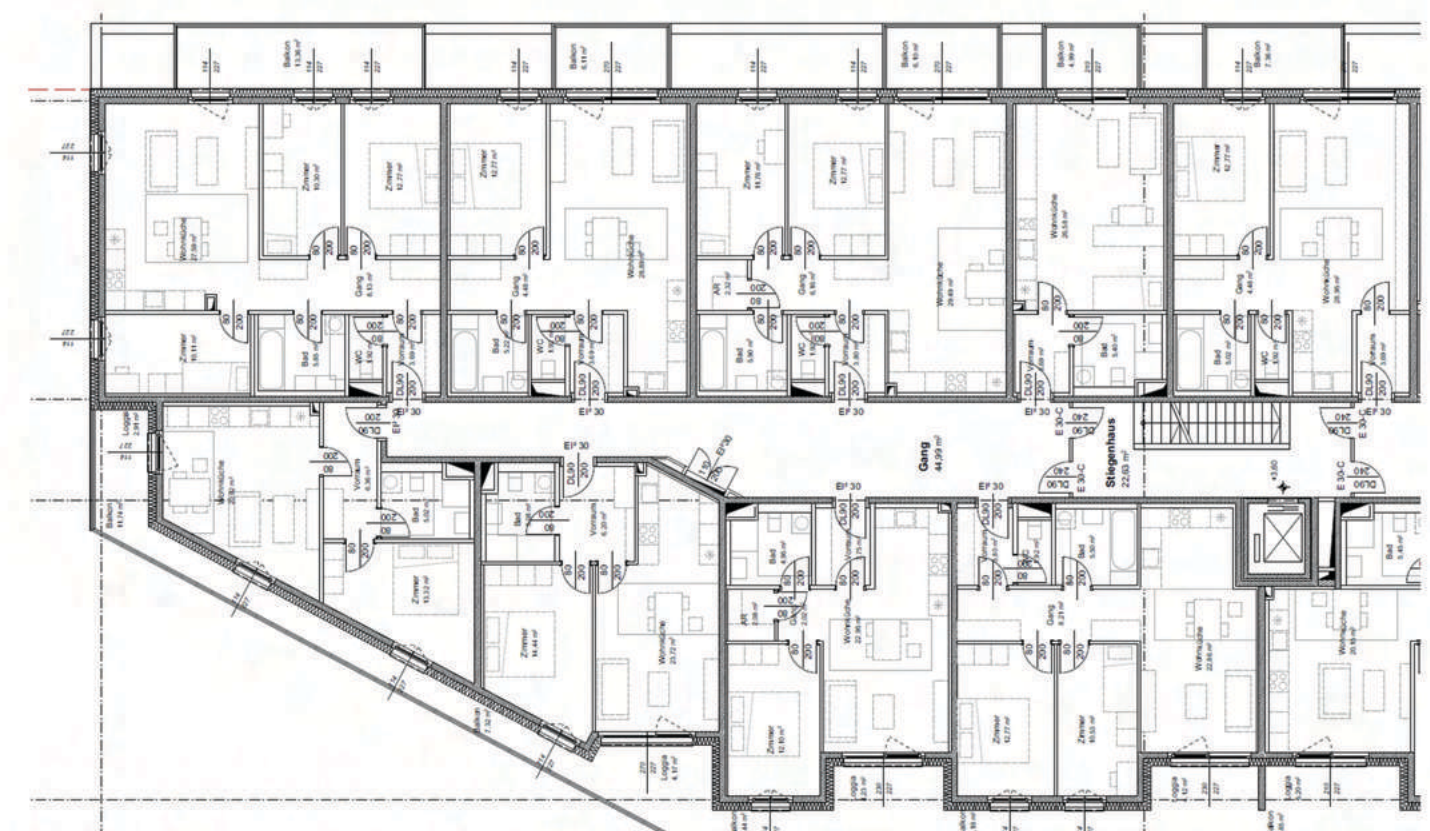
ADAPTABILNÉ BÝVANIE V EURÓPE

TITULNÝ OBRÁZOK

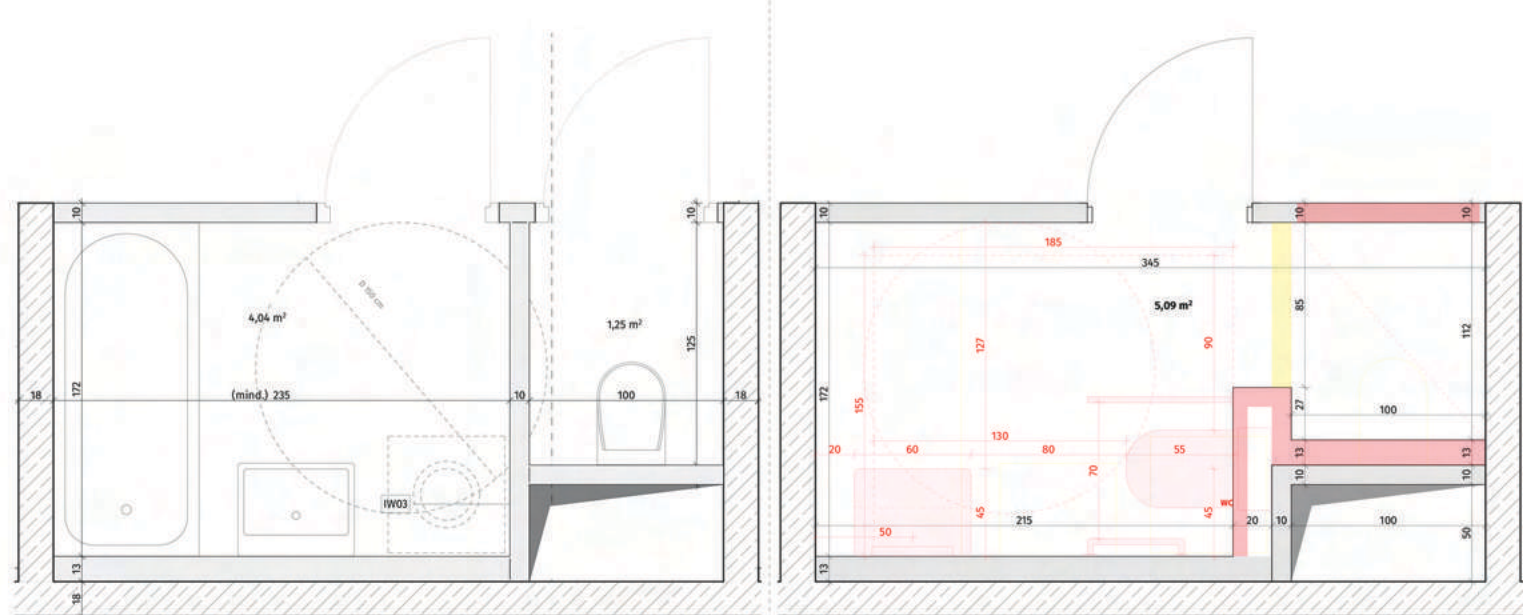
Belgický príklad adaptabilného bytu - už vo fáze návrhu sa uvažuje s možnými zmenami dispozičného riešenia bytu (pôdorys vľavo pred úpravou a pôdorys vpravo po úprave). Priečka medzi dvoma spálňami je ľahko demontovateľná, po jej odstránení vzniká väčší priestor spálne. Odstrániteľná priečka medzi kúpeľňou a WC umožňuje vytvorenie bezbariérovej kúpeľne. Všetky priestory bytu spĺňajú požiadavky univerzálneho navrhovania [Zdroj: Guide d'aide à la conception d'un logement adaptable, région Wallone, Belgique].

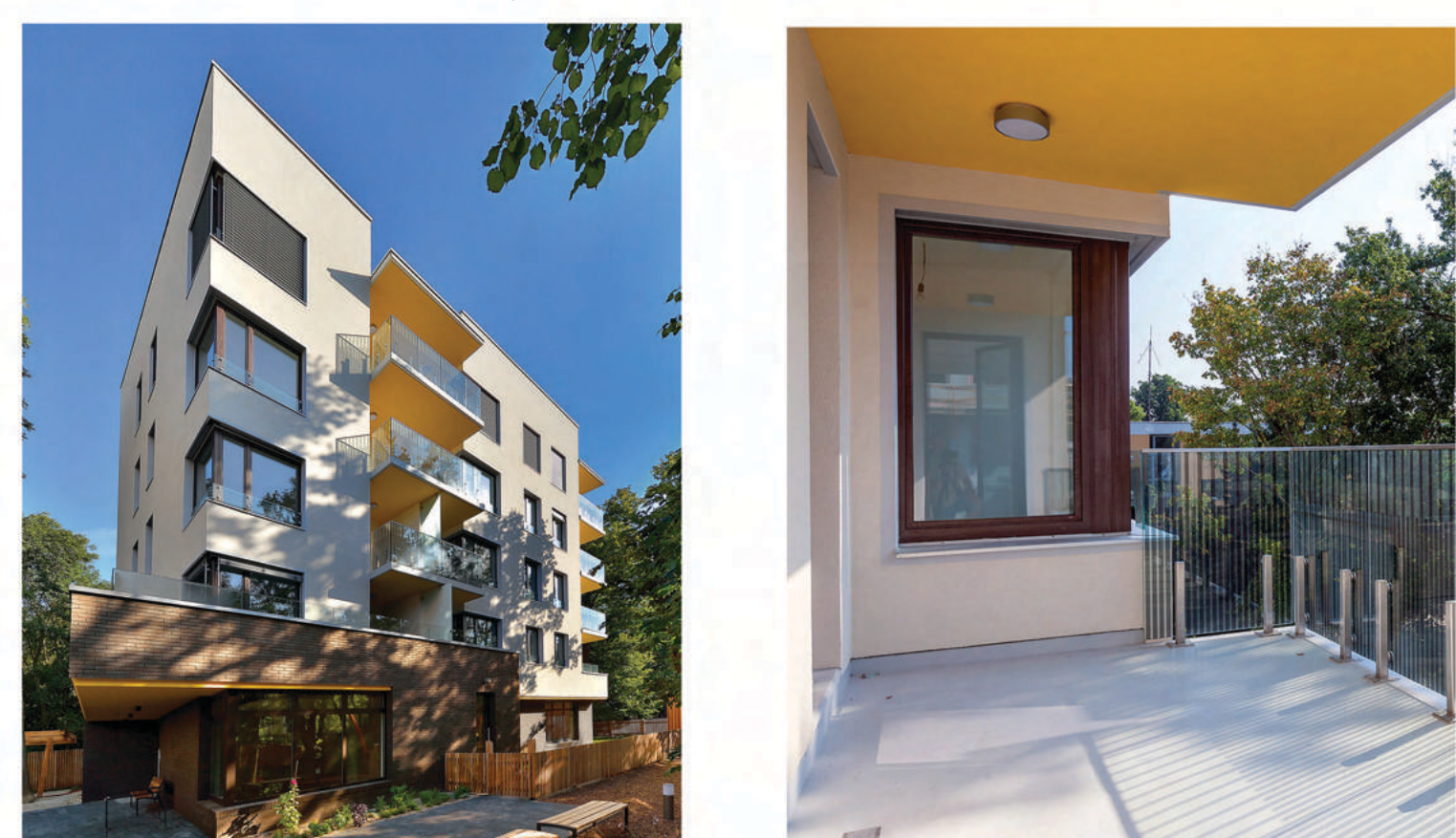
OBR. 1: Inkluzívne obytné prostredie bytovej výstavby Berresgasse, Viedeň, projektant: AllesWirdGut Architektur ZT GmbH. [Zdroj: AllesWirdGut Architektur ZT GmbH Wien München]

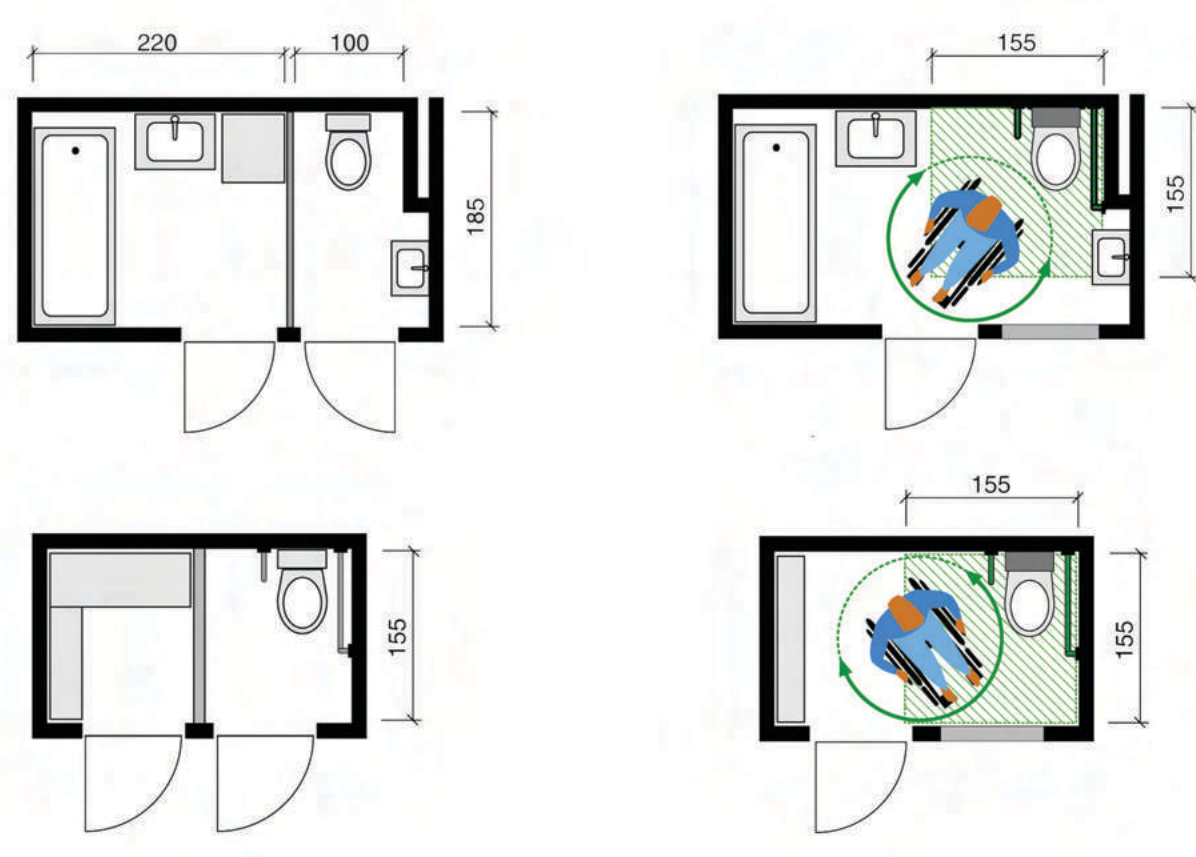
OBR. 2: Výsek pôdorysu s upravitelnými bytmi. Traviatagasse, Viedeň, projektant: AllesWirdGut Architektur ZT GmbH [Zdroj: AllesWirdGut Architektur ZT GmbH Wien München]

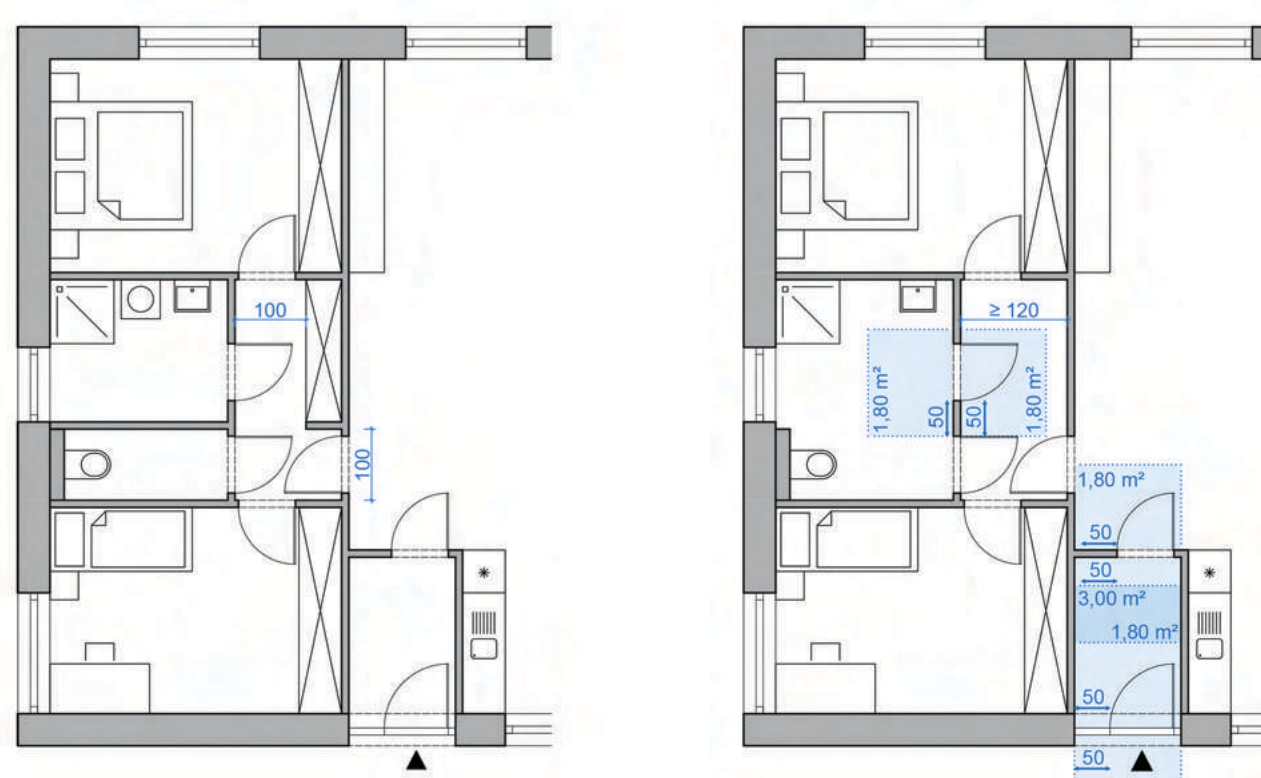
OBR. 3: Premyslený koncept upravitelnej kúpeľne – kúpeľňa sa po úprave zmení na bezbariérovú. Bytová výstavba Berresgasse, Viedeň, projektant: AllesWirdGut Architektur ZT GmbH. [Zdroj: AllesWirdGut Architektur ZT GmbH Wien München]

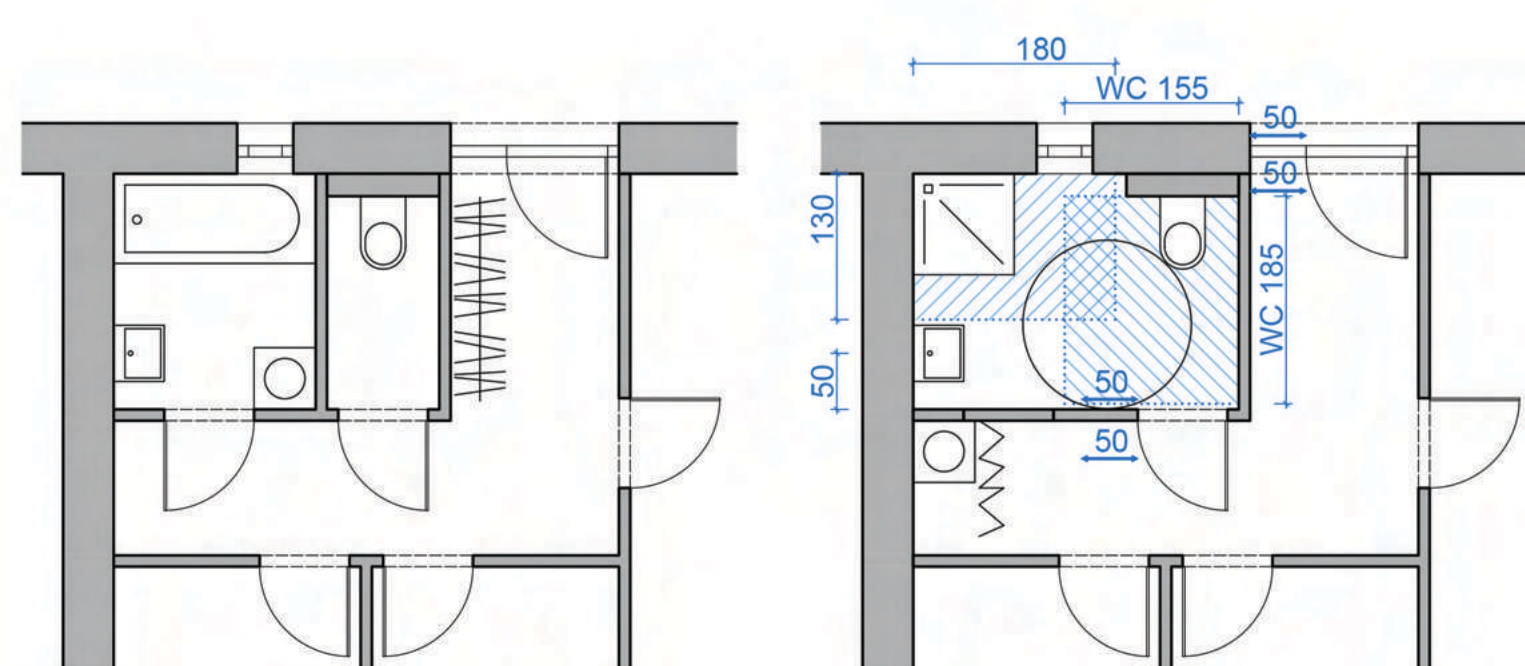
OBR. 4: Transparentné zábradlia a znížená výška parapetov - obytný komplex Hájpark 1, Bratislava, projektant: Drahan Petrovič, Katarína Jägrová, Imagine Development, Bratislava ponúka možnosť dodatočných úprav bytov podľa potrieb užívateľov. [Zdroj: Drahan Petrovič, Katarína Jägrová, Imagine Development, Bratislava]

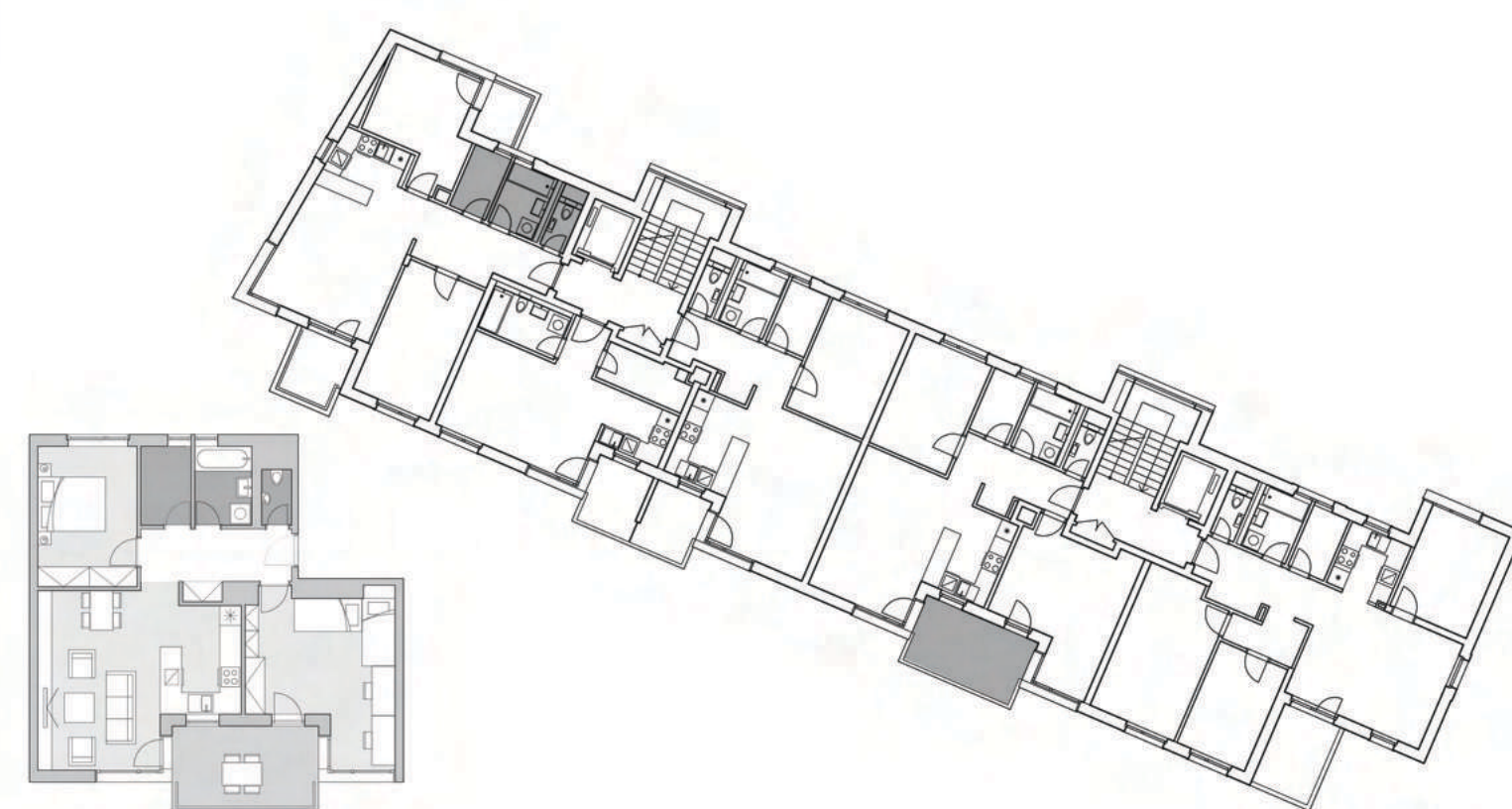
OBR. 5: Upravitelné hygienické priestory v rakúskej technickej norme – bezbariérová kúpeľňa vznikne po zlúčení priestoru kúpeľne s WC alebo po zlúčení skladu s WC. [Zdroj: ONORM B 1600, Barrierefreies Bauen-Planungsgrundlagen, Österreichisches Normungsinstitut]

OBR. 6: Adaptačný byt – úpravy v kúpeľni a na chodbe – v prípade potreby zväčšenia priestoru chodby sa odstráni šatníková skriňa, medzi wc a kúpeľňou sa odstráni ľahko demontovateľná priečka. [Zdroj: Anpassbarer Wohnbau in des Steiermark, Fachabteilung Energie und Wohnbau FAEW.]

OBR. 7: Príklad upravitelnej kúpeľne s vaňou – bezbariérová kúpeľňa získa potrebný rozmer po odstránení priečky medzi kúpeľňou a wc a po nahradení vane sprchovacím kútom v úrovni podlahy. Dôležitá je predpríprava odvodnenia sprchy. [Zdroj: Anpassbarer Wohnbau in des Steiermark, Fachabteilung Energie und Wohnbau FAEW.]

OBR. 8: Vo všetkých bytoch obytného komplexu Hájpark 1, Bratislava, projektant: Drahan Petrovič, Katarína Jägrová, Imagine Development, sa nachádza flexibilný priestor, ktorý je v prípade úpravy dispozičného riešenia priraditeľný ku kúpeľni, alebo k susediacej izbe. Poloha inštaláčného jadra umožňuje kúpeľňu zväčšiť a upraviť na bezbariérovú. [Zdroj: Drahan Petrovič, Katarína Jägrová, Imagine Development]

VÝSKUMNÁ SKUPINA BYTOVÝCH BUDOV

Riešiteľský kolektív skúma aplikáciu prístupnosti a univerzálneho navrhovania bytových budov v domácej a zahraničnej stavebnej praxi a jej súlad s naplnením DPOZP najmä článku 19 Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti, kde je ustanovené: „aby osoby so zdravotným postihnutím mali možnosť zvoliť si miesto pobytu, ako aj to, kde a s kým budú žiť na rovnakom základe s ostatnými aby neboli nútené žiť v určitom konkrétnom prostredí“. Výskumná skupina sa podieľa na naplnení cieľov jednotlivých podaktivít.

ADAPTABILNÉ BÝVANIE

V súvislosti s prognózami o starnutí populácie a s pripravovanou transformáciou systému sociálnej starostlivosti je nutné hľadať adaptabilné modely bývania, ktoré umožnia seniorom a zdravotne znevýhodneným osobám zostať vo vlastnom domacom prostredí tak dlho, ako je to možné. Koncept adaptabilného bývania je založený na premyslenom dispozičnom a celkovom priestorovom a materiálovom riešení bytov tak, aby ich bolo možné prispôsobiť budúcim zmenám. Jednou z možností zmien je aj úprava na bezbariérový byt, ktorá umožní zabezpečiť opatrovateľskú starostlivosť v domacom prostredí. Adaptabilita však poskytuje možnosť reflektovať aj ďalšie aktuálne zmeny a je dôkazom toho, že zmeny životného cyklu ľudí (tie prirodzené, nepriradené, či vynútené) si vyžadujú aj zmeny životného cyklu bytových budov a obytného prostredia všeobecne.

Pojem adaptabilné / upravitelné bývanie nie je nový, napríklad v prieskume holandskej organizácie "Nationale Woning Raad" sa už v roku 1989 uvádzalo, že „adaptácia upravitelného bytu pre potreby osôb so zdravotným postihnutím alebo starších ľudí je o 30 % až 60 % lacnejšia, ako úprava klasického bytu“ [Sapey, B. (1994): Ramps and Civil Rights. [online]. [cit. 2015-07-15]. Dostupné na internete: <<http://docs.scie-socialcareonline.org.uk/fulltext/0011140.pdf>>] Základným predpokladom na to, aby bola bytová jednotka vyhovujúca pre všetkých, mala by byť upravitelná a navrhnutá metódou univerzálneho navrhovania. Pridanou hodnotou upravitelného bývania je možnosť dodatočnej alebo opakovanej úpravy dispozičného riešenia, teda zlučovanie a rozdeľovanie izieb, resp. zlučovanie priestorov hygieny, aby bolo možné vytvoriť bezbariérovú toaletu alebo bezbariérovú kúpeľňu.

Adaptabilné bývanie uľahčuje prístupnosť a použiteľnosť obydli pre všetkých ľudí počas celého životného cyklu taktiež s ohľadom na meniace sa potreby obyvateľov, napríklad dočasné úrazy, získané zdravotné poškodenia, zväčšovanie veľkosti rodiny alebo dosiahnutie vyššieho veku členov rodiny. Toto je obzvlášť dôležité pri starnutí spoločnosti, aby bolo možné „starnúť na mieste“ [Zdroj: ICS 91.04.01: Accessibility and usability of the built environment. Functional requirements. 2019 CEN/CENELEC, Management Centre, Brussels]. Adaptabilitnosť dispozičného riešenia predpokladá aj bezprahové prepojenia všetkých miestností bytu a balkónov, alebo používanie transparentných zábradlí balkónov a znížených parapetov okien

UPRAVITELNÝ BYT

Byt, v ktorom je možné vykonať dodatočné nevyhnutné úpravy v krátkom čase, s nízkymi nákladmi, a bez zmien na nosnom systéme, inštaláciách, technike alebo izolácii na konštantnej ploche, aby po úprave spĺňal individuálne nároky potenciálnych užívateľov, vrátane nárokov osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, nazývame upravitelným bytom.

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

VÝSKUMNÁ SKUPINA BYTOVÝCH BUDOV

Vedúca skupiny: doc. Ing. arch. Andrea Bacová, PhD.
Členovia skupiny: doc. Ing. arch. Ľubica Selcová, PhD., doc. Ing. arch. Branislav Puškár, PhD.,
Ing. arch. Michal Czafík, PhD.

pun
PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

INKLUZÍVNE OBYTNÉ PROSTREDIE MESTA KODAŇ

DETSKÉ IHRISKO NA STRECHE PARKOVACIEHO DÔMU, PRÍSTAV NORDHAVEN, VPRAVO – BYTOVÝ DOM SILO

OBR. 1: Dostatočne dimenzovaný hlavný vstup do bytového domu v prístave Nordhavn s úrovňovým prepojením na peší chodník

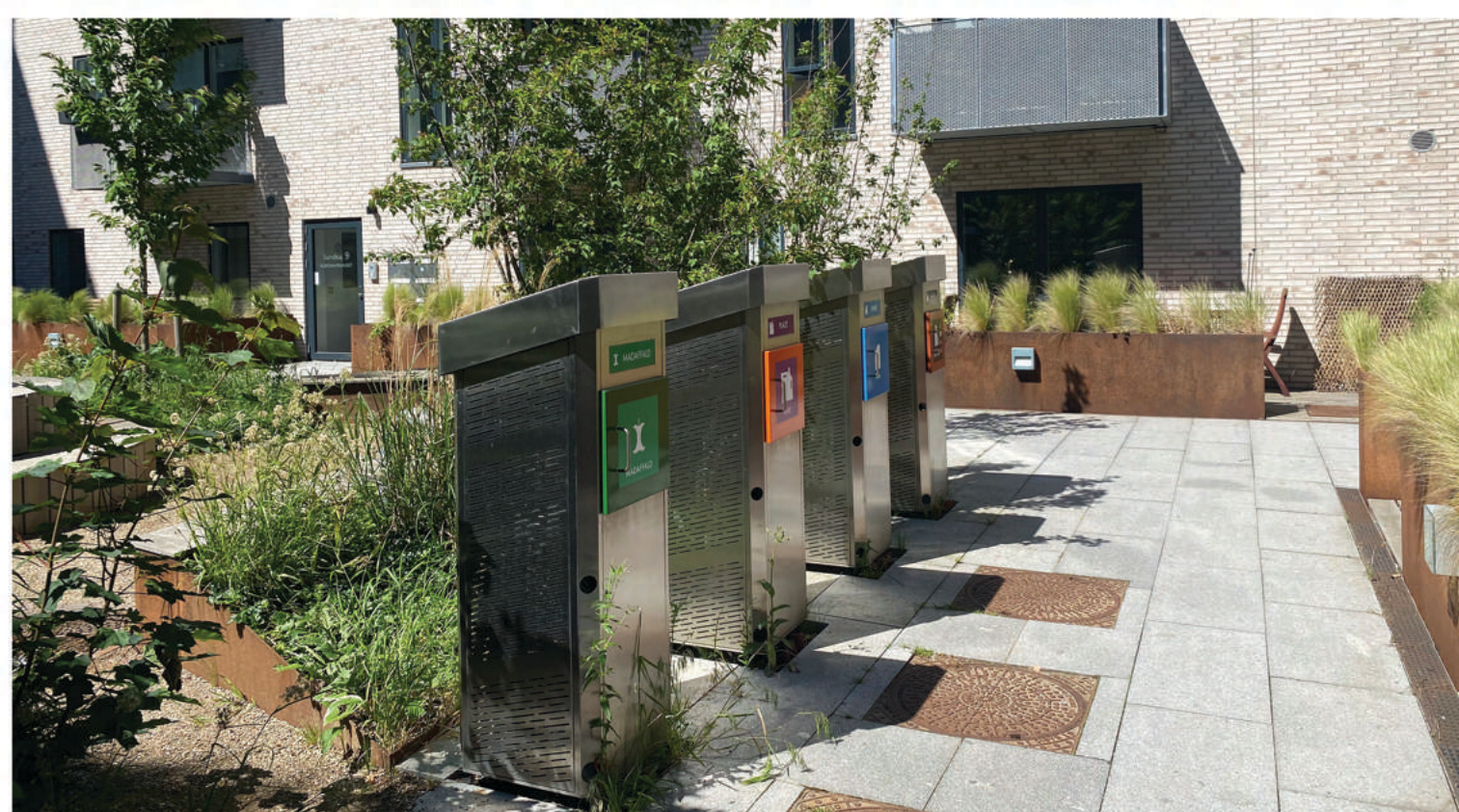
OBR. 2: Bezbariérový prístupný vstupný priestor do bytového domu Kroyers Plads sú umiestnené v priestrannej pasáži (COBE ateliér, 2016)

OBR. 3,4: Polyfunkčný bytový dom je priamo napojený na podzemnú dráhu, výťahy sú ľahkopristupné aj pre ľudí so zrakovým postihnutím vďaka orientačnému systému

OBR. 5: Veľkoplošná kamenná dlažba chodníka je vhodná pre ľudí s kočkmi, vozíčkmi a pod. kontrastné pásy zo žulových kociek sú vhodnou orientačnou pomôckou a vymedzujú priestor pre osadenie mestského mobiliáru.

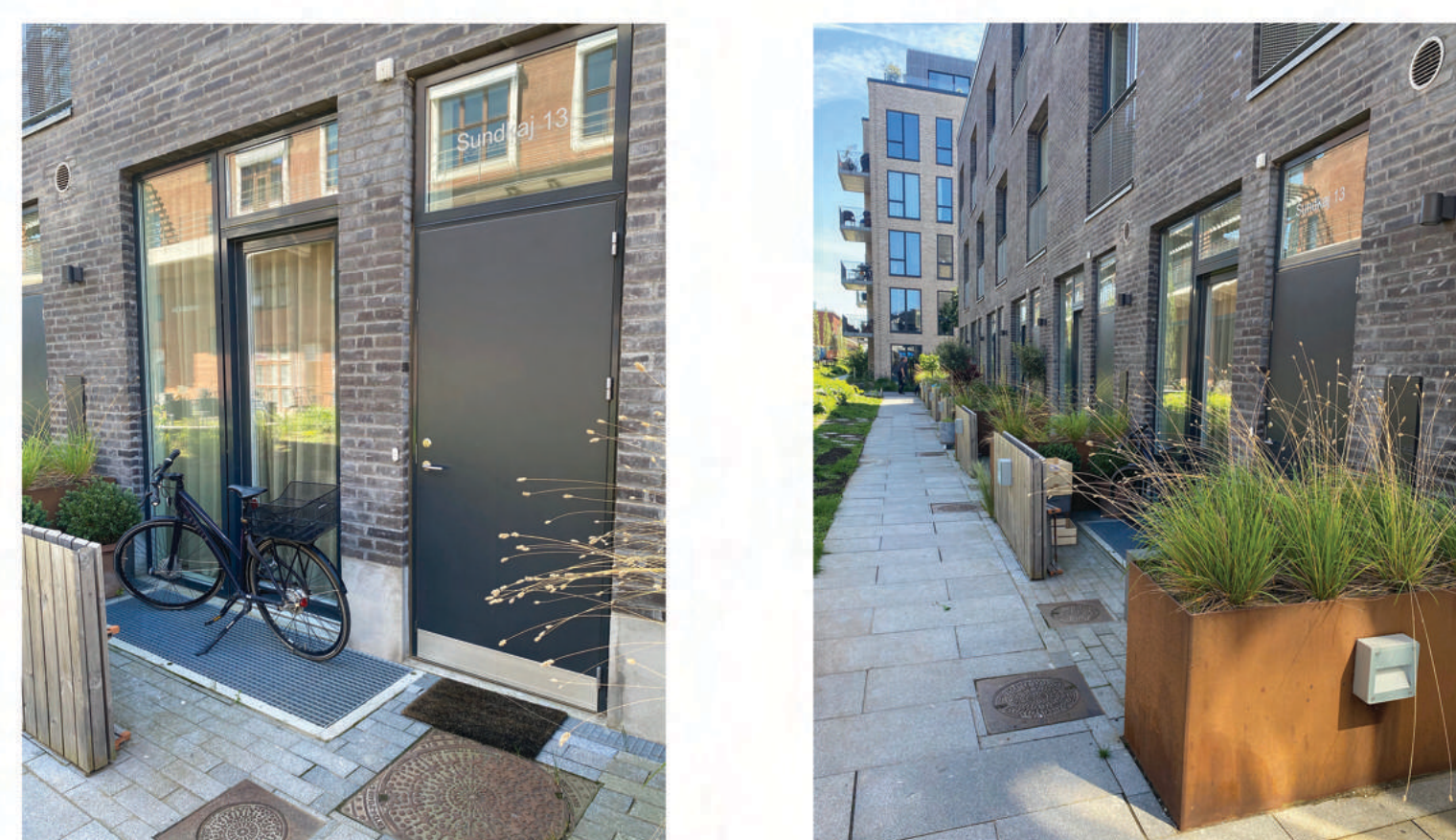
OBR. 6,7: Pred nádobami na triedený odpad je dostatočne široká manévrovacía plocha a otvory na vhadzovanie odpadu sú v dosahovej výške sediacej osoby.

OBR. 8,9: Pred bezprahovými vstupnými dverami je vhodne vyriešené odvodnenie do prepadového žlabu, čo zvyšuje mieru bezpečnosti užívateľov v nepriaznivom počasí.

OBR. 10: Uzavretý vnútroblok bytového komplexu v prístave Nordhavn so samostatnými bezbariérovými vstupmi do bytov na prizemí

OBR. 11,12: Estetické a funkčné riešenie detailov najbližšieho okolia bytového domu, prístav Nordhavn

KODAŇ _NAJŠTASTNEJŠIE MESTO SVETA Prípadová štúdia obytného prostredia mesta Kodaň

Mesto Kodaň je známe nielen tým, že je najšťastnejším mestom sveta, ale aj premyslenou koncepciou verejnej dopravy a cyklotrás vrátane peších komunikácií. Mesto propaguje zdravú mobilitu, ktorá má za cieľ nielen zníženie emisií CO₂, ale predovšetkým životný štýl založený na používaní kvalitnej verejnej dopravy (metro, mestská a prímestská autobusová doprava). Dlhodobé budovanie cyklotrás a používanie, bicyklov (prípadne iných nekonvenčných druhov nemotorových dopravných prostriedkov) je pre Kodaň charakteristickou črtou a neodmysliteľnou súčasťou mestského života.

Rovinatá terénna konfigurácia Kodaň umožnila realizovať koncepciu mesta pre peších a bicyklistov, ktorej základ položil architekt Jan Gehl. Uličný profil dopravných komunikácií je prispôbený bicyklistom, ale veľká pozornosť je kladená aj na peší pohyb. Vo veľkej miere sú na chodníkoch dobre zrealizované vodiace línie pre nevidiacich a slabozrakých, rovnako sú realizované vo verejných priestoroch znížené obrubníky medzi chodníkom a cestami, tak aby bol umožnený bezproblémový pohyb na invalidných vozíčkoch. Kvalitné kamenné povrchy s estetickými vodiacími líniami sú predovšetkým v centre mesta, kde sa pohybuje veľa ľudí. Tu je zároveň prikázané cyklom, že musia ísť popri bicykli pešo, tak aby neohrozovali chodcov. Kodanské metro patrí k jedným z najlepších, čo sa týka prístupnosti. Vodiace línie, riešenie prístupových komunikácií v jednej úrovni, výťahy, zvuková signalizácia, bezpečné nastupovanie do metra je viditeľné takmer všade.

Kodaň sa však vyznačuje aj kvalitnou architektúrou, výnimočnými bytovými komplexami a bytovými domami (ateliér BIG, COBE). Terénny prieskum, ktorý sme realizovali v júni 2022 preukázal vysoký stupeň uplatňovania univerzálneho dizajnu a kvalitného bezbariérového riešenia vstupov do bytových domov (viď foto). V prípade vyvýšeného vstupného podlažia sú vstupy do bytových domov riešené rampami. V nových obytných komplexoch sú byty situované aj na prizemí a častokrát disponujú predzáhradkou.

V súčasnosti je najväčším rozvojovým postindustriálnym územím Kodaň prístav Nordhavn. Táto mestská štvrť by mala mať po dobudovaní 40 000 obyvateľov a 40 000 pracovných miest. Projekt je súčasťou realizovanej vízie mesta Kodaň, ktorá sa chce stať prvým bezuhlíkovým hlavným mestom na svete. Po inauguračnom držaní titulu v Riu de Janeiro bola Kodaň vyhlásená UNESCO za svetové hlavné mesto architektúry na rok 2023 a o dva roky bude hostiť Svetový kongres Medzinárodnej únie architektov

Spracovanie a vyhodnotenie terénneho prieskumu / Kodaň / jún 2022. Prieskum bol zameraný na bytové komplexy, verejné priestory a objekty:

bytový komplex Kroyers Plads (COBE ateliér, 2016), bytový dom Frederiksberg Allé 41 (COBE ateliér, 2021), bytový dom SILO (COBE ateliér, 2017), Israels Plads – námestie (Cobe ateliér, 2014), Copenhill (elektrárň a spalovňa odpadu, BIG ateliér, 2019), prístav Nordhavn (COBE ateliér, vo výstavbe), polyfunkčný komplex Papireen (COBE ateliér, vo výstavbe).

Andrea Bacová

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

VÝSKUMNÁ SKUPINA BYTOVÝCH BUDOV

Vedúca skupiny: doc. Ing. arch. Andrea Bacová, PhD.
Členovia skupiny: doc. Ing. arch. Ľubica Selcová, PhD., doc. Ing. arch. Branislav Puškár, PhD.,
Ing. arch. Michal Czafík, PhD.

Fotografie: Andrea Bacová, Renáta Rehorová

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

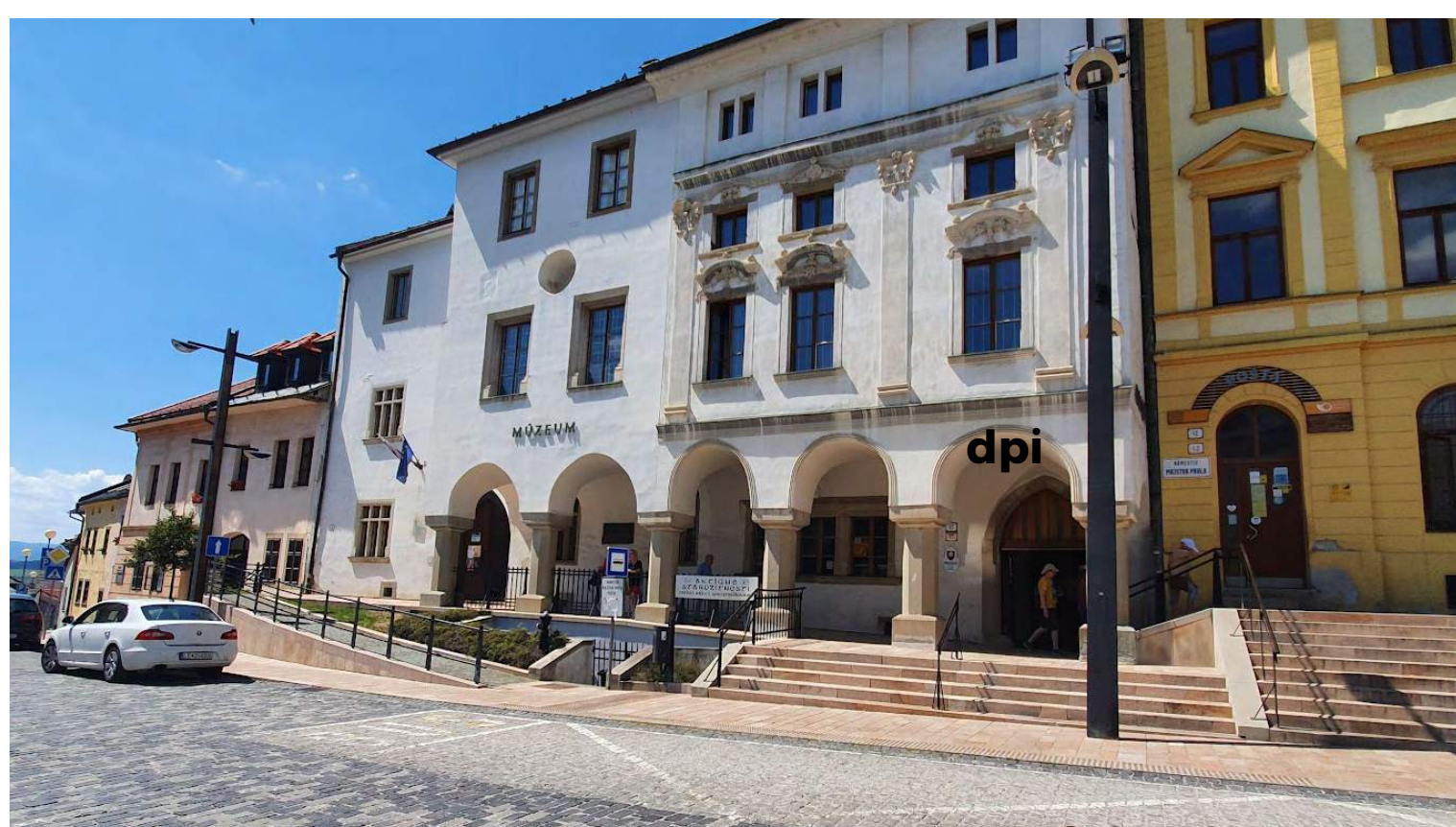

HISTORICKÉ OBJEKTY A NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY

„... ABY OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM MALI V NAJVÄČŠEJ MOŽNEJ MIERE PRÍSTUP K HISTORICKÝM PAMIATKAM A K VÝZNAMNÝM MIESTAM NÁRODNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA.”

MELK, BENEDIKTÍNSKY KLÁŠTOR, UNESCO, NOVÝ PRÍSTUP Z PARKOVISKA.
MELK, BENEDICTINE ABBEY, UNESCO, NEW ACCESS FROM THE PARKING AREA.

DOHOVOR O PRÁVACH OSÔB SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM
CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES

LEVOČA, SPIŠSKÉ MÚZEUM SNM. RAMPOU SPRÍSTUPNÝ HLAVNÝ VSTUP.
LEVOČA, SPIŠ MUSEUM SNM. RAMP ACCESS TO THE MAIN ENTRANCE.

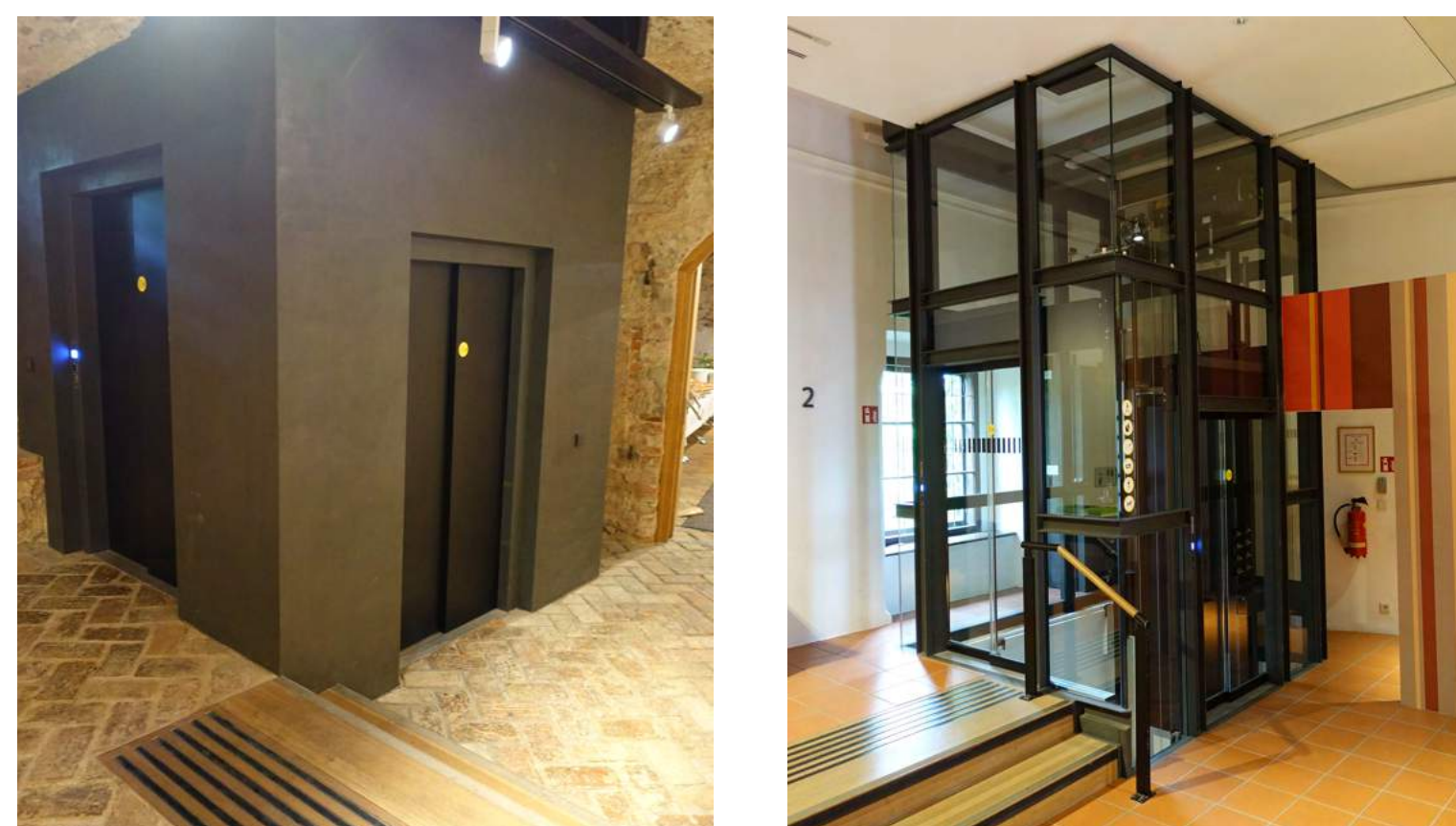
FREIBURG, STARÁ RADNICA. RAMPA A VÝŤAH VO DVORE.
FREIBURG, OLD TOWN HALL. RAMP AND LIFT IN THE COURT.

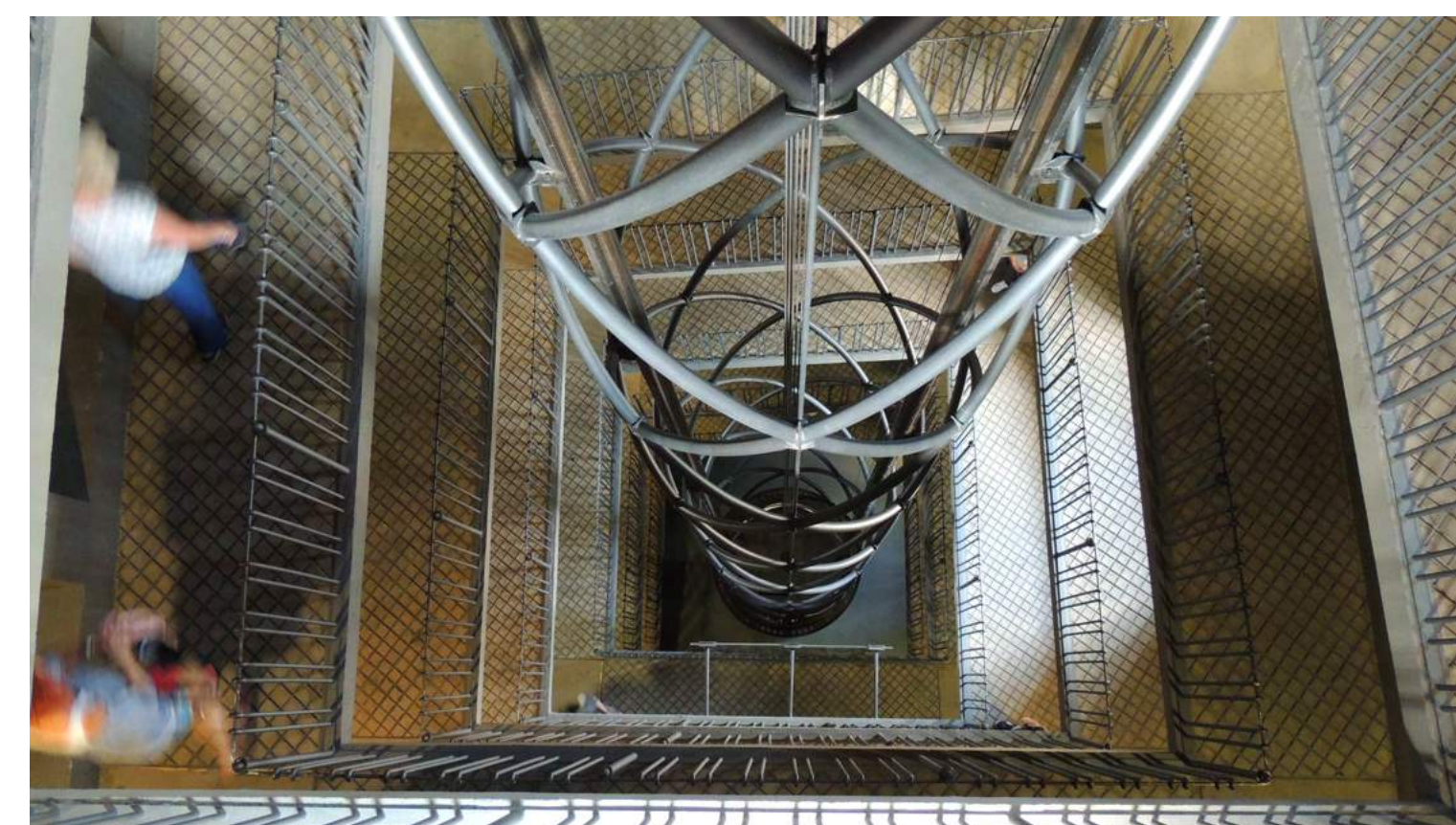
FÜRSTENBERG, K PRAMEŇU DUNAJA. VÝŤAH PREPÁJA MESTSKÉ ÚROVNE.
FÜRSTENBERG, TO THE SOURCE OF THE DANUBE. LIFT CONNECTS CITY LEVELS.

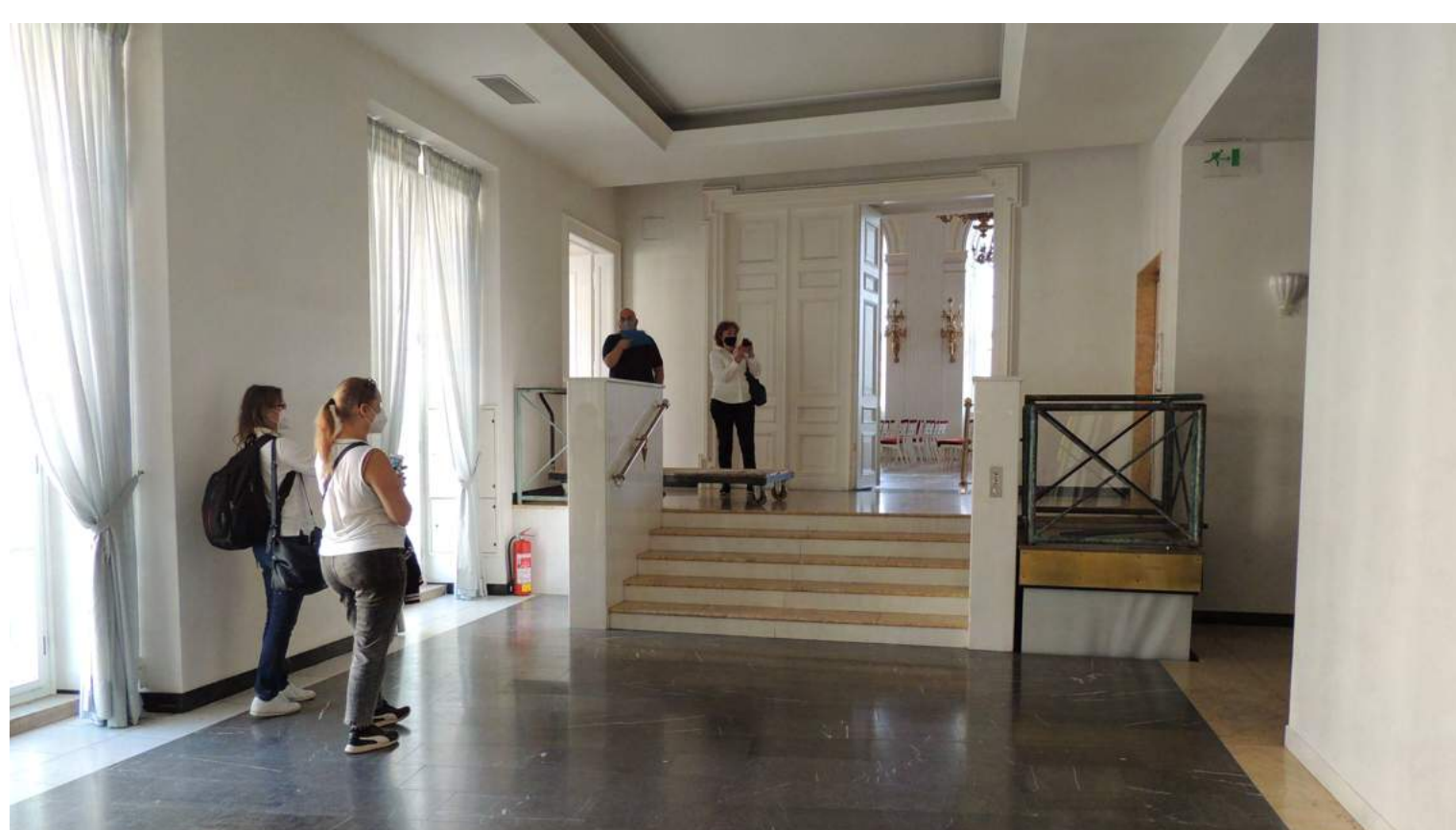
ZÁMOK SCHLOSS HOF. VÝŤAH VLOŽENÝ DO KLENBY.
SCHLOSS HOF. LIFT EMBEDDED IN THE VAULT.

ZÁMOK SCHALLABURG. VÝŤAH PREKONÁVA VÝŠKU 30 CM V 2 PODAŽIACH.
SCHALLABURG CASTLE. LIFT OVERCOMES THE HEIGHT OF 30 CM IN 2 FLOORS.

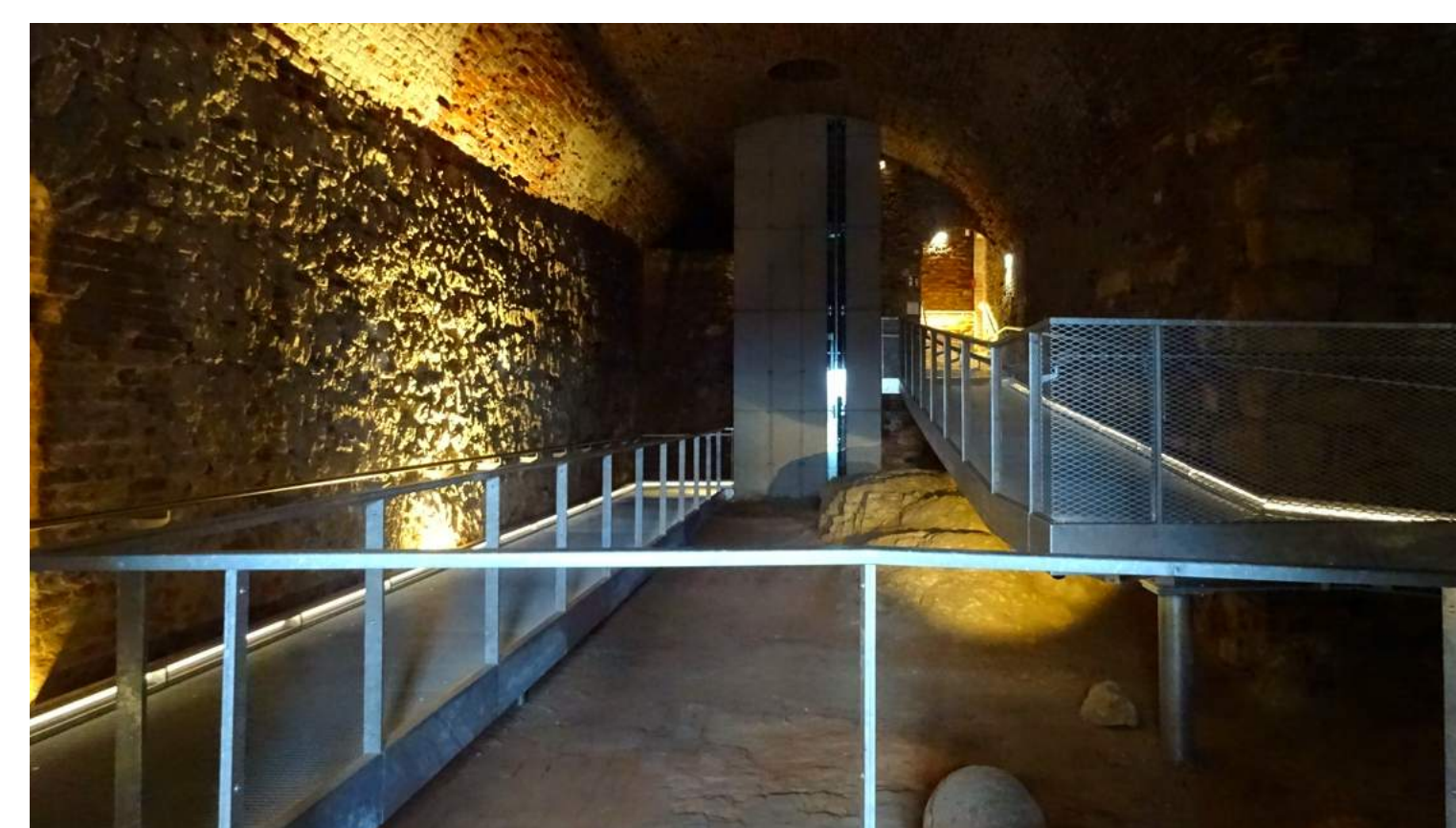
PRAHA, STAROMESTSKÁ RADNICA. PRÍSTUPNOSŤ VEŽE VÝŤAHOM A RAMPOU.
PRAGUE, OLD TOWN HALL TOWER ACCESS BY LIFT AND RAMP.

PRAHA, HRAD. ZVISLÁ ZDVÍHACIA PLOŠINA V REPREZENTAČNEJ ČASŤI.
PRAGUE, CASTLE. VERTICAL PLATFORM LIFT IN THE REPRESENTATIONAL PART.

ZÁMOK SCHALLABURG. NOVÁ RAMPA VEDĽA SCHODOV.
SCHALLABURG CASTLE. NEW RAMP NEXT TO THE STAIRS.

GRAZ, MÚZEUM SCHLOSSBERG. VÝŤAH A RAMPA AKO TRASA V SUTERÉNE.
GRAZ, SCHLOSSBERG MUSEUM. LIFT AND RAMP AS A ROUTE IN THE BASEMENT.

HISTORICKÉ OBJEKTY A NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY

Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, článok 30: „Účasť na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe“ v bode 1 písm. c) hovorí, „aby tieto osoby mali prístup k miestam určeným na kultúrne predstavenia alebo služby... a v najväčšej možnej miere mali prístup k historickým pamiatkam a k významným miestam národného kultúrneho dedičstva.“

Skúsenosti uplatňovania Dohovoru a princípov univerzálneho navrhovania ukazujú, že premyslené zásahy nevedú k strate pamiatkových hodnôt.

Mnohé európske štáty majú spracovanú pre oblasť historických objektov špeciálnu legislatívu, odporúčania, návody a disponujú praktickými skúsenosťami z praxe. Dobré výsledky sa vytvárajú z ochotnej spolupráce s pamiatkovými úradmi, organizáciami ľudí so zdravotným postihnutím, s inštitúciami a profesijnými komorami projektantov.

HISTORICAL BUILDINGS AND NATIONAL CULTURAL MONUMENTS

Convention on the Rights of Persons with Disabilities, Article 30: "Participation on an equal basis with others in cultural life, recreation, leisure activities and sport" in point 1 (c) states to "enjoy access to places for cultural performances or services... and, as far as possible, enjoy access to monuments and sites of national cultural importance."

The experience of applying the Convention and the principles of universal design shows that thoughtful interventions do not lead to the loss of heritage values.

Many European countries have developed specific legislation, recommendations, guidelines and practical experience in the field of historic buildings. Good results are created by willing cooperation with heritage authorities, organisations of people with disabilities, institutions and professional chambers of planners.

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA HISTORICKÝCH OBJEKTOV A NKP

Vedúci skupiny: Ing. arch. Beata Polomová, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Klára Macháčová, PhD., Ing. arch. Tibor Varga, PhD.,
Ing. arch. Roman Hajtmanek, PhD., Ing. arch. Natália Filová

Fotografie: autorské fotografie riešiteľov 2020 – 2022

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

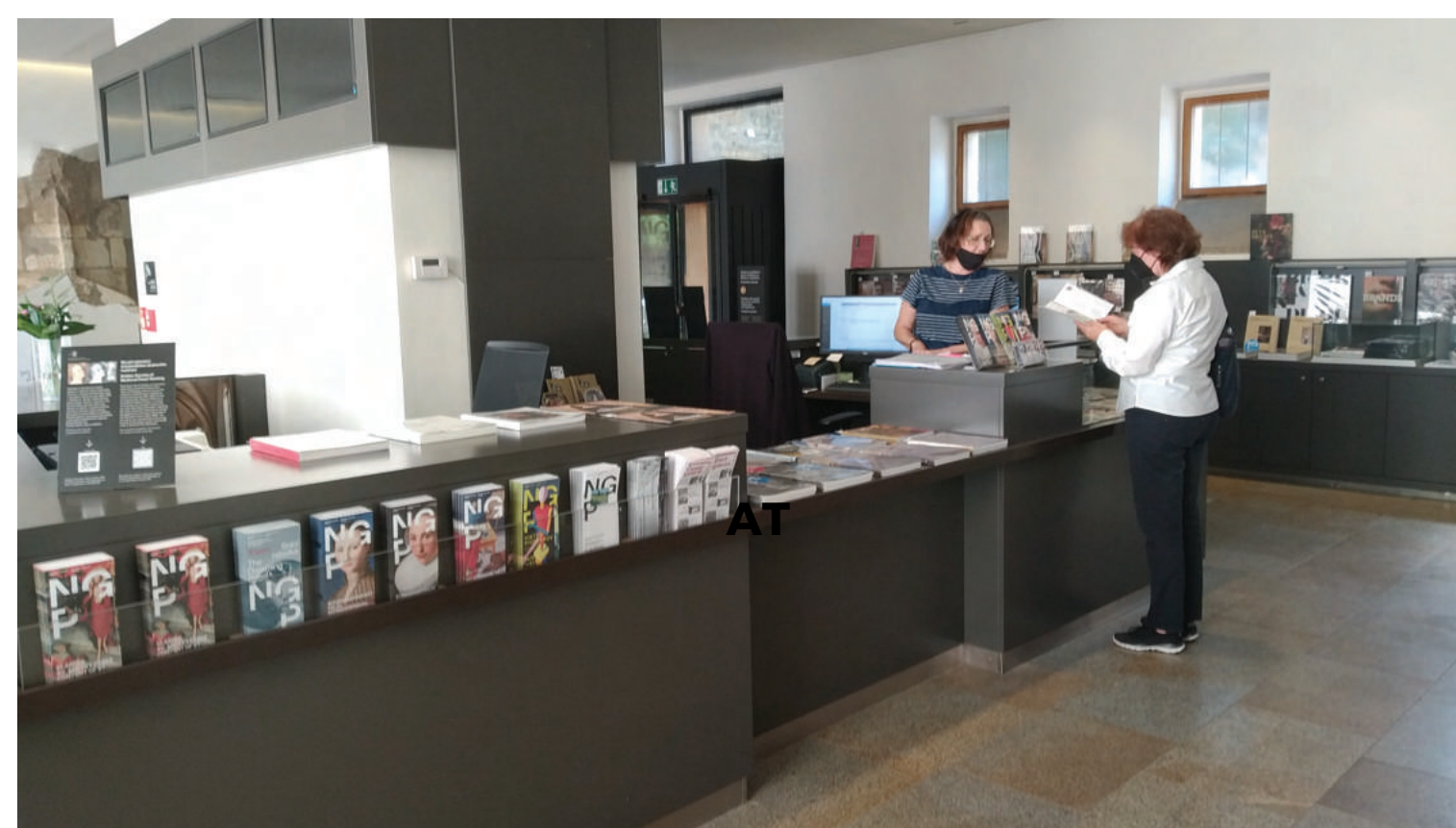

HISTORICKÉ OBJEKTY A NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY

KOMPLEXNÉ RIEŠENIE UN: NÁRODNÁ GALÉRIA PRAHA - KLÁŠTOR SV. ANEŽKY ČESKEJ
AREÁL PÔVODNE STREDOVEKÝCH OBJEKTOV A ZÁHRAD JE SÚČASŤOU DEDIČSTVA UNESCO.

VO VSTUPNEJ HALE SA NACHÁDZA NOVÁ VLOŽENÁ RAMP.
THERE IS A NEW EMBEDDED RAMP IN THE ENTRANCE HALL.

PULT PREDAJNE MÁ ZNÍŽENÚ ČASŤ A UMOŽŇUJE ZASUNUTIE NÔH ČLOVEKA.
THE SHOP COUNTER HAS A LOWERED PART AND ALLOWS TUCKING.

HMATOVÝ MODEL S POPISEM V BRAILLOVOM PÍSEME.
TACTILE MODEL WITH BRAILLE DESCRIPTION.

VYSOKÉ PRAHY SÚ VYRIEŠENÉ REVERZIBILNÝMI NÁJAZDOVÝMI RAMPAMI.
HIGH THRESHOLDS ARE SOLVED BY REVERSIBLE ACCESS RAMPS.

INFORMAČNÉ PULTY SÚ V ZNÍŽENEJ VÝŠKE A UMOŽŇUJÚ ZASUNUTIE NÔH.
INFOCOUNTERS ARE AT A REDUCED HEIGHT AND ALLOW LEGS TO TUCK UNDER.

EXPONÁTY MOŽNO VNÍMAŤ AJ HAPTICKY A AJ ZO SEDIACEJ POLOHY.
EXHIBITS CAN ALSO BE PERCEIVED HAPTICALLY AND FROM A SITTING POSITION.

INTERAKTÍVNY ATELIÉR PONÚKA ZÁŽITOK LUĎOM RÔZNEHO VEKU.
INTERACTIVE ATELIER OFFERS AN EXPERIENCE FOR PEOPLE OF ALL AGES.

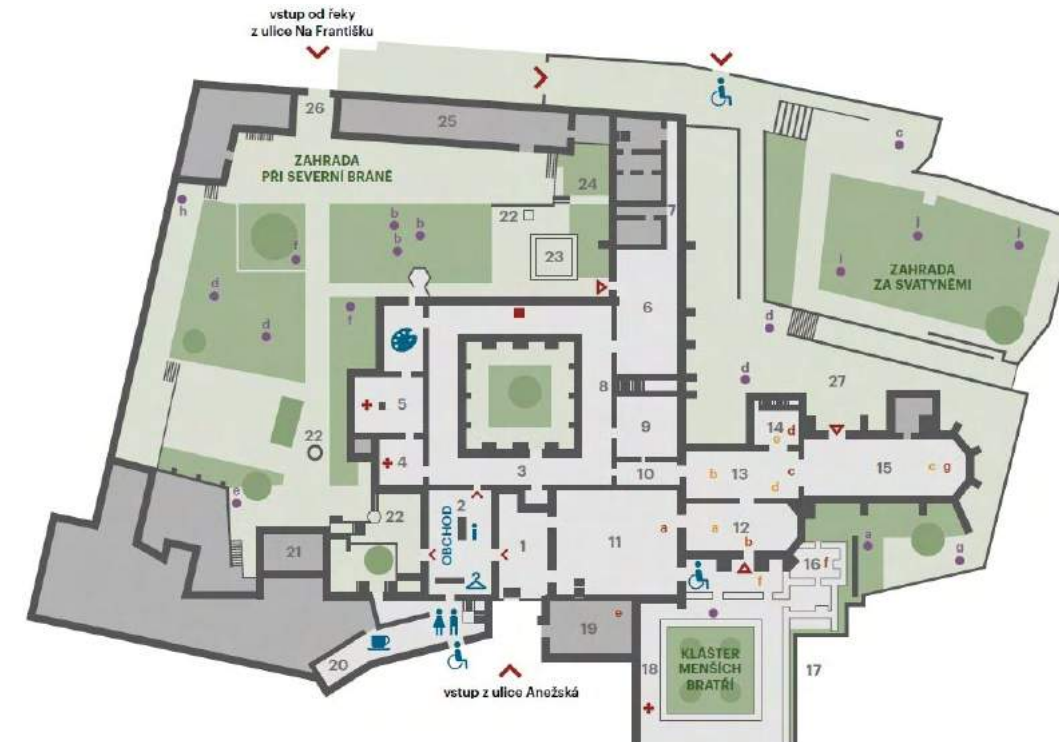
EXTERIÉROVÝ VSTUP DO ZÁHRAD JE SPRÍSTUPNENÝ RAMPOU.
THE EXTERIOR ENTRANCE TO THE GARDENS IS ACCESSIBLE WITH A RAMP.

LÁVKY PONAD PREZENTÁCIU ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZOV.
FOOTBRIDGES OVER THE PRESENTATION OF ARCHAEOLOGICAL FINDS.

Kláster sv. Anežky České slúži ako jedna z expozícií Národnej galérie v Prahe. Areál je dnes rôznorodo využívaný, okrem galérie so stálou a menlivou expozíciou výtvarného umenia, denného relaxu v ateliéroch a záhradách so sochami, poskytuje príležitostný prenájom priestorov. Má tri bezbariérové vstupy – do hlavnej budovy a dva do exteriérov zo strany nábrežia. Parter galérie je v prízemí a v záhradách kompletne debarierizovaný pomocou vyrovnávacích rámp. Poschodie s trvalou expozíciou a suterén s hygienickým zázemím s bezbariérovou toaletou sú prístupné výťahom. Expozície sú dostupné ľuďom s rôznym postihnutím. Haptické prezentácie sú inštalované vo viacerých miestnostiach. Nové prvky a rampy sú autorsky riešené, s vlastným estetickým prínosom a s ohľadom na slohový kontext historickej architektúry. Tá sama je exponátom, čo sa aj pri aplikovaní požiadaviek univerzálneho navrhovania podarilo.

Úpravy v areáli boli dokončené v r.2016 z európskych podporných grantov. Stavebné, terénne a sadovnícke práce boli sledované Národným pamätkovým ústavom.

Anežka NOVÉ! Publikácia NG Praha, 2016. Hlavný projektant: Ing. arch. Tomáš Šantavý. Projektový ateliér pro architekturu a pozemní stavby, spol. s r. o.

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA HISTORICKÝCH OBJEKTOV A NKP

Vedúci skupiny: Ing. arch. Beata Polomová, PhD.
Členovia skupiny: Ing. arch. Klára Macháčová, PhD., Ing. arch. Tibor Varga, PhD.,
Ing. arch. Roman Hajtmanek, PhD., Ing. arch. Natália Filová

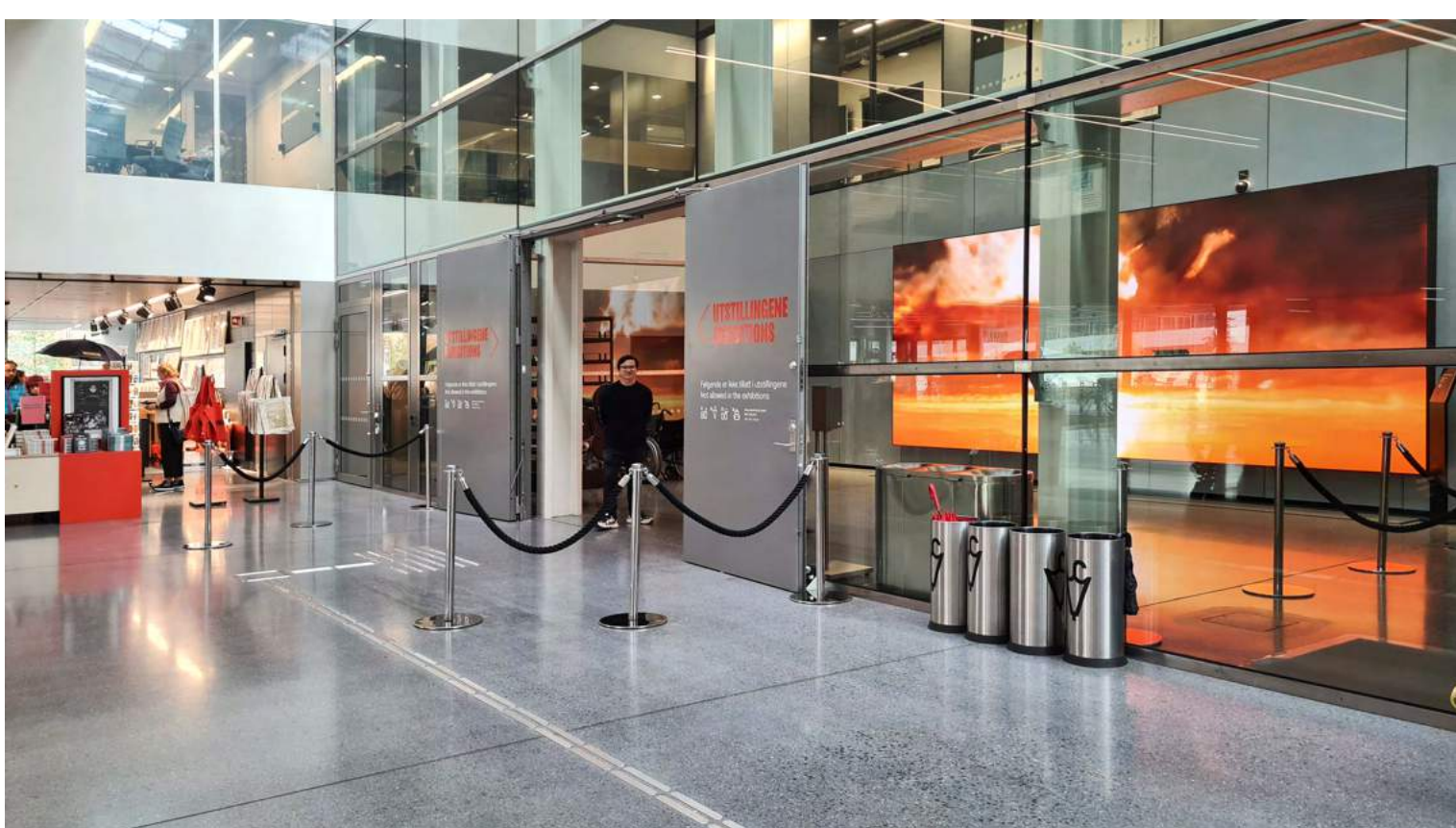
Fotografie: autorské fotografie riešiteľov 2020 – 2022

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

VOLNOČASOVÉ ZARIADENIA

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE OBJEKTOV_ŠKANDINÁVIA

MÚZEUM EDWARDA MUNCHA, OSLO, ESTUDIO HERREROS
VODIACE LÍNIE V HALE NAVÁDZAJÚCE K VSTUPU DO EXPOZÍCIE

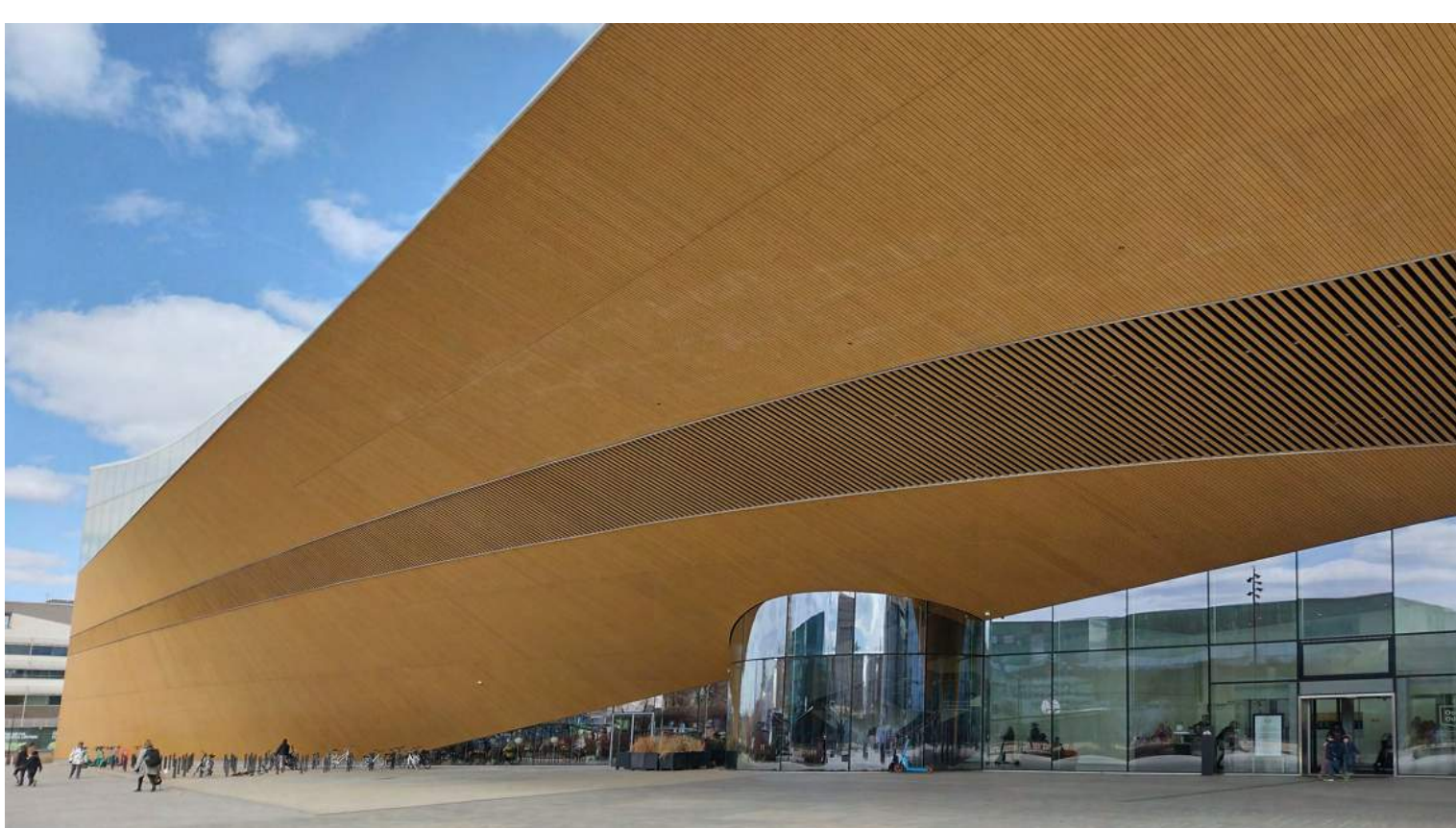
MÚZEUM EDWARDA MUNCHA, OSLO, ESTUDIO HERREROS
BEZBARIÉROVO PRÍSTUPNÉ AUDITÓRIUM V HALE S INDUKČNOU SLUČKOU

MÚZEUM EDWARDA MUNCHA, OSLO, ESTUDIO HERREROS
BEZBARIÉROVO PRÍSTUPNÝ VÝSTAVNÝ PRIESTOR S PODJAZDNÝMI VITRÍNAMI

MÚZEUM EDWARDA MUNCHA, OSLO, ESTUDIO HERREROS
BEZBARIÉROVO PRÍSTUPNÝ VÝSTAVNÝ PRIESTOR

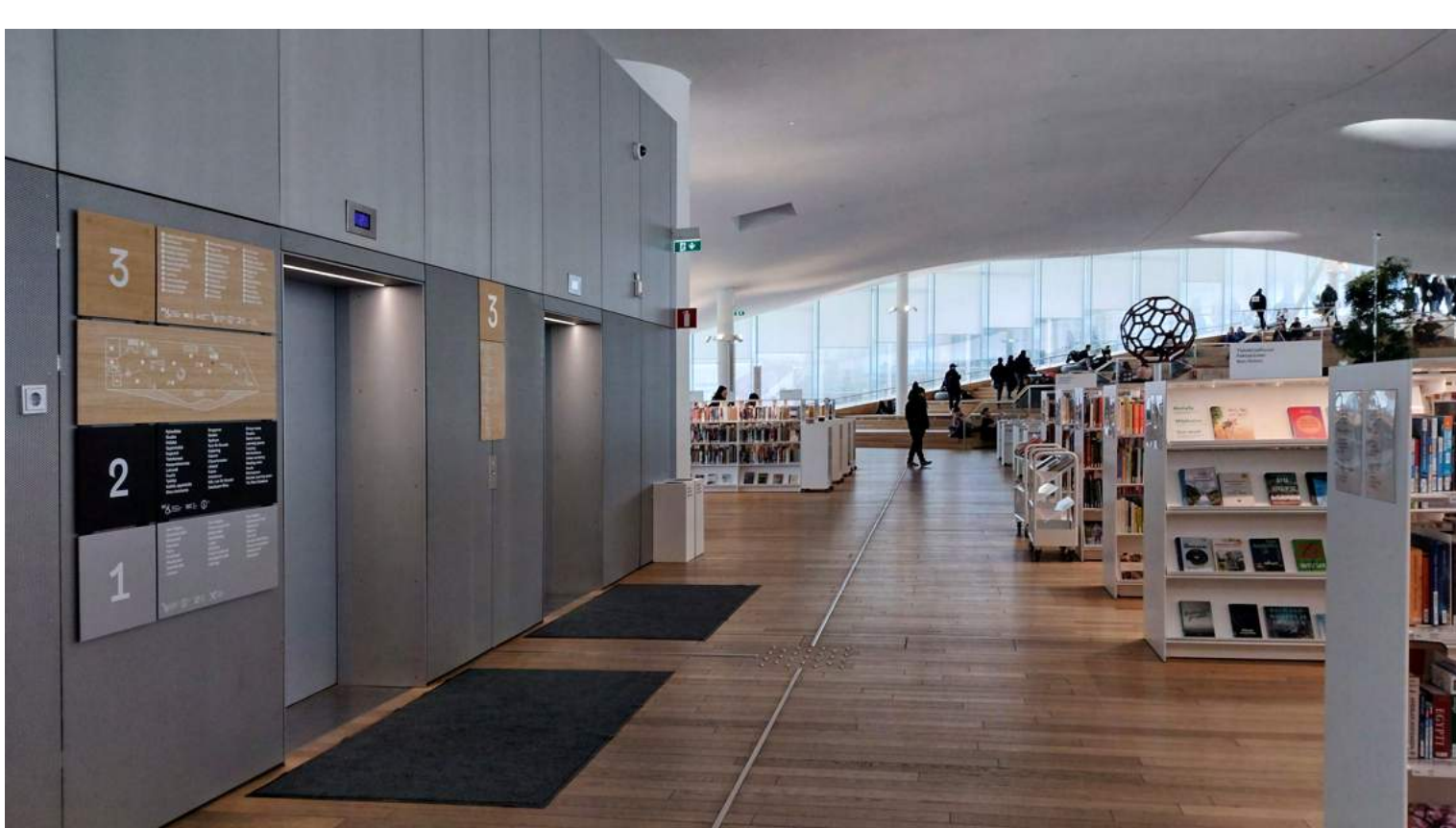
KNIŽNICA OODI, HELSINKI, ALA ARCHITECTS
ROZPTYLOVÁ PLOCHA PRED VSTUPOM S VODIACIMI LÍNIAMI K VSTUPU

KNIŽNICA OODI, HELSINKI, ALA ARCHITECTS
RELIÉFNE PŮDORÝSY S POPISOM A S INFORMÁCIAMI AJ V BRAILLOVOM PÍSME

KNIŽNICA OODI, HELSINKI, ALA ARCHITECTS
VSTUPNÁ HALA S PULTOM PRE VÝDAJ A VRÁTENIE KNÍH V RÔZNYCH VÝŠKACH

KNIŽNICA OODI, HELSINKI, ALA ARCHITECTS
NAVÁDZANIE VODIACIMI LÍNIAMI K VERTIKÁLNEJ KOMUNIKÁCII

KNIŽNICA OODI, HELSINKI, ALA ARCHITECTS
NÍZKE KNIŽNIČNÉ REGÁLY SÚ PRÍSTUPNÉ PRE VŠETKÝCH

VOLNOČASOVÉ ZARIADENIA

Volný čas je kategória, ktorú je pomerne ťažké jednoznačne definovať. Niektorí sociológovia ho považujú za určitý podiel času každého jednotlivca, iní ho považujú za kvalitu zážitku, ktorý nie je ohraničený presným časom.

Do voľného času môžeme zahrnúť aktivity v oblasti umenia, literatúry, resp. kultúry vo všeobecnosti, masmédií, ale rovnako aj športové alebo rekreačné aktivity, hobby a pod.

Sociológ Joffre Dumazedier zaoberajúci sa teóriou voľného času ho definoval ako „komplex aktivít mimo pracovných, rodinných a spoločenských záväzkov, ktorými sa jednotlivec zaoberá zo svojej vôle, aby si buď oddýchol, zabavil sa alebo slobodne zdokonaľoval svoju tvorivú kapacitu.“ [Dumazedier, 1967: 16-17]

Definícia voľného času jednotlivca sa aj v tvorbe tohto teoretika v čase vyvíjala a v niektorých verziách v nej môžeme identifikovať aj dobrovoľnú prácu pre komunitu po splnení si pracovných, rodinných a spoločenských povinností.

TYPOLÓGIA

V súvislosti s prostredím a objektami pre voľný čas môžeme hovoriť o veľkom segmente architektúry začlenennej do širokého rámca občianskych stavieb. Ide o architektúru súvisiacu s kultúrou, športom a rekreačnými aktivitami, ale aj inými voľnočasovými aktivitami, ako sú napríklad komunitné centrá prispievajúce k aktívnemu životnému štýlu a v konečnom dôsledku aj k celkovému zvyšovaniu kultúrnej úrovne spoločnosti.

Ide o vytvorenie širokého spektra priestorov a objektov, ktoré využívame podľa svojich záujmov a podľa miery voľného času. Je nespochybniteľné, že architektúra v tomto procese zohráva dôležitú úlohu. Svojím obsahom sprostredkúva možnosti na realizáciu voľnočasových činností a na sebarealizáciu v aktivitách podľa vlastných potrieb, záujmov, predstáv a hodnôt. V rámci slobodného časového priestoru zároveň poskytujú priestor na spoločenské stretnutia s kamarátmi, priateľmi.

Univerzálna prístupnosť priestorov a budov určených na trávenie voľného času, v ktorých sa ľudia zúčastňujú na kultúrnom živote, športe, rekreácii a záujmových aktivitách je preto jednou zo základných požiadaviek pri návrhu a realizácii týchto objektov.

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA VOLNOČASOVÝCH ZARIADENÍ

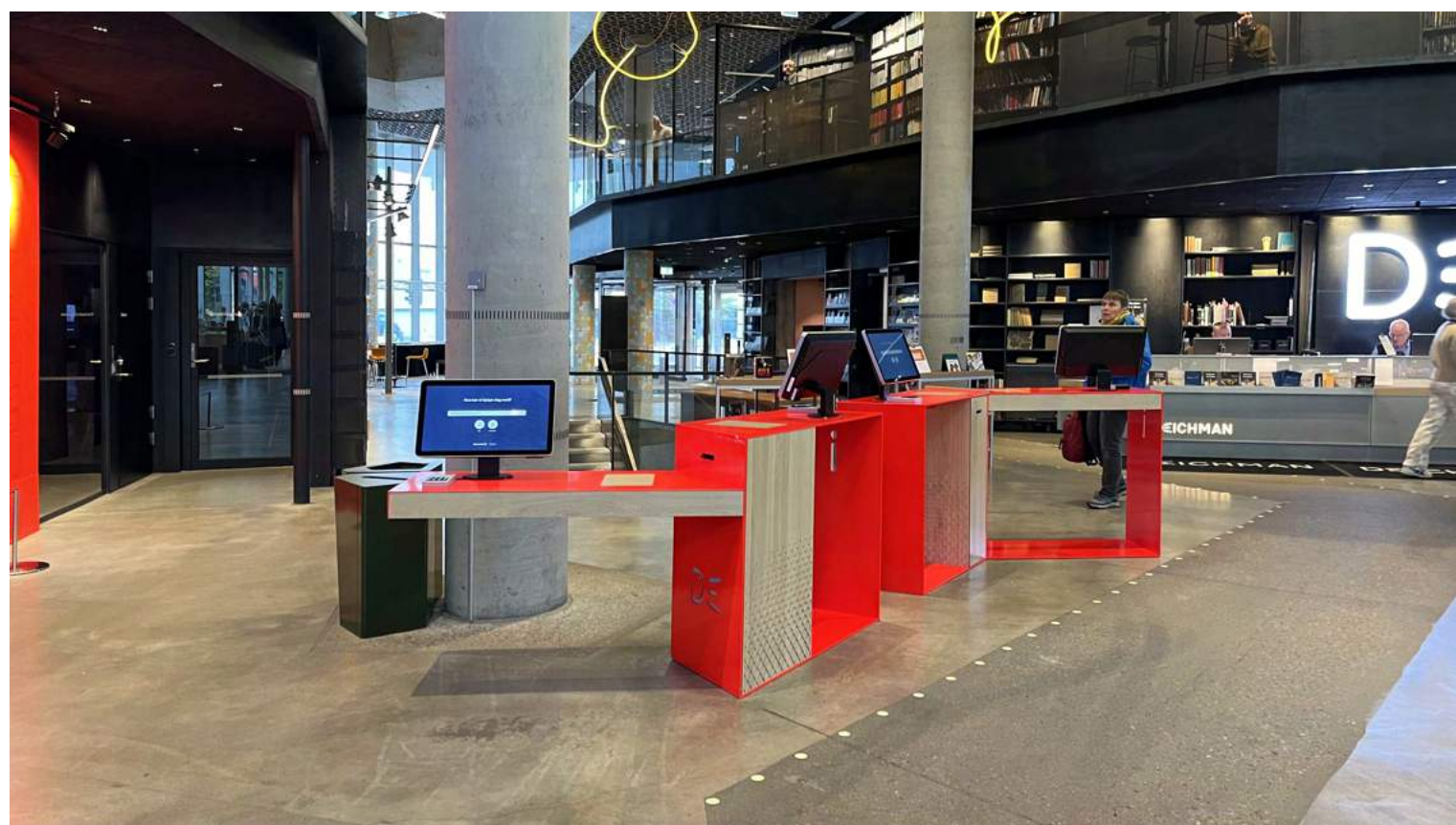
Vedúci skupiny: doc. Ing. arch. Alexander Schleicher, PhD.

Členovia skupiny: prof. Ing. arch. Vladimír Šimkovič, CSc., doc. Ing. arch. Zuzana Tóthová, PhD., Ing. arch. Michal Kacej, Ing. arch. Simona Kolimárová a doc. Ing. arch. Zuzana Čerešňová, PhD. Fotografie: autorské fotografie riešiteľov

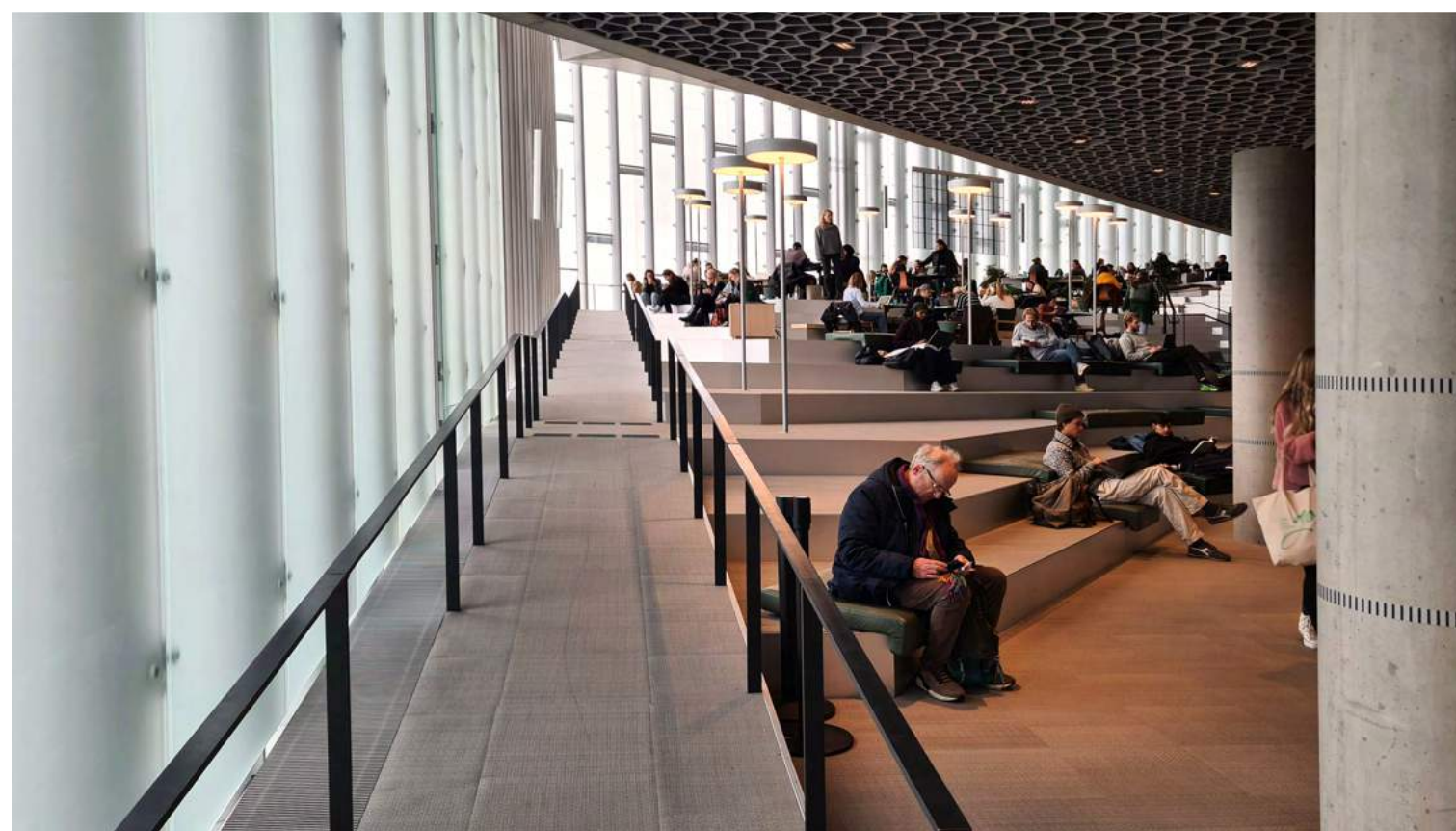
Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

VOLNOČASOVÉ ZARIADENIA PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE OBJEKTOV ŠKANDINÁVIA

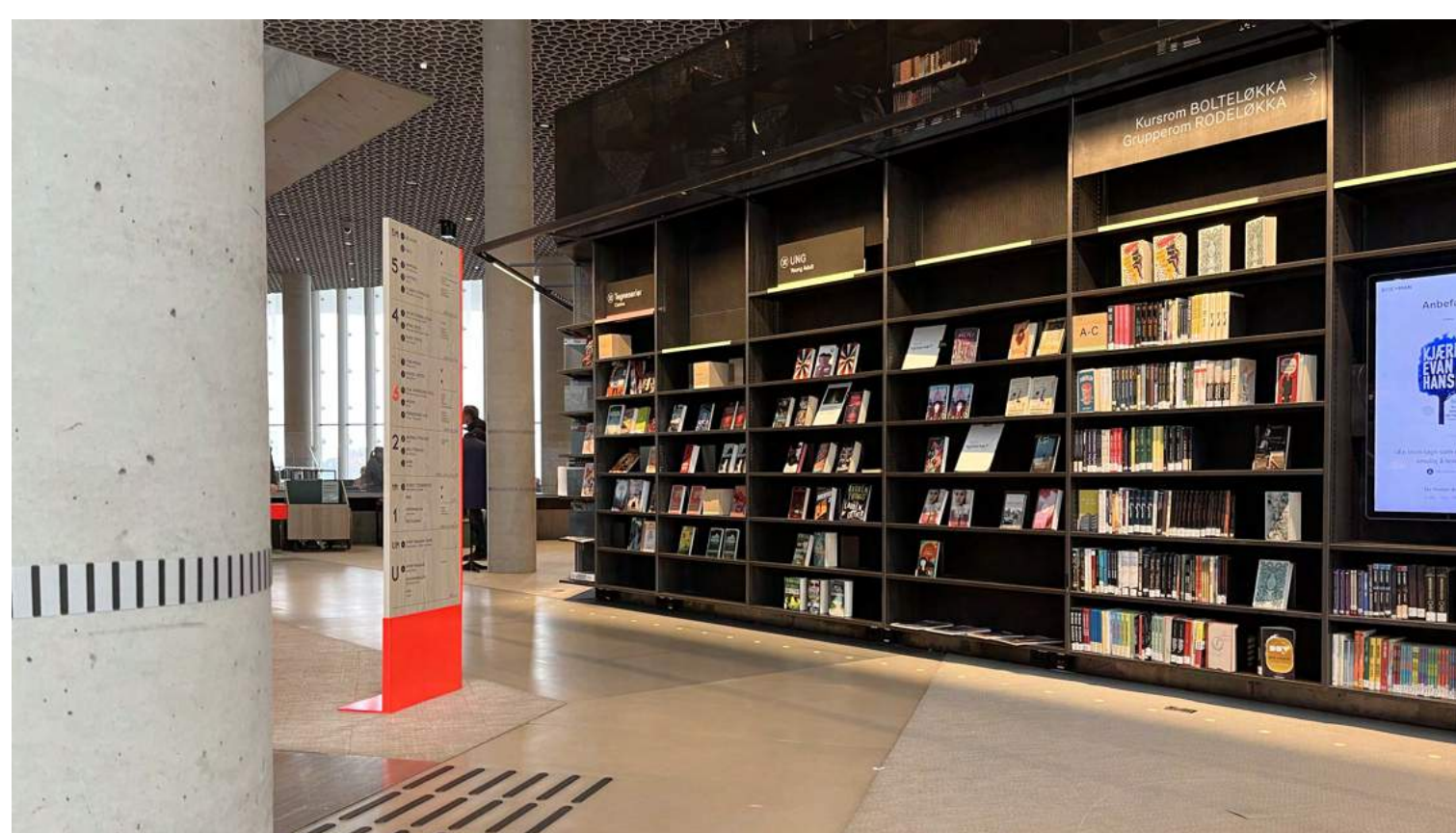
KNIŽNICA DEICHMANN BJORVIKA, OSLO, ATELIER OSLO + LUNDHAGEM
INFORMAČNÝ PULT VO VSTUPNEJ HALE - V RÔZNYCH VÝŠKACH S PODJAZDOM

KNIŽNICA DEICHMANN BJORVIKA, OSLO, ATELIER OSLO + LUNDHAGEM
BEZBARIÉROVO PRÍSTUPNÁ STUPŇOVITÁ ŠTUDOVŇA

KNIŽNICA DEICHMANN BJORVIKA, OSLO, ATELIER OSLO + LUNDHAGEM
PRIESTOR PRÍSTUPNÝ A PRISPOBENÝ VŠETKÝM UŽÍVATEĽOM

KNIŽNICA DEICHMANN BJORVIKA, OSLO, ATELIER OSLO + LUNDHAGEM
VÝSTRAŽNÉ PÁSY, INFOPANEL, ZMENA POVRCHU - RÝCHLY A POMALŠÍ POHYB

NOVÉ NÁRODNÉ MÚZEUM, OSLO, KLEIHUES + SCHUWERK GESELLSCHAFT
ROZPTYLOVÁ PLOCHA PRED VSTUPOM S VODIACIMI LÍNIAMI K VSTUPU

NOVÉ NÁRODNÉ MÚZEUM, OSLO, KLEIHUES + SCHUWERK GESELLSCHAFT
BEZBARIÉROVO PRÍSTUPNÝ VSTUP PRE NÁVŠTEVNÍKOV S VODIACIMI LÍNIAMI

Univerzálna prístupnosť priestorov a budov určených na trávenie voľného času, v ktorých sa ľudia zúčastňujú na kultúrnom živote, športe, rekreácii a záujmových aktivitách je preto jednou zo základných požiadaviek pri návrhu a realizácii týchto objektov.

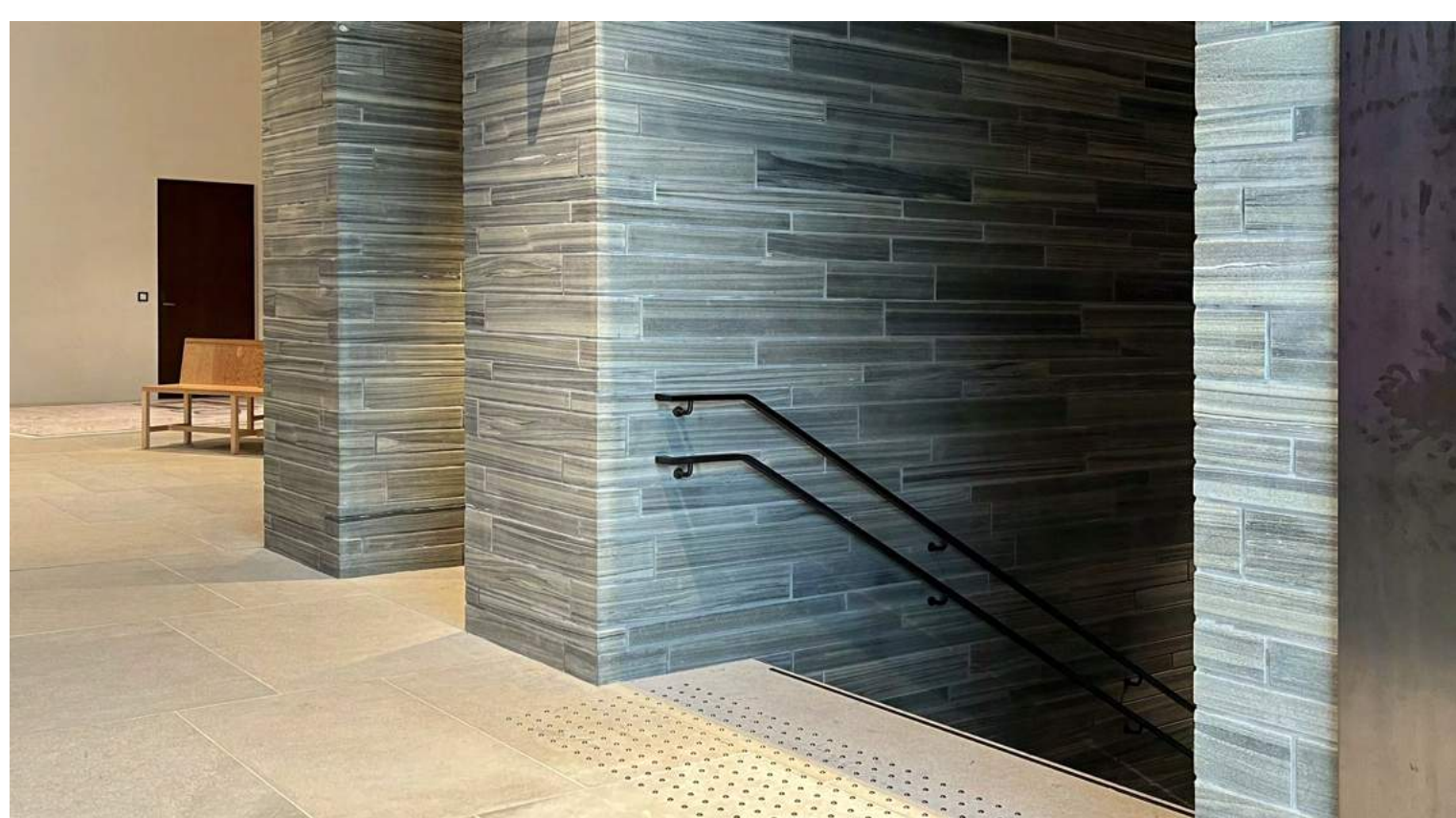
Umožniť účasť na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe pre všetkých je súčasťou ľudských práv, témou sa zaoberá aj Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím, kde sa v článku 30 uvádza, že osoby so zdravotným postihnutím majú právo:

- na prístup k miestam určeným na kultúrne predstavenia alebo služby, ako sú divadlá, múzeá, kiná, knižnice a služby cestovného ruchu a v najväčšej možnej miere by mali mať prístup k historickým pamiatkam a k významným miestam národného kultúrneho dedičstva,
- zúčastňovať sa na rovnakom základe s ostatnými na rekreačných, záujmových a športových aktivitách,
- na možnosť rozvíjať a využívať svoj tvorivý, umelecký a intelektuálny potenciál nielen na svoj vlastný prospech, ale aj na obohatenie celej spoločnosti.

Fyzický ale i mentálny priestor, ktorý takáto „architektúra pre všetkých“ vytvára, priamo ovplyvňuje prístup k možnostiam trávenia voľného času. Zároveň sa zvyšuje aj dopyt po voľnočasových spoločensko-kultúrnych a športových zariadeniach, ktoré naplňajú potreby komunity a poskytujú priestor ľuďom so spoločnými záujmami. Architektúra saturujúca potreby trávenia voľného času a komunitného života prístupná pre všetkých je dokladom úrovne spoločnosti, ktorá myslí na všetkých svojich členov a nikoho fyzickými alebo mentálnymi bariérami nevylučuje na okraj a neuzatvára.

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE

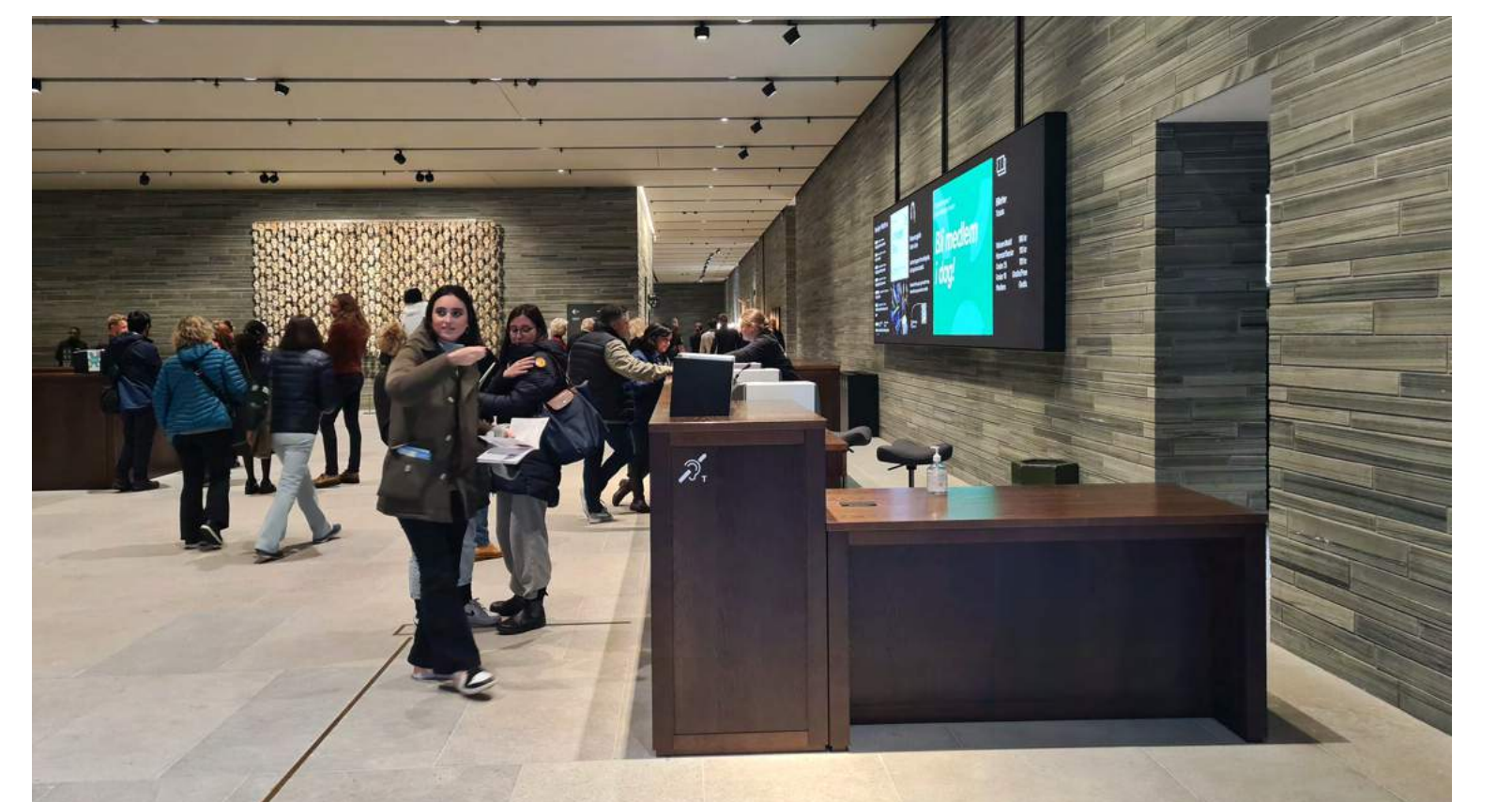
Predkladané prípadové štúdiá prezentujú príklady súčasnej architektúry v Európe, kde bol bráný ohľad na čo najširšie spektrum návštevníkov. To sa odráža napríklad v bezbariérovom prístupe do objektu, vytvorení dostatočných priestorov pre pohyb a manévrovanie ľudí na vozíku, vyhovujúcom hygienickom zázemí, vodiacich a informačných prvkov pre ľudí so zrakovým alebo sluchovým postihnutím, ale taktiež nemenej dôležitými elementmi, ktoré nie sú fyzickou súčasťou architektúry inštitúcie, akými sú program pre znevýhodnené osoby, vhodná prezentácia exponátov, zapájanie viacerých zmyslov pri vnímaní, poskytnutie asistencie návštevníkom v prípade potreby, ale aj príprava vhodných informačných materiálov.

NOVÉ NÁRODNÉ MÚZEUM, OSLO, KLEIHUES + SCHUWERK GESELLSCHAFT
VAROVNÝ PÁS PRED NÁSTUPOM NA SCHODISKO, DVE VÝŠKY SCHOD. MADLA

NOVÉ NÁRODNÉ MÚZEUM, OSLO, KLEIHUES + SCHUWERK GESELLSCHAFT
VÝSTAVNÝ PRIESTOR - PODJAZDNÉ VITRÍNY, ODDYCH, MULTISENZORICKÉ PRVKY

NOVÉ NÁRODNÉ MÚZEUM, OSLO, KLEIHUES + SCHUWERK GESELLSCHAFT
INFOPULT S PREDAJOM VSTUPENIEK V RÔZNYCH VÝŠKACH S IND. SLUČKOU

STU
FAD

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU

pun

PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

VÝSKUMNÁ SKUPINA VOLNOČASOVÝCH ZARIADENÍ

Vedúci skupiny: doc. Ing. arch. Alexander Schleicher, PhD.

Členovia skupiny: prof. Ing. arch. Vladimír Šimkovič, CSc., doc. Ing. arch. Zuzana Tóthová, PhD., Ing. arch. Michal Kacej, Ing. arch. Simona Kolimárová

Fotografie: autorské fotografie riešiteľov 2020-2022

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.